Bundel - Ledenraadsvergadering van 27 september 2023

1 Opening en mededelingen

2 Vaststellen agenda

3 Inventariseren rondvraag
De leden worden verzocht hun vragen vooraf schriftelijk door te geven aan de secretaris, indien mogelijk.

4 Beslispunten

4.a Benoeming vacaturecommissie
- 2023.09.27 Agendapunt 4.a. Vacaturecommissie ledenraad
- Agendapunt 4.a bijlage I-rooster aantreden commissies ledenraad

4.b Verzoek ontslag lid Kamer voor het Notariaat
- 2023.09.27 Agendapunt 4.b. Vezoek tot ontslag Kamer voor het Notariaat
- 2023.09.27 Agendapunt 4.b. Brief Ledenraad KNB

5 Ingekomen stukken
- 2023.09.27 Agendapunt 5. Voorlegger Ingekomen stukken
- 2023.09.27 Agendapunt 5. Bijlage I - Brief dhr. Rieter d.d. 23-07-2023
- 2023.09.27 Agendapunt 5 Bijlage II - 2023-0722d Bezwaarschrift bsl.KNB 12-06-2023

6 Mededelingen Commissie van Advies

6.a Verslag 4 juli 2023
Verslag is nog in concept.
- 2023-07-04 Conceptverslag Commissie_van_Advies_4 juli 2023

6.b Verslag 5 september 2023
Bijlagen:
Verslag CvA d.d. 05-09-2023 (dit verslag is nog in concept).
presentatie innovatielab
- 2023.09.27 Conceptverslag_ Commissie_van_Advies_5_september_2023- voor LR
- 2023.09.27 Agendapunt 6.b. Bijlage - 20230612 Innovatielab deelbare presentaties

7 Mededelingen bestuur

7.a Herziening Wna - update notitie
- 2023.09.27 Agendapunt 7.a. Notitie status modernisering WNa_Ter informatie ledenraad

7.b Notaris ID
Dit agendapunt wordt mondeling toegelicht.

7.c DOBV
- 2023.09.27 Agendapunt 7.c. Notitie ledenraadsvergadering 27 september 2023 over stand van zaken DOBV definitief

7.d Futurepro(o)f
Dit agendapunt wordt mondeling toegelicht.

7.e Pensioen
Dit agendapunt wordt mondeling toegelicht.

7.f Toegang tot het recht, toegang tot het notariaat
Dit agendapunt wordt mondeling toegelicht.

7.g Bestuurssamenstelling
Dit agendapunt wordt mondeling toegelicht.

8 Bespreekpunten

8.a Poortwachterstoeslag
LR-notitie voor de vergadering van 27-09-2023 met daarbij als bijlage een oplegnotitie uit 2021.
- 2023.09.27 agendapunt 8.a. LR-notitie poortwachterstoeslag 0.6
- 2023.09.27 agendapunt 8.a. Bijlage I - KNB Oplegnotitie LR BP PoortwachterNotarisID 1.0

8.b Stichting Voorzieningsfonds governance
Ter bespreking.
Aan de ledenraad wordt gevraagd of de raad kan instemmen met de voorgestelde richting en het vervolg zoals beschreven.
- 2023.09.27 Agendapunt 8.b. 2023.09.13 Richtinggevend advies herziening governance Voorzieningsfonds

9 Notulen ledenraad

9.a Conceptnotulen d.d. 20 juni 2023
Voor de vergadering van 20 juni 2023 waren geen rondvragen ingediend.
2023.06.20 Conceptnotulen LR-voor LR

9.b Actiepuntenlijst
2023.09.27 LR actiepunten

10 Rondvraag

11 Inventarisatie agendapunten volgende vergadering
Volgende vergadering 15 november 2023 Beatrixgebouw

12 Sluiting

Notitie Ledenraad

Datum : 27 september 2023
Agendapunt : 4.a.
Onderwerp : Vacaturecommissie ledenraad
Van : Joyce Leemrijse

Status : ☐ ter informatie ☐ ter bespreking ☒ ter beslissing

Vraag aan de ledenraad

- Kan de ledenraad een lid benoemen voor de vacaturecommissie?

Toelichting

Vanwege het aflopen van het termijn van Jolande van Loon, ontstaat op 1 oktober 2023 een vacature in de vacaturecommissie. Ondanks herhaaldelijke oproepen, heeft zich nog geen kandidaat gemeld. Volgens het rooster van Aantreden commissies (zie bijlage) is in 2023 ring Amsterdam aan de beurt om de vacaturecommissie aan te vullen. Vanwege het vroegtijdig verlaten van een commissielid eind 2022 heeft een lid vanuit de ring Amsterdam al een positie in de vacaturecommissie ingenomen.

Voor 2024 is ring Den Haag aan de beurt om de vacaturecommissie aan te vullen. Het ringbestuur is echter dringend op zoek naar nieuwe bestuursleden. Het ringbestuur heeft de voorkeur om conform het rooster in 2024 de vacaturecommissie te bemensen, zodat de continuïteit van de vacaturecommissie kan worden gewaarborgd.

Via deze voorlegger nog eenmaal de oproep voor iemand die de vacaturecommissie wil versterken. Indien deze oproep geen gevolgen heeft, wordt in de ledenraad besloten hoe de vacature wordt ingevuld.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Amsterdam					VAC			VZ		
Den Haag						VAC			VZ	
Gelderland							VAC			VZ
Limburg								VAC		
Midden Nederland	VZ								VAC	
Noord-Holland		VZ								VAC
Noord Nederland			VZ							
Oost-Brabant	VAC			VZ						
Overijssel		VAC			VZ					
Rotterdam			VAC			VZ				
Zeeland-West-Brabant				VAC			VZ			

VAC = Vacature commissie

VZ = Formele/mandaterend voorzitter

Notitie Ledenraad

Datum : 27 september 2023
Agendapunt : 4.b.
Onderwerp : Verzoek beëindiging Lidmaatschap van Kamer voor het Notariaat
Van : Joyce Leemrijse

Status : ☐ ter informatie ☐ ter bespreking ☒ ter beslissing

Vragen aan de ledenraad

- Wil de ledenraad notaris de heer mr. H. J. T. Vos op zijn verzoek tussentijds ontslag verlenen per 27 september 2023 als lid van de Kamer voor het Notariaat in het ressort Arnhem - Leeuwarden?
- Wenst de ledenraad de overige aspecten van de brief van de heer Vos te agenderen voor de volgende ledenraadsvergadering (15 november 2023)?

Toelichting

De heer mr. H. J. T. Vos wenst vanwege een lopende tuchtzaak tegen hem, conform de governance te worden ontslagen als notarislid van de Kamer voor het Notariaat.

Overige aspecten

De heer Vos heeft in zijn ontslagverzoek een aantal opmerkingen gemaakt.

De heer Vos geeft aan dat de drempel van € 50.000 zoals deze staat vermeld in de governanceverklaring voor de leden van de Kamer voor het Notariaat mogelijk dient te worden herzien / verhoogd.

De heer Vos geeft daarnaast suggesties voor de werkwijze van de Kamers.

(p.m. De KNB heeft geen invloed op de werkwijze van de Kamers. Wel worden dergelijke signalen uit de praktijk besproken in het overleg tussen de Kamers en de KNB).

Ledenraad KNB
T.a.v. mevrouw mr. J. Leemrijse

per e-mail: [redacted]

Contact : [redacted]/[redacted]
Onderwerp : verzoek tot ontslag als lid Kamer voor het Notariaat

Ede, 10 september 2023

Geachte mevrouw Leemrijse,

Hierbij verzoek ik de Ledenraad van de KNB mij tussentijds ontslag te verlenen als lid van de Kamer voor het Notariaat Arnhem-Leeuwarden. De reden van het verzoek is gelegen in het feit dat ik door de voorzitter van de kamer op non-actief ben gesteld wegens een tegen mij ingediende tuchtklacht.

Het bestuur van de ring Gelderland is door mij geïnformeerd over mijn voorgenomen terugtreden en zal contact met u opnemen over de te volgen procedure voor de benoeming van een nieuw notarislid van de kamer. Wellicht kan mijn verzoek tot ontslag nog op de agenda van de eerstkomende vergadering van de ledenraad worden geplaatst.

In deze brief licht ik de achtergrond van de ingediende klacht kort toe en ga ik in op de landelijke richtlijnen die mijns inziens zouden moeten gelden ingeval er sprake is van een tuchtklacht tegen een notarislid van een kamer. Ik sluit af met enkele observaties ten aanzien van de tuchtrechtspraak.

Achtergrond klacht
De achtergrond van de tegen mij ingediende klacht (eerste klacht in 35 jaar) is een discussie of er door mij al dan niet een verwijtbare beroepsfout is gemaakt in een nalatenschapsdossier. De kwestie is enige maanden geleden voorgelegd aan de verzekeraar. De verzekeraar heeft vooralsnog geen aanleiding gezien om in actie te komen tegen de aansprakelijkheidstelling.

De klacht moet nog in behandeling worden genomen door een andere kamer en de betreffende kamer zal een oordeel moeten geven.

Governanceverklaring als leidraad landelijke richtlijnen
In de governanceverklaring wordt aangegeven dat een lid van de kamer (tijdelijk) moet terugtreden ingeval er naar het oordeel van de voorzitter van de kamer waartoe het betreffende notarislid behoort sprake is van een klacht met "een aanmerkelijke kans op een maatregel van berisping, schorsing of ontzetting" of ingeval er sprake een schikking of een rechterlijke uitspraak tot betaling van een bedrag van meer dan € 50.000 in verband met een beroepsfout.

De tekst van de governanceverklaring kan ik onderschrijven ofschoon het naar mijn mening vanzelfsprekend is dat een notarislid zelf terugtreedt als er iets ernstigs aan de hand is. Wel zou ik de vraag willen voorleggen of het in de governanceverklaring genoemde bedrag van € 50.000 niet te laag is. Ingeval er sprake is van bijvoorbeeld sprake is van een beroepsfout bij een ten onrechte geclaimde vrijstelling overdrachtsbelasting kan het met het huidige tarief van de overdrachtsbelasting van 10,4% al snel gaan om een hoger bedrag dan € 50.000.

Hetgeen in de governanceverklaring is vastgelegd zou mijns inziens ook richtsnoer moeten zijn voor het beleid van de voorzitters van de kamers voor het notariaat. Uit de governanceklaring blijkt duidelijk dat er iets ernstigs aan de hand moet zijn voordat een notarislid moet terugtreden. Dat lijkt mij een goede bescherming voor de notarisleden. Een ander beleid zou het functioneren van de notarisleden in de dagelijkse praktijk ook erg moeilijk maken. Hierbij merk ik nog op dat het mij vanzelfsprekend lijkt dat een voorzitter van de kamer bij een klacht het betreffende lid van de kamer eerst hoort voordat een besluit wordt genomen.

Observaties ten aanzien van tuchtrechtspraak
Ik sluit af met een aantal observaties:

- In de afgelopen jaren is mij gebleken dat het van groot belang is dat notariële practici onderdeel uitmaken van de Kamers voor het Notariaat. Dit zou mijns inziens ook moeten gelden voor het Hof Amsterdam dat in beroep beslissingen neemt. De afgelopen jaren is er nogal eens kritiek geweest op bepaalde beslissingen van het Hof Amsterdam. Of in die gevallen wel of niet een notarislid betrokken was is door mij niet onderzocht, maar lijkt mij wel het onderzoeken waard.
- Regelmatig worden aan de kamers voor het notariaat klachten voorgelegd die mijn inziens te voorkomen waren geweest ingeval het betreffende notariskantoor zelf aan een goede klachtbehandeling had gedaan of ingeval een goede klachtbemiddeling via de KNB soelaas had geboden. Wat betreft de klachtbemiddeling door de KNB heb ik van de vorige voorzitter van de kamer Arnhem-Leeuwarden begrepen dat die wijze van klachtbemiddeling nogal eens te wensen overlaat en dat hij dat ook al eens gemeld heeft in een overleg met de KNB.
- In de afgelopen jaren ging binnen de beroepsgroep (mijn inziens mede gevoed door de KNB) het gevoel ontstaan dat bij de minste of geringste klacht er een tuchtmaatregel volgt. Gelukkig zie ik nu tegengestelde berichten van de KNB verschijnen.

Tot slot
Ik heb er geen enkel probleem mee dat deze brief onderdeel wordt van de openbare stukken van de ledenraad van de KNB. Deze brief zal door mij ook worden ingebracht in de vergadering van de ring Gelderland op 25 september aanstaande.

Voor eventuele vragen kunt u uiteraard contact met mij opnemen. U kunt daarvoor de contactgegevens gebruiken die bovenaan deze brief staan vermeld.

Met vriendelijke groet,

mr. H.J.T. (Hendrik-Jan) Vos

Notitie Ledenraad

Datum : 27 september 2023
Agendapunt : 5
Onderwerp : Ingekomen stukken
Van : Joyce Leemrijse

Status : ☒ ter informatie ☐ ter bespreking ☐ ter beslissing

Binnengekomen stukken aan de ledenraad

- E-mail van de heer Rieter, d.d. 23 juli 2023. Zie bijlagen. Deze brief is besproken in de CvA. Zie hiervoor het verslag van de CvA d.d. 5 september 2023.

Binnengekomen stukken vanuit externe partijen

- E-mail betreffende verhuizing protocol. d.d. 24 augustus 2023. Deze brief is besproken in de CvA. Zie hiervoor het verslag van de CvA d.d. 5 september 2023.
- E-mail van de Vereniging van Gepensioneerden in het Notariaat d.d. 11 september 2023. Deze brief is vanwege het moment van ontvangst alleen besproken door de voorzitter en de gemandateerd voorzitter en ziet naar hun mening thans niet op een van de taken van de ledenraad.

Jimke Roos

Van: Agostino Rieter <[redacted]
Verzonden: zondag 23 juli 2023 18:44
Aan: Jimke Roos
Onderwerp: bericht cc van 22 juli 2023 aan LR / toelichting
Bijlagen: 2023-0722d Bezwaarschrift bsl.KNB 12-06-2023.pdf

verzonden 23 juli 2023 ong. 18.43u

Ledenraad KNB t.a.v. mevr Drs J.K. Roos, secretaris

geachte mevrouw Roos,

gisteren stuurde ik aan de heren Kuijpers en Edeler een bezwaarschrift inzake de beslissing van het bestuur op een Woo-verzoek. Aan u zond ik dat bericht en de bijlage als cc. Vanmorgen ontving ik een failure-notice van de aflevering. Mogelijk nam ik uw mailadres niet goed over. Hierbij dus opnieuw de bedoelde bijlage. Het mailbericht zelf behelsde niet meer dan de verzending van de bijlage. De bijlage, het bezwaarschrift, raakt ook de ledenraad. Nu een bezwaarschrift aan het bestuur moet zijn gericht, zond ik het u slechts als cc, maar duidelijk is dat het bericht inhoudelijk ook voor de ledenraad bestemd is. U gelieve het zo op te vatten. Los van de failure-notice was het onderhavige bericht al in de pen.

Ook mijn Woo-verzoek van 29 mei 2023 was gericht aan het bestuur en mede aan de ledenraad, voor geval de raad zou oordelen competent te zijn mbt het Woo-verzoek, en overigens zond ik het in het het kader van de toezichthoudende taak van de LR op het bestuur. De drieledige besluiten/ mededelingen van de gemandateerde voorzitter van 2 februari 2022 inzake de beschikbaarheid van de geluidsopnamen, de inkrimping van het schriftelijke verslag en de vernietiging van de opnamen zijn -voorzichtig gezegd- uit oogpunt van drie relevante wetten nogal ingrijpend. Blijkbaar staat de LR er achter, want anders was er in bijna anderhalf jaar wel op teruggekomen. Uit de beslissing dd 12 juni van het bestuur op het Woo-verzoek blijkt (opnieuw) dat ook het bestuur daarachter staat. Een en ander maakt het nogal principieel. De bestuursrechter wilde er voorlopig niet aan, maar dat zegt niet alles.
Het bestuur nam de beslissing op 12 juni, dus al vóórdat de LR over het verzoek in de vergadering van 20 juni een mening kon hebben gevormd over wie competent zou zijn, over de inhoud, en over wat verder door mij te berde was gebracht. Die bestuurlijke voortvarendheid zal geen toeval zijn geweest, maar riep wel mijn verbazing.

Desgevraagd heer hr Edeler me afgelopen week laten weten dat van de LR-vergadering van 20 juni nog geen ontwerpverslag beschikbaar is, maar dat mijn bericht "voor kennisgeving" is aangenomen. Ik begrijp daaruit dat het niet inhoudelijk is behandeld. Of iets wel of niet inhoudelijk behandeld wordt, is binnen bestuursrechtelijk grenzen vanzelfsprekend aan de raad zelf.
Wel merk ik op dat wie iets rechtstreeks aanbiedt aan de ledenraad als orgaan van een openbaar bestuursorgaan mag verwachten minimaal een summiere reactie te ontvangen,

vooral omdat de ledenraad werd aangesproken op een competentievraag en op de toezichthoudende taak op het bestuur. Ik verwacht die reactie dus alsnog.

Niet duidelijk is hoe de ledenraad ingevolge Wna art. 72 toezicht houdt op het bestuur. Evenmin hoe invulling wordt gegeven aan de informatieplicht opgenomen in art. 68 Wna. Indien en voor zover het een of het ander te maken heeft met Woo-verzoeken, valt dat eveneens onder de reikwijdte van de Woo. Wat meer openheid zou de de KNB sieren in plaats van, kort gezegd, zo min mogelijk aandacht te schenken aan mijn verzoeken en zelfs niet te reageren op een onderwerp dat behoort tot de kerntaken, toezicht houden. Indien de ledenraad op het standpunt van zo min mogelijk aandacht - in feite het nagenoeg negeren - niet terugkomt en het dus blijft huldigen wordt dit op de spits gedreven; door de ledenraad, wel te verstaan. De toon is in de ledenraad van 17 november 2021 wel heel stevig gezet. Een open oor en oog heb ik gemist. Het zou betreurenswaardig zijn als dit zo verder gaat.

Blijkens het bezwaarschrift is aan de inhoud toegevoegd de vraag hoe het bestuur met bezwaarschriften om wenst, of dient, te gaan. Van beleid is mij op dit punt niet gebleken. Drie vragen.

- Is het verstandig om af te zien van het inschakelen van de bezwarencommissie? Die moet toch zijn ingesteld om voorafgaand aan een fase in rechte een probleem dat aan een bezwaarschrift ten grondslag ligt, op te lossen, min of meer in der minne, en zonder de rechter er mee te belasten.
- Is het verstandig dat het bestuur nog een stap verder gaat en zonder van het bezwaarschrift te hebben kennis genomen al bij voorbaat te willen afzien van een beargumenteerde beslissing op bezwaar?
- Is het verstandig en passend om ongevraagd al bij voorbaat te suggereren dat de verzoeker vraagt om prorogatie? Dat zal de rechtbank de KNB waarschijnlijk niet in dank afnemen.

Mijn inzet is niet, en behoort ook van de KNB niet te zijn, een conflict in rechte te beslechten maar zo mogelijk buiten rechte duidelijkheid te scheppen in zakelijke vraagstukken over de toepassing van de Woo, meer speciaal over verslaglegging, informatie- en documentenbeheer en archivering bij de KNB als openbaar lichaam. Dit alles binnen de kaders van de Woo en diverse andere wetten. Op die duidelijkheid ben ik uit en het is veel meer in het belang van de KNB èn tevens van openbaar belang dan dat het in mijn persoonlijk belang zou kunnen zijn. Ik hoop dat de ledenraad dit in overweging wil nemen en zijn houding en schreden in heroverweging wil nemen. Mede daartoe dient dit bericht en mijn verzoek is dit aan de raad voor te leggen.

Met dank voor uw aandacht en die van de ledenraad,
vriendelijke groet,
ahm rieter

doc. 2023-0722d Bezwaarschrift Woo-besluit KNB

Bezwaarschrift

van Mr. A.H.M. Rieter (verzoeker)
aan Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) ,Spui 184, 2511 BW, Den Haag, op 22 juli 2023 per mail verzonden aan Mr. H.P. Kuijpers, directeur van het Bureau van de KNB, mailadres [redacted] > en tevens aan de aangewezen contactpersoon Dr. H.A. Edeler, [redacted] en cc aan de secretaris van de ledenraad Drs. J.Roos [redacted] > .

tegen de beslissing van 12 juni 2023 van het bestuur van de KNB op een Woo-verzoek van 29 mei 2023, welke beslissing inhield het niet verstrekken van de geluidsopnamen van de vergaderingen van de ledenraad van na 23 maart 2022 tot en met 17 mei 2023. Subsidiair was verzocht om een authentiek verklaard transcript ('verbatim') van de geluidsopnamen, vergeefs.

Het bezwaar steunt op de volgende feiten en omstandigheden en de daarbij vermelde gronden.

1. Over de afwijzing in verband met een eerdere beschikking

Het verzoek werd door het bestuur van de KNB afgewezen met een beroep op Awb art. 4.6 (lid2), luidend:

> "Wanneer geen nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden worden vermeld, kan het bestuursorgaan zonder toepassing te geven aan artikel 4:5 de aanvraag afwijzen onder verwijzing naar zijn eerdere afwijzende beschikking"

Verzoeker beroept zich op dergelijke *"nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden"* en brengt daartoe het volgende onder de aandacht.

De verzoeker heeft inderdaad eerder, op 23 en 24 maart 2022, een Woo-verzoek gedaan inzake geluidsopnamen van twee andere vergaderingen van de ledenraad namelijk van 2 februari 2022 respectievelijk van 23 maart 2023. Voorafgaand aan het Woo-verzoek van 29 mei 2023 liepen er twee zaken in rechte, namelijk SGR/22/2413 en SGR 22/7137, bij de rechtbank Den Haag. Verzoeker verwachtte en mocht verwachten dat op enigerlei wijze door de rechtbank een bruikbaar uitsluitsel zou worden gegeven, op diverse als cruciaal beschouwde punten. Ook bij het bestuur van de KNB leefde die verwachting, getuige het feit dat de voorgenomen vernietiging van geluidsopnamen werd opgeschort tot het moment van een definitieve rechterlijke uitspraak.

De vermelde verzoeken van 23 en 24 maart 2022 zijn op 24 april 2022 "afgewezen", maar -zoals eerder gesteld- niet door het bevoegde orgaan,

namelijk niet door het bestuur maar door de 'gemandateerde' voorzitter van de ledenraad, welk voorzitter bovendien destijds niet geldig was gemandateerd.

> Dat het mandaat niet geldig was, blijkt uit het verloop van de procedures SGR 22/2413 en 7137 en de beslissing op een ander Woo-verzoek. De KNB is bekend met alle relevante gegevens. Naar aanleiding daarvan heeft achteraf slechts een beperkte reparatie plaatsgevonden. De ongeldigheid van de benoeming was dus in confesso en kan niet worden ontkend.

Bovendien kan ingevolge de Awb art. 1. lid 1 de voorzitter van de ledenraad (d.w.z. de door de ledenraad benoemde voorzitter of de geldig gemandateerde) ook los van de ongeldigheid destijds van de aanstelling, niet als bestuursorgaan worden aangemerkt, noch ingevolge letter a. omdat die voorzitter in de Wet op het notarisambt (hierna Wna) niet als een zodanig orgaan is ingesteld, noch ingevolge letter b. nu die voorzitter niet met enig openbaar gezag is bekleed.

De verzoeken van 23 en 24 maart 2022 zijn door de 'gemandateerde' voorzitter van de ledenraad afgewezen. Het bestuur nam niet de moeite daarover een standpunt in te nemen, hoewel het moet hebben beseft dat er een vraagstuk lag. In rechte zijn die verzoeken niet getoetst. Dat kan niet aan verzoeker worden tegengeworpen.

Dit alles tezamen, of een of meer onderdelen daarvan, maakt dat een beroep kan worden gedaan op "*nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden*" .

Mitsdien is het beroep op Awb art 4: 6 niet geldig. Er was immers geen geldige "eerdere afwijzende beschikking". Bovendien, al zou die beschikking wel geldig zijn, dan kan het bestuur van de KNB daarop geen beroep doen want het gaat dan om de beschikking die niet "*zijn... beschikking*" is, zoals de wet bepaalt, maar de beschikking van een *ander* -beweerd - orgaan.

Verder wordt geconstateerd dat het bestuur van de KNB blijkens de beslissing van 12 juni 2023 tot het inzicht is gekomen dat het bestuur inzake Woo-verzoeken zelf bevoegd is, en niet de voorzitter of gemandateerde voorzitter van de ledenraad. Het Woo-verzoek van 29 mei 2023, met vermelding van het eventuele dilemma, was expliciet gericht zowel aan het bestuur van de KNB als aan de ledenraad. Het is op 20 juni 2023 door de ledenraad behandeld en is door deze slechts voor kennisgeving aangenomen. Aldus is op 17 juli 2023 namens de KNB meegedeeld; een (ontwerp)verslag van die vergadering was noch toen noch nu niet beschikbaar. De ledenraad werd ook aangesproken op zijn toezichthoudende taak .De ledenraad gaf geen inhoudelijke reactie.

Samenvattend : het beroep op Awb art 4:6 snijdt geen hout.

Indien het bestuur van de KNB zich alsnog zou opwerpen als exclusief Woo-bevoegd moet worden geconstateerd dat niet tijdig een besluit is genomen op de Wob-verzoeken van 23 en 24 maart 2022, dat het aanmanen daartoe geen enkele zin zou hebben gehad en dat er dus een fictieve weigering ligt, waartegen alsnog beroep openstaat.

2. Over de bestemming van de geluidsopnamen

De KNB voert in de beslissing aan dat *"...de geluidsopnamen alleen gemaakt zijn ten behoeve van het opmaken van het verslag en om die reden geen documenten zijn in de zin van de Woo*".
De KNB bedoelt dit blijkbaar als argument voor een afwijzende beslissing.
Daartegenover stelt verzoeker het volgende.
De Woo heeft als expliciet doel informatie openbaar te maken. Deze geluidsopnamen bevatten informatie over en vastgelegde gegevens van bestuurlijke aangelegenheden die in de ledenraad zijn behandeld. De geluidsopnamen moeten ingevolge vaste opvattingen en jurisprudentie, geldend onder de Wob en de opvolger, de Woo, beschouwd worden als documenten. Daarin brengt een verklaring, van degene die de vergadering leidt, over de bestemming van de opnamen geen enkele verandering. Anders dan door de KNB als indruk wordt gewekt is *pas ná 2 februari 2022 een gewoonte opgebouwd* van vermelding van de bestemming van de geluidsopname.

Samenvattend: de door de KNB gegeven bestemming van de geluidsopnamen is geen geldig argument voor afwijzing van het verzoek. De gevraagde informatie blijft ook bij die beweerde bestemming onder het bereik van de Woo vallen.

3.Over de toestemming van de vergadering

De blote mededeling over het doel van de geluidsopname houdt - zo wordt de beslissing door het KNB bestuur verstaan - beschouwd als een *toestemming* tot opname en het lijkt of de KNB ook dat als een argument voor de afwijzing wil beschouwen. Er is aan de vergadering echter op dit punt geen vraag om toestemming voorgelegd; ook is de AVG niet als argument aangevoerd. Noch is van enige relevante uiting van de ledenraad gebleken. Die veronderstelde

toestemming hangt dus alleen maar als een bewering in de lucht.
Hoogst dubieus is of de vraag om toestemming voor de opnamen überhaupt negatief zou mogen worden beantwoord. De vergadering is immers als regel openbaar en het verslag is dat ook. Wie zich beschikbaar stelt voor een orgaan als de ledenraad, en daarin het woord wenst te voeren, moet een en ander beseffen. Een geluidsopname ten dienste een schriftelijk verslag is ook elders niet ongebruikelijk; maar dat zegt niets over de status van de opname in het kader van de Woo.
Welk privacybelang of ander belang zou er beschermd dienen te worden?
De ledenraad is het hoogste orgaan van de KNB. De raad heeft als belangrijke taken de vaststelling van het algemene beleid, het opstellen van verordeningen, en de benoeming en het ontslag van bestuurders. De raad behoort daarnaast toezicht op het bestuur uit te oefenen. Met dit een en ander als wettelijk uitgangspunt zou het ongerijmd zijn de geluidsopnamen te reserveren voor de notulist die de instructie zou krijgen er een sterk ingekrompen versie als verslag van op te stellen. Bij de vaststelling kan dat sterk ingekrompen verslag onmogelijk op volledigheid zijn geverifieerd, terwijl na vaststelling van dat gereduceerde stuk de geluidsopnamen spoedig worden vernietigd, zelfs buiten de naleving van de Archiefwet en aldus voor eeuwig verloren gaan. Onaanvaardbaar bij een openbare orde.

Het is niet zeldzaam dat een notaris wordt aangezocht voor het opmaken van een proces-verbaal van een vergadering. Een notaris die de Wna kent zou zich niet mogen lenen, en niet lenen, voor alleen maar een beknopt beslag. Noch bestuur noch ledenraad zou een dergelijke opdracht mogen geven. Nog minder is denkbaar dat een notaris - beschikkend over een geluidsopname- die zou vernietigen na het opstellen van een beknopt verslag.

Samenvattend: er kan uit het zwijgen van de ledenraad geen toestemming worden afgeleid en een toestemming zou geen rechtsgrond opleveren voor de weigering op het Woo-verzoek.

4. Over de uitzondering "eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer"

De KNB lijkt zich te beroepen op de privacybescherming die de Woo art. 5.1 lid 2 sub e. en mogelijk ook de AVG biedt. Naar die wettelijke bepaling wordt evenwel niet verwezen. Voorgeval dat wel de bedoeling was, wordt het volgende opgemerkt.

Wat in een openbare vergadering wordt gezegd, is vanzelfsprekend bestuursrechtelijk van zeer groot belangen, maar lang niet altijd is van belang welke persoon iets heeft gezegd. Onder omstandigheden kan anonimisering van persoonsgegevens aanvaardbaar zijn.

Deze bescherming van Woo art. 5.1 leidt slechts tot de uitzondering inhoudende dat bepaalde informatie onleesbaar mag worden gemaakt. Het leidt niet tot een blokkade op een hele opname of een hele tekst. (boekje T&C p3 , Tekst & Commentaar, Wet open overheid, Wolters Kluwer 2023 , ISBN789013169331)

5. Over geluids- en of beeldopnamen

Voor zover de geluidsopname tevens een beeldopname zou zijn, kan het beeld zelfstandig worden gewist, zonder het geluid aan te tasten, kunnen ook delen van het geluid worden gewist voor geval dat op grond van de wettelijke uitzonderingsregel geoorloofd zou zijn, en kan ten slotte ook met een transscript worden volstaan, dat gemakkelijker bewerkbaar is dor het deels onleesbaar te maken. Er zijn dus diverse mogelijkheden om de Woo na te leven. Het KNB-bestuur benutte geen van die mogelijkheden.

6. Over de algemene informatieplicht in het openbaar bestuur

In dit kader wordt er verder op gewezen op dat de Woo in art. 2.4 lid 1 en 2, in navolging van de Wob, voorschrijft dat:
[1.]informatie zich in goede, geordende en toegankelijke staat moet bevinden en [2.]dat een bestuursorgaan er zoveel mogelijk zorg voor moet dragen dat de informatie die het overeenkomstig deze wet verstrekt, actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar is.
Het moge duidelijk zijn dat deze wettelijke verplichting niet verenigbaar is met alleen maar opmaken van een sterk ingekort verslag, door de KNB genoemd een 'zakelijk verslag', te meer niet omdat veel informatie die te vinden is in de geluidsopname door voorgenomen vernietiging daarvan verloren zal gaan. Zie ook T&C p3. Ook de vernietiging is in strijd met de Woo, en tevens in strijd met de Wna, die een verslag voorschrijft en niet een beknopt verslag of een zakelijk verslag van het gebeurde of verhandelde. Hierop is in rechtszaak 22/7137 al gewezen.

Ook de Archiefwet verplicht tot goed documenteren en tot bewaren.

Het zou voor een onwillig bestuursorgaan al te gemakkelijk zijn te kunnen zeggen "we kunnen de gevraagde informatie niet geven want die is er niet" ingeval door nalatigheid, en/of welbewust, informatie niet is samengesteld, of niet is bewaard, of is vernietigd. Nog ernstiger zou het zijn dat informatie wordt gewist die wel aanwezig is, zoals de geluidsopnamen, dan wel bewust of zelfs met kwaadwillige opzet, tegen beter weten in, wordt vernietigd.

7. Over de samenhang van de Woo met andere wetten

Voor het bestuur van de KNB vloeien verplichtingen voort uit de Woo, de Wna en de Archiefwet. Uit zijn aard was het Woo-verzoek gebaseerd op de Woo. De verplichtingen uit de twee laatste wetten liggen evenwel zo dicht aan tegen die uit de Woo dat zij daarvan niet kunnen worden gesepareerd. Reeds bekend is dat de Haagse bestuursrechter hierover mogelijk anders zal oordelen. Hij heeft immers in procedure SGR 22/ 2413 in paragraaf 5 van de uitspraak vastgesteld dat de aanmerkingen op de wijze van verslaglegging - van de ALV- buiten de omvang van dat geding vielen. De KNB had daarover geen besluit genomen en dientengevolge beperkte de rechter zich strikt tot het Wob-verzoek en wenste hij de naleving van de Wna er niet in te betrekken, ook niet zijdelings. Evenmin de Archiefwet. Bij de redactie van de uitspraak werd naar de mening van verzoeker een vergissing gemaakt; bedoeld moet zijn geweest dat het ging *niet* om de verslaglegging van de ALV maar om die van de ledenraad. De ALV is in die procedure niet aan de orde geweest. Verzoeker veronderstelt dat zonder dit vergissinkje de uitspraak op dit punt niet anders zou hebben geluid. Ook dit zou echter kunnen worden geschaard onder "*nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden"* zoals in randnummer 1 bedoeld.

In de aangehaald uitgave van T&C wordt op p4 door Mr. Dr. A.Drahmann van de Woo de "Verhouding tot andere wetten" nader geduid.

Samenvattend: In het verzoek van 29 mei 2023 is een rechtstreeks beroep gedaan op alleen de Woo, en is gewezen op de beide andere genoemde wetten als onvermijdelijk te bezien in samenhang met de doel en strekking van de Woo, en als logisch geheel.

8. Over de uitzondering "persoonlijke opvattingen voor intern beraad"

In aansluiting op randnummer 4, waarin de uitzondering van Woo art. 5.1 (persoonlijke levenssfeer) aan de orde kwam, wordt ook bezwaar gemaakt

tegen het aangevoerde argument dat het zou gaan om "persoonlijke opvattingen ten behoeve van intern beraad", behandeld in Woo art. 5.2, waarop de KNB zich expliciet beroept. Het beroep daarop is echter niet of nauwelijks denkbaar inzake een openbare vergadering van een openbaar orgaan; dat zou ongerijmd zijn uit oogpunt van bestuursrecht, dat mede gebaseerd is op openbare democratische besluitvorming. Als het om een delicate zaak gaat, waarop later moet worden teruggekomen en het inderdaad zou gaan om relevante persoonlijke opvattingen, biedt de Wna in art. 76 de mogelijkheid de vergadering in besloten vorm te houden. Wie meent persoonlijke opvattingen te moeten uiten die voor nader intern beraad noodzakelijk zijn, kan om beslotenheid vragen. Is daartoe niet vooraf besloten, dan is de vergadering openbaar, zijn ook de uitgesproken woorden openbaar en vormt ook de vastlegging daarvan, bijvoorbeeld in een geluidsopname, openbare bare informatie die onder het bereik van de Woo valt. De KNB tracht Woo art. 5.2 veel te ver op te rekken.

De Woo heeft , als verfijning van de Wob, het begrip "persoonlijke beleidsopvattingen van intern beraad" verder *begrensd*. Zie Mr. J.H.A. van de Grinten in T&C p81. Niet zo snel - thans veel minder snel dan onder de Wob- is iets persoonlijk; veelal zal het gaan om feiten met een objectief karakter en over een opinie die een overwegend objectief karakter heeft.

Ook zal het juist in de ledenraad voorkomen dat het niet gaat om een voorbereiding van later intern beraad, maar zal een dergelijk beraad aan de ledenraadsvergadering zijn voorafgegaan, waarbij vrijuit kon worden gesproken en mogelijk geen verslag is opgesteld.

Eventuele persoonlijke opvattingen horen in een openbare vergadering niet thuis en/of kunnen in redelijkheid niet bestemd zijn voor nader beraad. Wordt niet besloten vergaderd dan kan concluderend worden vastgesteld dat de voor de afwijzing aangevoerde uitzondering van Woo art. 5.2 niet valide is.

9. Over de eisen die aan een verslag mogen worden gesteld

Het argument van de KNB dat " Voor zover de geluidsopname afwijkt van het [later opgemaakte schriftelijk beknopte] verslag" en daarom "persoonlijke beleidsopvattingen ten behoeve van intern beraad bevat" is niet verenigbaar met de verplichting tot het opmaken van een openbaar verslag. Verslag te

verstaan als minimaal op essentiële punten een ongefilterde en ongekuiste weergave van wat is voorgevallen, waaronder begrepen wat is gezegd.

Aan welke criteria zou een verslag van een openbare vergadering van het hoogste orgaan van een openbaar lichaam moeten voldoen?
Aan Van Dale, ("de Dikke", 16e editie, 2022,) wordt ontleend:

> *"verslag; (meestal schriftelijke) mededeling over de toedracht van een gebeurtenis of van de toestand van iets".*

Een verslag is in elk geval niet gelijk aan alleen maar een besluitenlijst of andere vorm van uittreksel. De Woo vereist behoorlijke documentatie. De Wna eist een verslag, *niet een kort verslag*. Bovendien ligt een kort verslag - terwijl jarenlang een uitvoerig verslag werd opgesteld- niet voor de hand, want de bedoeling van de wetgever inzake openbaarmaking en toegankelijkheid van informatie is gelegen in *"het onophoudelijk streven naar een goed en democratisch bestuur*"(dit is ontleend aan de considerans van de Woo) terwijl de Wob in art. 8 lid 2 al bepaalde dat de actieve openbaarmaking tot doel had dat met informatie *"belanghebbende en belangstellende burgers zoveel mogelijk worden bereikt op zodanige tijdstippen dat deze hun inzichten tijdig ter kennis van het bestuursorgaan kunnen brengen".*
Een aanzienlijke inkrimping van de verslaglegging dient dus grondig te worden gemotiveerd alvorens het bevoegde orgaan daarover een besluit kan nemen. Een beraadslaging over de wijze van verslaan heeft blijkbaar nimmer plaatsgevonden, laat staan dat een motivering werd gegeven. Staand beleid op dit punt is er bij de KNB niet, is althans niet openbaar gemaakt. Blijkens de uitkomsten van een ander Woo-verzoek van ondergetekende/verzoeker, in rechte getoetst en bij de KNB bekend, heeft de beweerd gemandateerde voorzitter van de ledenraad op geheel eigen houtje maar wat geroepen, zonder enige documentatie van raadpleging van anderen. Zo'n nogal willekeurige en ongeautoriseerde gang van zaken kan niet worden beschouwd als beleid.

Aantoonbaar is dat de inkrimping in de verslaglegging onverwijld is gevolgd op een loslippigheidsincident, dat in de vergadering van de ledenraad op 17 november 2021 plaatsvond en opgenomen is in de geluidopname. Dat werd ook in het uitvoerige schriftelijke verslag opgenomen, evenwel met weglating van de meest afkeurende ongepolijste uitlatingen van een of meer LR-leden over Wob-verzoeken van verzoeker en over deze als persoon. Uit de tijdsvolgorde van de loslippige uitlatingen en de inkrimping van het verslag kan een oorzakelijk verband worden afgeleid. Dit in combinatie met het feit dat tot

en met de vergadering van 17 november 2021 zonder bezwaar de geluidsopname van ledenvergaderingen ter beschikking werden gesteld en dat dat vanaf toen werd geweigerd. Erg onwaarschijnlijk dat het toeval is.

De inkrimping van het verslag wordt beschouwd als ook in strijd met de Woo. Voor de Woo hoeft een verzoeker geen belang te hebben en dat ook niet te stellen. Indien door niet-naleving van de Wna of de Archiefwet de informatieverstrekking op basis van de Woo ook in het gedrang komt, komt het verzoeker voor dat de KNB als bevraagd bestuursorgaan zich aan een beschouwing daarover niet kan onttrekken. Tevens is het naar verzoekers mening in een dergelijke situatie onontkoombaar dat de bestuursrechter die twee andere wetten bij de behandeling van een beroep in zijn oordeel betrekt, mogelijk mede gelet op Awb art. 6:1 inzake feitelijke handelingen. Hierbij kan worden voorbijgegaan aan de vraag of met betrekking tot de Wna en de Archiefwet ook een andere rechtsingang tot de mogelijkheid zou behoren.

Samenvattend: in de beoordeling van een Woo-verzoek inzake geluidsopnamen dient te worden betrokken in hoeverre het beschikbare schriftelijk beknopte verslag voldoet aan de eisen die daaraan, mede in het kader van sterk verwante wettelijke voorschriften en maatschappelijke opvattingen, mogen worden gesteld.

10. Over een beroep op jurisprudentie die niet van toepassing is

"Meer subsidiair"werd bij de afwijzing een beroep gedaan op een uitspraak van 10 december 2014 van de Rechtbank MNE (ECLI/NL/RBMNE/2014/6668). Die uitspraak gaat evenwel uitsluitend en alleen over een **besloten** vergadering. Van een dergelijke vergadering bepaalt de Wna inderdaad dat ook het verslag niet openbaar is, "tenzij de ledenraad anders beslist". Nu het Woo-verzoek in het geheel niet ging om besloten vergaderingen of een besloten deel van een openbare vergadering, hangt het beroep op die uitspraak dus geheel in de lucht. Door in de beslissing door de KNB tussen ( ) plaatsen van het woord 'besloten' wordt de lezer, die niet de moeite neemt van de uitspraak zelf kennis te nemen en afgaat op de weergave door de KNB, op het verkeerde been gezet. Hoezeer begrijpelijk de uitspraak bij een *besloten* vergadering is, zozeer is zij het tegendeel bij een *openbare* vergadering. Een beroep doen op evident niet toepasselijke jurisprudentie komt verzoeker niet professioneel noch gepast voor. Dit werd door verzoeker voor een vergissing gehouden maar de KNB

volhardt de KNB in een beroep op die niet toepasselijke jurisprudentie door op 17 juli 2023 te laten weten: *"De KNB heeft deze uitspraak betrokken in haar beslissing op uw Woo-verzoek, omdat er voor de KNB aanknopingspunten zitten in die uitspraak die ook voor het openbare deel van de vergadering relevant (zouden kunnen) zijn."* Als aanknopingspunt levert de uitspraak uitsluitend het tegendeel op van wat de KNB als argument gebruikte. Een onbegrijpelijke houding dus.

11. Over de bijvangst van een onterecht beroep op jurisprudentie

Terzijde wordt opgemerkt dat de Rechtbank Utrecht, in rechtsoverweging 6 van de in randnummer 10 vermelde uitspraak, stelt dat een geluids-opname geldt ("kan gelden") als een verslag van een vergadering. Dit kan de KNB-redacteur van de beslissing van 12 juni 2023 niet zijn ontgaan. Deze rechtsoverweging vormt in combinatie met het feit dat er alleen een zeer beknopt schriftelijke verslag wordt opgesteld, een krachtige versterking van het Woo-verzoek om de informatie van de geluidsopnamen en ook van het eerder in rechte verzochte vernietigingsverbod. Kennisneming van dit aspect van de uitspraak heeft niettemin bij de KNB niet geleid tot tegemoetkoming aan het informatieverzoek, noch tot een ander documenteringsbeleid terwijl de vernietiging van de gehele geluidopname alleen maar is opgeschort.

12. Over een vergissing bij de KNB; om recht te zetten

In de beslissing van 12 juni 2023 wordt twee keer vermeld dat verzoeker een procedure zou hebben *ingetrokken*. Omdat de beslissing bij het mogelijk in te stellen beroep zal worden overgelegd, wordt er melding van gemaakt dat intrekken geen juiste aanduiding is. Er is door verzoeker *niets ingetrokken*. Slechts is geen beroep of hoger beroep ingesteld. De woordkeus van de KNB is dus binnen juridisch/procesrechtelijk te beschouwen taalgebruik ongelukkig. Bij informatie bij de KNB is gebleken dat het om een vergissing harerzijds gaat, veroorzaakt doordat de griffie DH ten onrechte administratief maar liefst een drietal zaken meer had 'aangemaakt' dan waartoe reden was. Ook die zaken zijn niet ingetrokken door verzoeker maar door de griffie na verzoek ambtshalve op de rol doorgehaald en het griffierecht is gerestitueerd.

13. Geen verwachting van een gunstige uitkomst van dit bezwaar Geen verzoek om prorogatie.

De KNB maakt aan het slot van de beslissing -zonder dit bezwaar af te wachten- duidelijk dat er geen andersluidende beslissing kan worden verwacht. Hier wordt vooringenomenheid geproefd.
Verzoeker stelt een spoedige beslissing op het bezwaar op prijs maar verbaast

zich sterk over, en gaat niet in op, de suggestie om maar dadelijk te vragen om prorogatie, zodat de Rechtbank meteen aan het werk zou kunnen. Onwaarschijnlijk is dat de Rechtbank dit apprecieert, immers het ligt veel meer voor de hand dat de KNB aan de hand van het gemaakte bezwaar tot een heroverweging overgaat en in deze fase, nog buiten rechte, de bezwarencommissie voor advies inschakelt, en vervolgens haar valide argumenten - indien die er zijn - aanvoert, als reactie op het bezwaarschrift, teneinde dichter bij een optimale afhandeling van het gesignaleerde vraagstuk te komen. Verzoeker zou de KNB kunnen vragen om medewerking aan prorogatie, maar ziet daarvan af. Het bestuur van de KNB is niet bevoegd verzoeker naar de rechter door te sturen en is tot heroverweging en afhandeling van dit bezwaar verplicht. Niet slechts ten opzichte van de verzoeker maar vooral ten dienste van een betere bestuursrechtelijke aansturing van het notariaat zelf waar het gaat om het hanteren van de Woo in combinatie met de Wna en de Archiefwet.

In dit kader wordt ten slotte de vraag opgeworpen waarom het KNB-bestuur de *bezwarencommissie* niet om advies zou vragen, hetgeen blijkbaar niet het plan is. Dat zou in het kader van vermijden van rechtsgedingen en tevens van goede rechtsvorming voor de hand liggen. Art. 5 van het desbetreffende Reglement legt de bevoegdheid tot in handen stellen van een bezwaarschrift aan de commissie uitsluitend bij "De KNB", waarmee bedoeld zal zijn het bestuur van de KNB. Verzoeker beseft hierin geen zeggenschap te hebben.

Het belang van het door verzoeker opgeworpen vraagstuk omtrent:
a. het doel en de beschikbaarheid van geluidsopnamen,
b. de omvang een schriftelijk verslag en
c. de bevoegdheid tot vernietiging in strijd met de o.a. de Archiefwet,
komt verzoeker voor als een indicatie voor het vragen van advies aan de daartoe bestaande vaste bezwarencommissie.

Bovendien zou, nu het Woo-verzoek op de agenda van de ledenraad van 20 juni 2023 was geplaatst, het voor de hand hebben gelegen de mening van de raad te peilen, mede omdat de raad werd aangesproken op zijn toezichthoudende taak. Tot verrassing van verzoeker werd echter de beslissing van het bestuur al op 12 juni met grote voortvarendheid genomen, alvorens de raad aan het verzoek aandacht had kunnen besteden. Ook hier lijkt beleid te ontbreken.

Verzoeker koestert geen verwachting, wel nog hoop op beter gefundeerde besluitvorming en op een fundamentele beleidswijziging.
De verzoeker, A.H.M. Rieter ongetekend verzonden per mail

Notulen Commissie van Advies (CvA) vergadering d.d. 4 juli 2023

Datum	04-07-2023
Tijd	17:00 - 18:00
Locatie	Online
Voorzitter	J.J.C.A. Leemrijse
Toelichting	Met bestuur
Aanwezig namens CvA	Barbara van Kampen Jasper Nobel Mike Rib Diane Verbaan Raymond Voncken Jimke Roos (secretaris LR)
Aanwezig namens bestuur	Annerie Ploumen Ed Engelen Thijs Flokstra
Afwezig	Christ-Jan van Haperen (CvA) Jolande van Loon (CvA) Diane Verbaan (CvA) Hendrik Aries Edeler (secretaris directie/bestuur)

1 Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering. Agendapunt 5c. wordt als eerste besproken. In de verslaglegging wordt de oorspronkelijke agendavolgorde aangehouden.

2 Mededelingen voor de vergadering

Christ-Jan van Haperen en Jolande van Loon zijn afwezig.

3 Wijzigingen CvA

In de ledenraadsvergadering van 27 juni 2023 is Diane Verbaan benoemd als nieuw lid van de CvA. Tevens is Cor van Dijk benoemd als nieuw lid vanaf 1 september 2023.

<u>Buddy-contact</u>

Vanwege de afwezigheid van twee leden van de CvA en het vertrek van twee leden, is gesproken over een nieuw buddy-verdeling. Aan de nieuwe leden wordt in principe niet direct een ring gekoppeld. Zij fungeren als reserve indien een van de CvA-leden afwezig is. Voor de periode tot september 2023 is de verdeling van buddy-ringen als volgt:

Noord-Holland: Mike Rib, Amsterdam
Overijssel: Jasper Nobel, midden Nederland
Gelderland: Barbara van Kampen, Oost-Brabant
Noord Nederland: Raymond Voncken, Limburg
Rotterdam: Jasper Nobel, midden Nederland
Den Haag: Mike Rib, Amsterdam
Zeeland / West-Brabant: Barbara van Kampen, Oost-Brabant

Zodra Christ-Jan van Haperen weer aanwezig is, kan dit schema worden aangepast.

Portefeuilleverdeling
Vanwege eerder genoemde reden dienen ook de portefeuilles te worden herverdeeld. Voor de portefeuilles herziening Wna en Future pro(o)f wordt vooralsnog geen nieuw portefeuille-overleg ingepland. Deze thema's worden wel elke CvA-vergadering met het bestuur besproken. Monique Wijnhoven is in de ledenraadsvergadering van 27 juni 2023 aangewezen als dedicated LR-lid voor de herziening van de Wna.

De nieuwe portefeuille-indeling is vooralsnog:
ICT: Raymond Voncken en Mike Rib
Finance: Jasper Nobel en Christ-Jan van Haperen
Pensioen: Barbara van Kampen en Diane Verbaan

4 Mededelingen vanuit bestuur

Future Pro(o)f
De campagne over Het moment en de aantrekkelijkheid van het vak is getoond op de Algemene Ledenvergadering (ALV) en is nu live. Thijs Flokstra stuurt een link naar de secretaris zodat de campagne kan worden gedeeld met de leden van de ledenraad met het verzoek te liken of te reposten. **Actie: TF**
De campagne lijkt nog niet alle leden van de KNB goed te bereiken. Het bestuur hoort graag suggesties om dit te verbeteren.

Herziening Wna
Achter de schermen worden stappen genomen. Hierover volgt later meer informatie.

DOBV
Hierover is geen nieuws te melden.

Nobilex
Hierover is geen nieuws te melden.

NotarisID
Bij dit project is sprake van voortgang, maar hierover kan nog niets worden gedeeld.

Governance Voorzieningenfonds
Het overleg tussen de werkgroep en het bestuur heeft nog niet plaatsgevonden. Er wordt naar gestreefd dit voor de ledenraadsvergadering van 27 september 2023 te plannen.

5 Portefeuillebespreking

5.a ICT

Bijlage: VERSLAG ICT -19 juni 2023.pdf

Raymond Voncken licht het verslag toe. Hij geeft aan dat hij aanwezig is geweest bij het innovatie lab. Hierbij is een presentatie gedeeld waarin de onderdelen worden getoond waaraan wordt gewerkt. De secretaris zoekt uit of deze presentatie kan worden gedeeld met de CvA en/of de ledenraad. **Actie: JR**

De ICT-commissie zal volgende CvA-vergadering nadere toelichting geven op Legal fact Erebos. **Actie: RV**

5.b **Finance**

Er is geen bijeenkomst van de financiële commissie geweest. Tijdens de ALV is het financiële jaarverslag over 2022 goedgekeurd. Wel zijn vragen gesteld over het gebruik van de poortwachterstoeslag voor nieuwe investeringen. Het bestuur komt hierop terug in de ledenraadsvergadering van 27 september 2023

5.c **Pensioen**

De voorzitter van de ledenraad geeft aan dat zij een brief heeft ontvangen van de heer Alferink, waarin hij aangeeft zijn deelname als werkgever in de PensioenKamer te beëindigen en de voorzitter verzoekt om vanuit de ledenraad met het bestuur in overleg te treden over de positie van de PensioenKamer. Deze brief was voor de vergadering van de CvA nog niet gedeeld met de leden van de CvA. De gemandateerd voorzitter heeft in een telefonisch gesprek met de heer Alferink aangegeven dat de ledenraad door het bestuur wordt betrokken in de ontwikkelingen en de toekomstvisie.

Annerie Ploumen geeft aan dat het bestuur ook de ontslagbrief van de heer Alferink heeft ontvangen. Zij heeft hem gebeld om de ontvangst te bevestigen en aangegeven dat de brief in het bestuur zal worden besproken.
Ed Engelen beschrijft hoe de afgelopen weken in de PensioenKamer zijn verlopen. Hij geeft aan dat de sociale partners in het notariaat (werkgevers, werknemers en medewerkers) de uitdrukkelijke wens hadden om de thans drie regelingen te laten samenvoegen tot één regeling onder de nieuwe pensioenwet (Wtp). Hiervoor zijn tussen de drie partijen stevige onderhandelingen gevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat op 27 juni 2023 overeenstemming is bereikt over de belangrijkste elementen uit deze regeling. Dit is een prestatie waar het notariaat trots op kan zijn, maar dit is niet zonder slag of stoot bereikt.
De heer Alferink is van mening dat de KNB het mandaat dat aan de PensioenKamer is gegeven beter kan terugnemen en omschrijft de rol van de PensioenKamer als overbodig. De portefeuillehouders van het bestuur zijn van mening dat de drie commissies (PensioenKamer en medewerkers) hun eigen verantwoordelijkheid nemen en de KNB het proces alleen faciliteert, indien nodig.
Ed Engelen legt uit dat de portefeuillehouders van het bestuur van de KNB bij de overleggen van de sociale partners aanwezig zijn als toehoorders. De portefeuillehouders zijn bezig met het uitvoeren van een toekomstverkenning met betrekking tot de PensioenKamer en het opdrachtgeverschap voor het moment dat de nieuwe regeling is geïmplementeerd. De streefdatum hiervoor is 1 januari 2025. Om dit te halen dienden de sociale partners ten minste voor 1 juli 2023 een aantal beslissingen te maken. Dit zorgde voor extra druk op het proces. Uitstel van implementatie leidt onder andere tot extra kosten, onzekerheid wanneer de overgang dan kan plaatsvinden en langere deelname aan minder aantrekkelijke regelingen.
Of de beoogde transitiedatum wordt gehaald, is alsnog spannend, omdat SPN achterloopt op de planning.

Annerie Ploumen geeft aan dat ze met de heer Alferink heeft gesproken naar aanleiding van de brief en dat hij nog een aantal suggesties meegeeft, zoals aansluiting zoeken bij vakbonden en het delen van adviseurs met het pensioenfonds. Ed Engelen merkt op dat dit laatste niet mogelijk is, vanwege uiteenlopende belangen van het pensioenfonds en de sociale partners.

Het bestuur van de KNB heeft zorgen over de benodigde kennis en vaardigheden van de leden van de PensioenKamer, de komende tijd ontstaan enkele vacatures. Het bestuur doet een beroep op een ieder om geschikte kandidaten aan te melden.

Het bestuur zou graag twee leden vanuit de CvA als sparringpartner willen hebben, die kunnen meedenken over welke informatie in de ledenraad dient te worden besproken en die wat meer kunnen worden meegenomen in de ontwikkelingen. Barbara van Kampen en Diane Verbaan melden zich hiervoor

aan. Zij zullen op korte termijn uitgebreidere informatie krijgen en kunnen de opleiding PensioenKamer volgen die in september 2023 start.
Diane Verbaan geeft aan dat haar kantoorgenoten betrokken zijn bij de PensioenKamer, maar geen van de betrokkenen ziet dat als bezwaar.

6 Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vergadering van 6 juni 2023 is verspreid voor de ledenraadsvergadering van 20 juni 2023. Hierover waren geen vragen of opmerkingen.

7 Rondvraag

De vergadering van de CvA van 1 augustus 2023 komt vanwege vakantie te vervallen.

De eerstvolgende vergadering vindt plaats op 5 september 2023 en is met aanwezigheid van bestuur. Eventuele vragen aan het bestuur kunnen voorafgaand aan de secretaris van de ledenraad worden gestuurd.
Indien het traject met betrekking tot NotarisID in een stroomversnelling komt, is het denkbaar dat de ledenraad en/of de CvA eerder (digitaal) bijeen dient te komen. De secretaris heeft hierover contact met het bestuur.

8 Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en aanwezigheid.

Conceptnotulen Commissie van Advies (CvA) d.d. 5 september 2023

Datum	05-09-2023
Tijd	17:00 - 18:00
Locatie	Online
Voorzitter	J.J.C.A. Leemrijse
Toelichting	Met bestuur
Aanwezig namens CvA	Cor van Dijk Barbara van Kampen Jasper Nobel Mike Rib Diane Verbaan Jimke Roos (secretaris LR)
Aanwezig namens bestuur	Annerie Ploumen Isabelle Cox Ed Engelen Thijs Flokstra Hendrik Aries Edeler (secretaris directie/bestuur)
Afwezig	Christ-Jan van Haperen (CvA) Jolande van Loon (CvA) Raymond Voncken (CvA)

1 **Opening, mededelingen en vaststellen agenda**

Er wordt een opname gemaakt alleen ten behoeve van het opstellen van het verslag. Deze opname wordt na gebruik vernietigd.

De voorzitter en de overige leden heten Cor van Dijk welkom in de CvA.

De voorzitter geeft een update met betrekking tot het herstel van Christ-Jan van Haperen en Jolande van Loon.

2 **Ingekomen stukken ter bespreking in de CvA**

2.a **Binnengekomen brief van Dhr. R d.d. 27 juli 2023**

Bijlagen:

- *X*

De CvA bespreekt de binnenkomen brief zowel procedureel als inhoudelijk. Een van de vragen die wordt gesteld is of elke brief die aan de ledenraad wordt gestuurd dient te worden geagendeerd als binnengekomen stuk voor de ledenraad. Formeel kunnen alleen de leden van de ledenraad, het ringbestuur en het bestuur van de KNB een verzoek tot agendering doen. De ledenraad is geen orgaan dat met de buitenwereld communiceert. De voorzitter stelt voor in de ledenraad te bespreken of de CvA als een filter kan dienen, zodat niet alle post wordt geagendeerd en alle betrokkenen in het notariaat alle stukken hoeven te lezen en te begrijpen. **Actie: LR**

Indien een voorstel wordt geschreven voor plaatsing op de agenda van de ledenraad, is het wenselijk dat dit kort en bondig is, zodat de vraag duidelijk is. Indien nodig kunnen aanvullende stukken door de ledenraad worden opgevraagd bij de verzoeker.

Met betrekking tot de inhoud geeft het bestuur aan dat het bezwaarschrift van de KNB in voorbereiding is. De heer R. is op de hoogte gebracht dat er pas een reactie op zijn brief volgt als de ledenraad bijeen is geweest.
.
De CvA ziet thans geen reden om de notulen uit te breiden en is content met de beknopte weergave van het overleg van de ledenraad. De opnamen zijn alleen bedoeld voor het uitwerken van het verslag. Indien iemand woordelijk wil vernemen wat is gezegd, is deze persoon van harte welkom bij de openbare delen van de vergadering.

Deze conclusie van de CvA wordt gedeeld met de overige leden van de ledenraad. Na de ledenraadsvergadering wordt de heer R. op de hoogte gebracht door de secretaris.

2.b **Verhuizing protocol, governance Kwaliteitsfonds**

Bijlagen:

- *X*

Hoewel de ledenraad niet op individuele cases ingaat, wordt in deze brief aan de ledenraad gesteld dat er mogelijk governance-kwetsbaarheden spelen vanwege de hoge mate van overeenkomst tussen het bestuur van de KNB en het bestuur van het Kwaliteitsfonds. De CvA wenst zich verder in deze casus te verdiepen om te oordelen of dit nader onderzoek behoeft.
De voorzitter, de gemandateerde voorzitter en de secretaris van de ledenraad hebben de voorzitter van het bestuur van de KNB, de manager juridische – en praktijkzaken en de secretaris van het bestuur verzocht om nadere toelichting te geven op de brief, zodat deze brief goed in de CvA kan worden besproken.

In de CvA wordt een korte schets gegeven van de situatie. De waarnemer is aangesteld door de voorzitter van Kamer voor het Notariaat, de KNB speelt hierbij geen rol. De waarnemer besluit wat met een protocol dient te gebeuren, ook hierbij heeft de KNB geen rol. De waarnemer heeft enkele adviesgesprekken gehad met de manager juridische- en praktijkzaken. De waarnemer heeft een beroep gedaan op het Kwaliteitsfonds voor vergoeding van de kosten van de waarnemer en van een verhuizing van een protocol. Dit is toegekend.
De briefschrijver geeft aan dat het voor deze persoon niet altijd duidelijk was of de manager praktijkzaken sprak vanuit de KNB of als secretaris van het Kwaliteitsfonds. Gezien de duidelijke scheiding in verantwoordelijkheden tussen deze twee organen, lijkt het de CvA thans niet nodig om hiervoor verschillende personen aan te stellen. Wel wordt de manager praktijkzaken geadviseerd altijd duidelijk zijn rol te specificeren in contact, in zoverre de manager dat niet al deed.
Het Kwaliteitsfonds is door de overheid bij wet ingesteld en valt onder toezicht van het Ministerie van Justitie. Het is daarmee geen KNB-eigen stichting waarop de ledenraad toezicht houdt.
De CvA ziet in dit persoonlijke dossier geen de-escalerende taken voor de ledenraad.

Vanwege de privacygevoelige informatie in deze brief wordt besloten de ledenraad alleen te informeren over deze brief en de brief niet te delen met de ledenraad.
Tenzij de ledenraad anders besluit, zijn de voorzitter en gemandateerd voorzitter voornemens na de ledenraadsvergadering een reactie sturen op de brief. Hierin wordt gesteld dat de ledenraad thans geen aanleiding ziet om de governance van het Kwaliteitsfonds te bespreken, noch om in deze specifieke zaak te de-escaleren.

3 **Voorbereiding Ledenraad d.d. 27-09-2023**

Bijlage: 2023.09.04 Conceptagenda voor CvA

Een aantal conceptagendapunten wordt nader toegelicht.

Notaris ID: naar verwachting kan in de ledenraadsvergadering meer helderheid worden gegeven over de stand van zaken. Voor de nieuwe leden wordt een chronologische beschrijving opgesteld. De financiering loopt af op 30 september 2023, dus indien geen duidelijkheid kan worden verschaft, moet in de ledenraadsvergadering worden gestemd over de financiering.

De financiële commissie bespreekt de komende maanden het weerstandsvermogen en de reserve van SKN. Deze onderwerpen worden geagendeerd voor de ledenraadsvergadering van november 2023.

Governance Stichting Voorzieningsfonds: naar verwachting komt het conceptadvies aan het bestuur voor de aankomende ledenraadsvergadering ter beschikking.

Samenstelling van het bestuur KNB: in het bestuur ontstaat binnen enkele maanden een aantal vacatures, waaronder een van inkomend voorzitter. Alle leden wordt gevraagd om geschikte personen door te geven aan het bestuur.

Bemensing vacaturecommissie: er is een vacature in de vacaturecommissie. Vanwege de komende vacatures in het bestuur, is een goede bezetting van deze commissie van belang. Ring Den Haag zou volgens het schema een commissielid moeten leveren indien er geen aanmeldingen zijn, maar de ring is hard zoekende naar ringbestuursleden. De huidige bestuursleden zijn voorbij hun benoemingstermijn.

Bemensing CvA: Raymond Voncken heeft aangegeven per februari 2024 te gaan werken voor een ander notariskantoor, die in een andere ring valt. Hierdoor vervalt op dat moment zijn lidmaatschap van de ledenraad en de CvA. De CvA zal voor hem een vervanger zoeken.

De secretaris ontvangt regelmatig verzoeken om informatie onder de aandacht te brengen bij de ringen en zij informeert wat hiervoor de gewenste procedure is. De CvA-leden stellen voor de informatie door te geleiden naar de ring-secretarissen met de overige ringbestuursleden in cc. Ook kan worden overwogen om kleine opgenomen presentaties te delen met de ringen. De ringbesturen worden verzocht geslaagde presentaties door te geven aan de secretaris zodat andere ringen hiervan kunnen profiteren.

4 **Rondvraag en sluiting deel met bestuur**

Er zijn geen vragen of opmerkingen.

5 **Terugblik op gedeelte met bestuur**

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

6 **Portefeuillebespreking (in aanvulling op deel met bestuur)**

6.a **ICT**

Bijlage: 20230612 Innovatielab deelbare presentaties

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

Naar aanleiding van de vorige vergadering is de presentatie van Innovatielab als bijlage toegevoegd.

6.b **Herziening Wna**

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

6.c **Pensioen**

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

6.d **Finance**

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

7 **Verslag vorige vergadering**

Bijlagen:

- 2023-07-04 Conceptverslag Commissie_van_Advies_4 juli 2023-voor CvA
- ConceptStappenplan benoeming lid Kamer voor het Notariaat

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

8 **Rondvraag**

Vanwege overschrijding van de geplande vergadertijd is dit onderwerp niet besproken.

9 **Sluiting**

De toekomst van notariële dienstverlening

en het businessmodel

door de opkomst van wallets & attributen

KNB Innovatielab 12 juni 2023

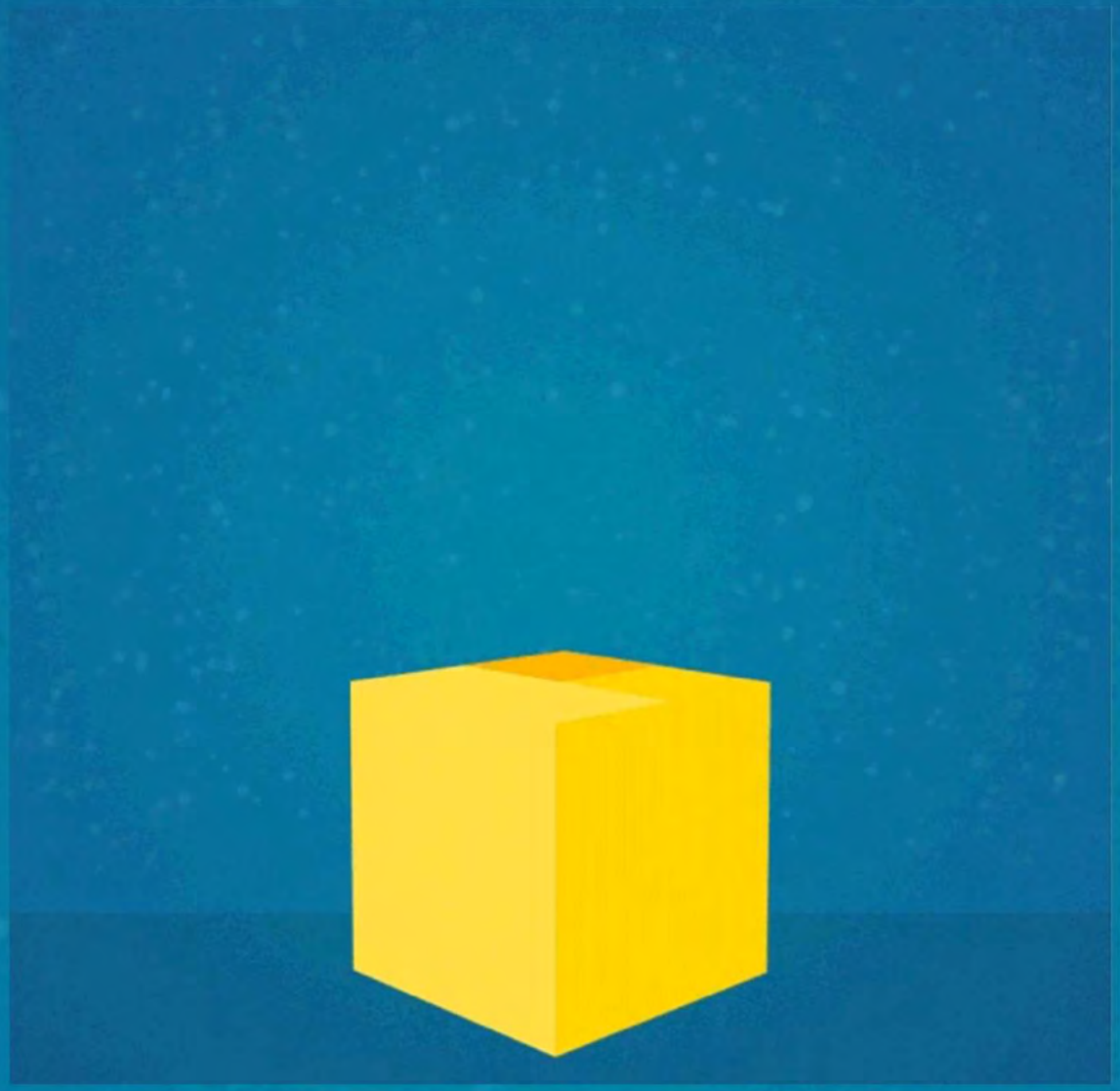

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

INTERNET ARCHIVE
WayBackMachine

Het dilemma van het notariaat:

Hoe werken geschiedschrijvers aan hun toekomst?

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer
- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Poortwachtersrol
- Confusion Detection (AI)
- Deepfake Detection (AI)
- Herleving 'Erebos'

Samenwerkingen
- Techruption
- Zorgeloos Vastgoed
- Dutch Blockchain Coalition
- Nationaal Innovatie Centrum Privacy Enhancing Technologies
- FEDNOT & CNUE
- Belastingdienst Innovatie, KvK Innovatie, J&V Innovatie
- Zorg Instituut Nederland

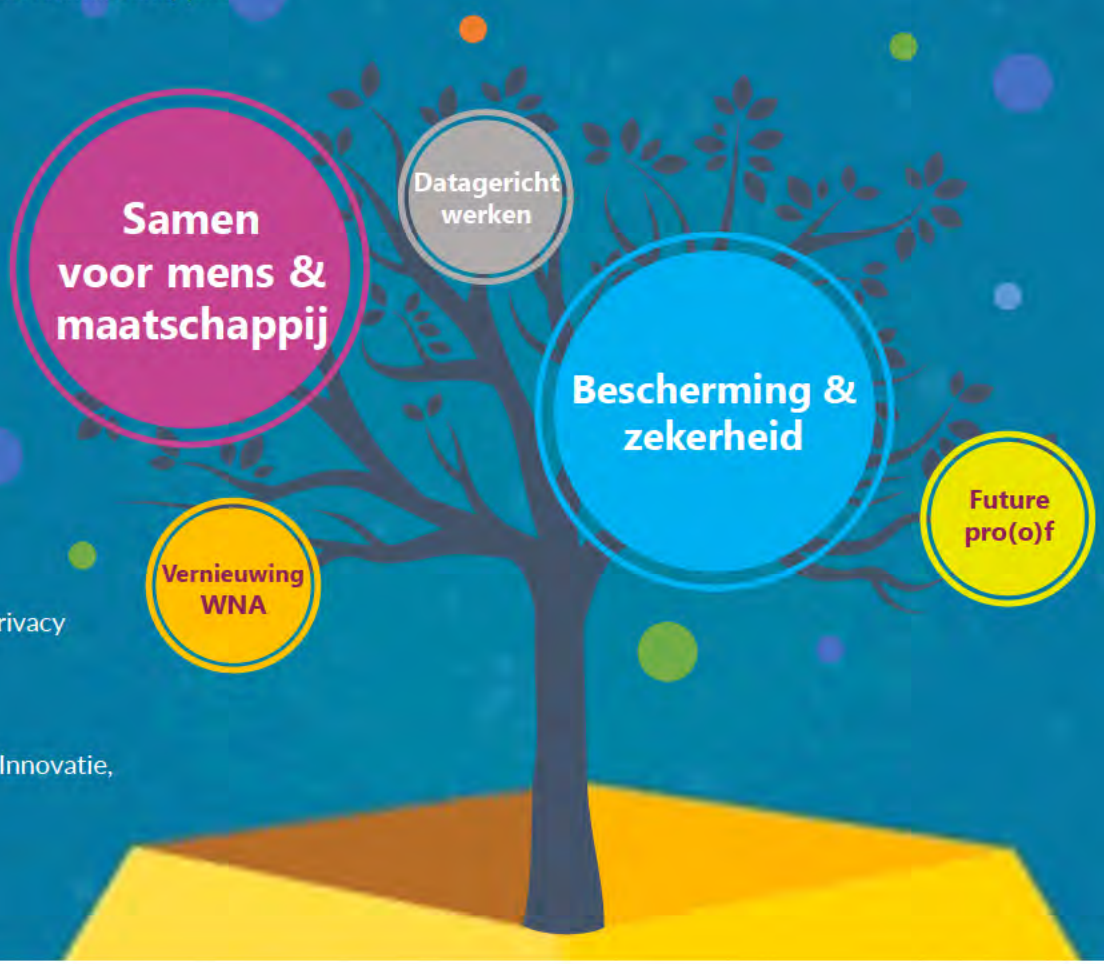

Future Pro(o)f
- AI voor kwaliteitscheck protocollen
- Innovatielabs
- Workshops met EPN, IT Notarissen
- Input (intl.) opleidingstraject
- Digitale nalatenschappen
- Legal Fit

Datagericht werken
- Notariële taxonomie
- Notaris als 'authentic source'
- Onderzoek Verifiable Credentials

Bijdragen aan
- CNUE
- NotarisID
- EU & NL lobby

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer

- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer

- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Poortwachtersrol

- Confusion Detection (AI)
- Deepfake Detection (AI)
- Herleving 'Erebos'

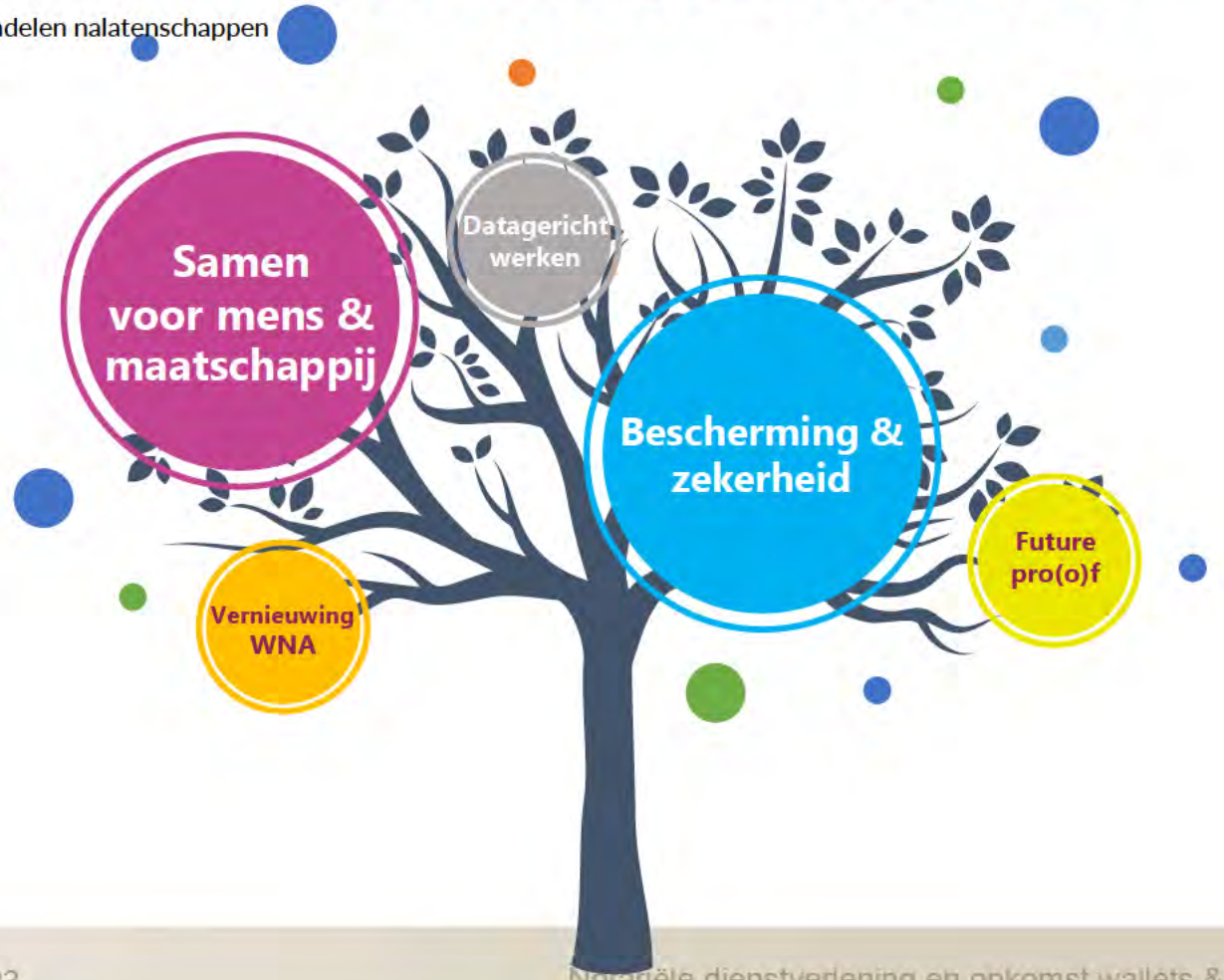

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Poortwachterrol - Confusion Detection (AI)

- Samenwerking van Techruption (Brightland campus Heerlen), Open Universiteit en KNB
- Doel: onderzoeken of AI de notaris kan ondersteunen bij het herkennen van een specifieke emotie bij de client tijdens een notariële transactie via een audiovisuele verbinding.
- Focus op het vaststellen of de cliënt begrijpt wat er wordt gezegd => herkennen van signalen van verwarring

Open Universiteit
www.ou.nl

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

POC Confusion Detection

- Fase 1 afgerond. De software van de Open Universiteit en de IT-omgeving voldoen aan de requirements voor uitvoering van de POC;
- Fase 2 te starten: Testen proefopstelling met 1 notaris;
- Fase 3: uitvoeren POC: beeldmateriaal produceren en analyseren met 10 notarissen. **Samenstellen testgroep .**
- Afronding verwacht augustus 2023.

- Bij positieve evaluatie resultaten POC volgt een besluit over daadwerkelijke toepassing. De eerste stap is dan een RFP-traject voor selectie van een applicatie.

van de wereld. En vanaf 1 augustus moet iedere burger in de Europese Unie (EU) digitaal een vennootschap kunnen oprichten. Om de veiligheid en het digitale vertrouwen te vergroten, experimenteert de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) met digitale emotieherkenning en het uitlezen van hogeresolutiefoto's uit de chips van legitimatiebewijzen.

NOTARIAAT MAGAZINE NUMMER 2021-02 | TEKST: LEX VAN ALMELO | BEELD: PATHDOC/SHUTTERSTOCK

'Ja maar jongens, laten we nu niet de keuze gaan maken tussen Polen en Hongarije – uiteindelijk zijn ze allebei kut. Maar het gesprek met die landen gaat natuurlijk altijd door.' Aan het woord is premier Mark Rutte in een filmpje bij 'Zondag met Lubach' De tv-satiricus wil aantonen hoe gemakkelijk het is om met deep fake filmpjes te maken, waarin je bekende personen bijna alles kunt laten zeggen

'Emotieherkenning ondersteunt besluitvorming'

NOTARIAAT MAGAZINE

Confusion Detection - Basis voor annotatie

Frame ->
notaris beoordeelt
gezichtuitdrukking
om AI te trainen

1

Landmarks
vector 68x2

2

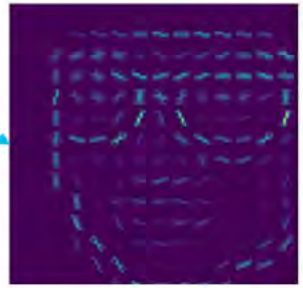

hog values
vector 5408x1

Erebos - Poortwachter rol notaris – hoe versterken?

Het probleem:

- Grip op **ondermijning** hard nodig
- Veel partijen betrokken
- Diverse data verzamelingen
- Uitwisseling niet mogelijk (GDPR)
- Privacy Enhancement Technology de oplossing?

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

PET toepassing: Mat3ch

- **Doel: zicht op criminele verdiensten**
- focus op vastgoedtransacties
- 2018 fieldlab **Erebos** gestart
- Belastingdienst, OM, Politie, KMAR, FIU (NL en Belgisch), samenwerking met KNB en BFT
- informatiepositie notaris behoeft verbetering
- inzet PET => Mat3ch van FCInet
- 2023 onderbouwing toepassing, herstart project

FCInet (financial criminal investigation net)
Mat3ch: Autonome Anonieme Analyse
https://magazines.rijksoverheid.nl/jenv/jenvmagazine/2021/13/reportage-ma3tch

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer

- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Poortwachtersrol

- Confusion Detection (AI)
- Deepfake Detection (AI)
- Herleving 'Erebos'

Datagericht werken

- Notariële taxonomie
- Notaris als 'authentic source'
- Onderzoek Verifiable Credentials

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Opzetten integrale notariële taxonomie

- Ontwerpen structuur en integreren van de bestaande taxonomieën (ZV, DOBV, K+T) in de nieuwe structuur;
- Aanbrengen relatie met de Nederlandse Taxonomie, de Stelselcatalogus van Basisregistraties en de taxonomieën van de ketenpartners BFT, KvK, Belastingdienst, Kadaster, Zorgeloos Vastgoed en ECH;
- Uitvoeren van een kwaliteitsslag op de geïntegreerde taxonomie

"verkochte"
"pand"
"onroerende zaak"
"registergoed"
KNB
kadaster
"registergoed"
"verkochte"
?
"woning"
makelaar
"onderpand"
"object"

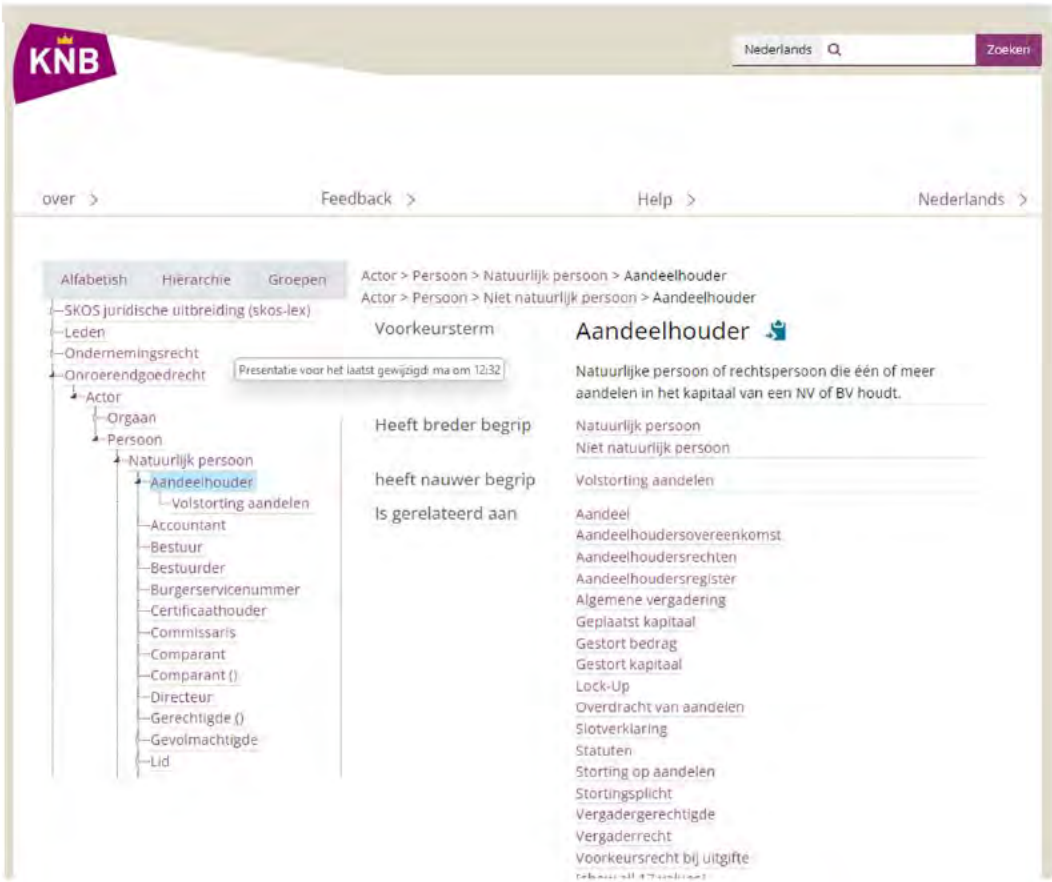
KNB
Nederlands
Zoeken
over >
Feedback >
Help >
Nederlands >
Alfabetisch
Hierarchie
Groepen
Actor > Persoon > Natuurlijk persoon > Aandeelhouder
Actor > Persoon > Niet natuurlijk persoon > Aandeelhouder
SKOS juridische uitbreiding (skos-lex)
Leden
Ondernemingsrecht
Onroerendgoedrecht
Actor
Orgaan
Persoon
Natuurlijk persoon
Aandeelhouder
Volstorting aandelen
Accountant
Bestuur
Bestuurder
Burgerservicenummer
Certificaathouder
Commissaris
Comparant
Comparant ()
Directeur
Gerechtigde ()
Gevolmachtigde
Lid
Presentatie voor het laatst gewijzigd: ma om 12:32
Voorkeursterm
Aandeelhouder
Natuurlijke persoon of rechtspersoon die één of meer aandelen in het kapitaal van een NV of BV houdt.
Heeft breder begrip
Natuurlijk persoon
Niet natuurlijk persoon
heeft nauwer begrip
Volstorting aandelen
Is gerelateerd aan
Aandeel
Aandeelhoudersovereenkomst
Aandeelhoudersrechten
Aandeelhoudersregister
Algemene vergadering
Geplaatst kapitaal
Gestort bedrag
Gestort kapitaal
Lock-Up
Overdracht van aandelen
Slotverklaring
Statuten
Storting op aandelen
Stortingsplicht
Vergadergerechtigde
Vergaderrecht
Voorkeursrecht bij uitgifte

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer
- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Poortwachtersrol
- Confusion Detection (AI)
- Deepfake Detection (AI)
- Herleving 'Erebos'

Future Pro(o)f
- AI voor kwaliteitscheck protocollen
- Innovatielabs
- Workshops met EPN, IT Notarissen
- Input (intl.) opleidingstraject
- Digitale nalatenschappen
- Legal Fit

Datagericht werken
- Notariële taxonomie
- Notaris als 'authentic source'
- Onderzoek Verifiable Credentials

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Digitale nalatenschappen - situatie

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Digitale nalatenschappen – gewenste situatie

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Digitale nalatenschappen - vervolg

- EU-opleidingstraject (via EU ism België) opleidingen te realiseren
- Handvatten notariaat
  - ✓ analyseren welke hulpmiddelen er zijn
  - ✓ Zoeken/aanreiken tools die notarissen helpen bij het adviseren van hun cliënten
- Overig:
  - ✓ Aanreiken Informatie, tips, etc. vanuit KNB
  - ✓ Aanbieden cursussen

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Legal Fit verkenning (deel AI programma)

Mens en maatschappij => (EU) Lobby	Digitaal Notariaat	Futurepro(o)f => Toegang tot het recht
verhogen zichtbaarheid en toegevoegde waarde notariële (digitale) dienstverlening	Borgen toegankelijkheid en continuïteit notariële dienstverlening digitaal domein	Ontwikkelen toekomstgerichte (digitale) dienstverlening voor optimale ontzorging van cliënten

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

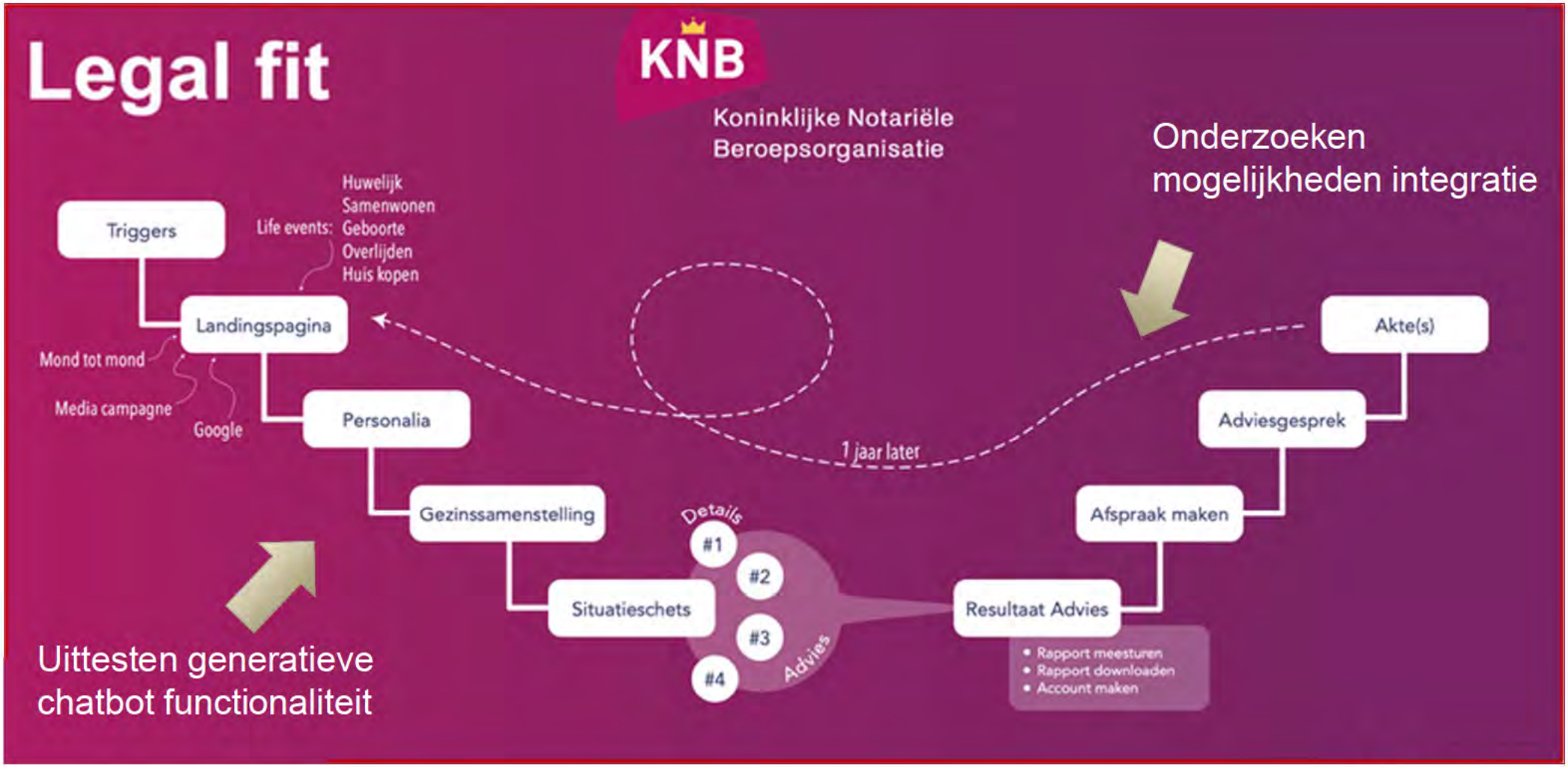
Legal fit
KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
Onderzoeken mogelijkheden integratie
Triggers
Life events:
Huwelijk
Samenwonen
Geboorte
Overlijden
Huis kopen
Landingspagina
Mond tot mond
Media campagne
Google
Personalia
Gezinssamenstelling
Situatieschets
Details
#1
#2
#3
#4
Advies
1 jaar later
Akte(s)
Adviesgesprek
Afspraak maken
Resultaat Advies
Rapport meesturen
Rapport downloaden
Account maken
Uittesten generatieve chatbot functionaliteit

AI programma – enkele highlights

Beleid / voorlichting / instructies (kantoren, NSLs)

PoC: Analyse content praktijkvragen

- Besloten chatgpt trainen met content; toetsen bruikbaarheid antwoorden door medewerkers PZ

PoC: Genereren modelakte o.b.v. clientprofiel

- Middels ChatGPT genereren van een modelakte obv vraag-antwoord met client. Notaris kan deze beoordelen en delen met client
- Onderzoeken toepassing bij digitaal passeren
- Beproeven met één of meerdere NSLs

KNB Innovatieportfolio 2023

Digitaal rechtsverkeer
- Lighthouse: Digitaal afhandelen nalatenschappen
- Ondernemingspaspoort
- Registratie objecten

Poortwachtersrol
- Emotion Recognition
- Deepfake Detection
- Herleving 'Erebos'

Samenwerkingen
- Techruption
- Zorgeloos Vastgoed
- Dutch Blockchain Coalition
- Nationaal Innovatie Centrum Privacy Enhancing Technologies
- FEDNOT & CNUE
- Belastingdienst Innovatie, KvK Innovatie, J&V Innovatie
- Zorg Instituut Nederland

Future Pro(o)f
- AI voor kwaliteitscheck protocollen
- Innovatielabs
- Workshops met EPN, IT Notarissen
- Input (intl.) opleidingstraject
- Digitale nalatenschappen
- Legal Fit

Datagericht werken
- Notariële taxonomie
- Notaris als 'authentic source'
- Onderzoek Verifiable Credentials

Bijdragen aan
- CNUE
- NotarisID
- EU & NL lobby

KNB Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

Ontwikkelingen vanuit Europa

Nieuwe uitdagingen én mogelijkheden…

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Agenda

1. eIDAS en Wallets: een introductie
2. Lighthouse
3. OndernemingsPaspoort

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Wat er aan komt…

DOBV

Digitaal passeren van een oprichtingsakte voor een B.V.

Zichtbaar & 'Top of Mind'

Onzichtbaar

Volgend innovatielab meer!

KNB

Omvang & impact

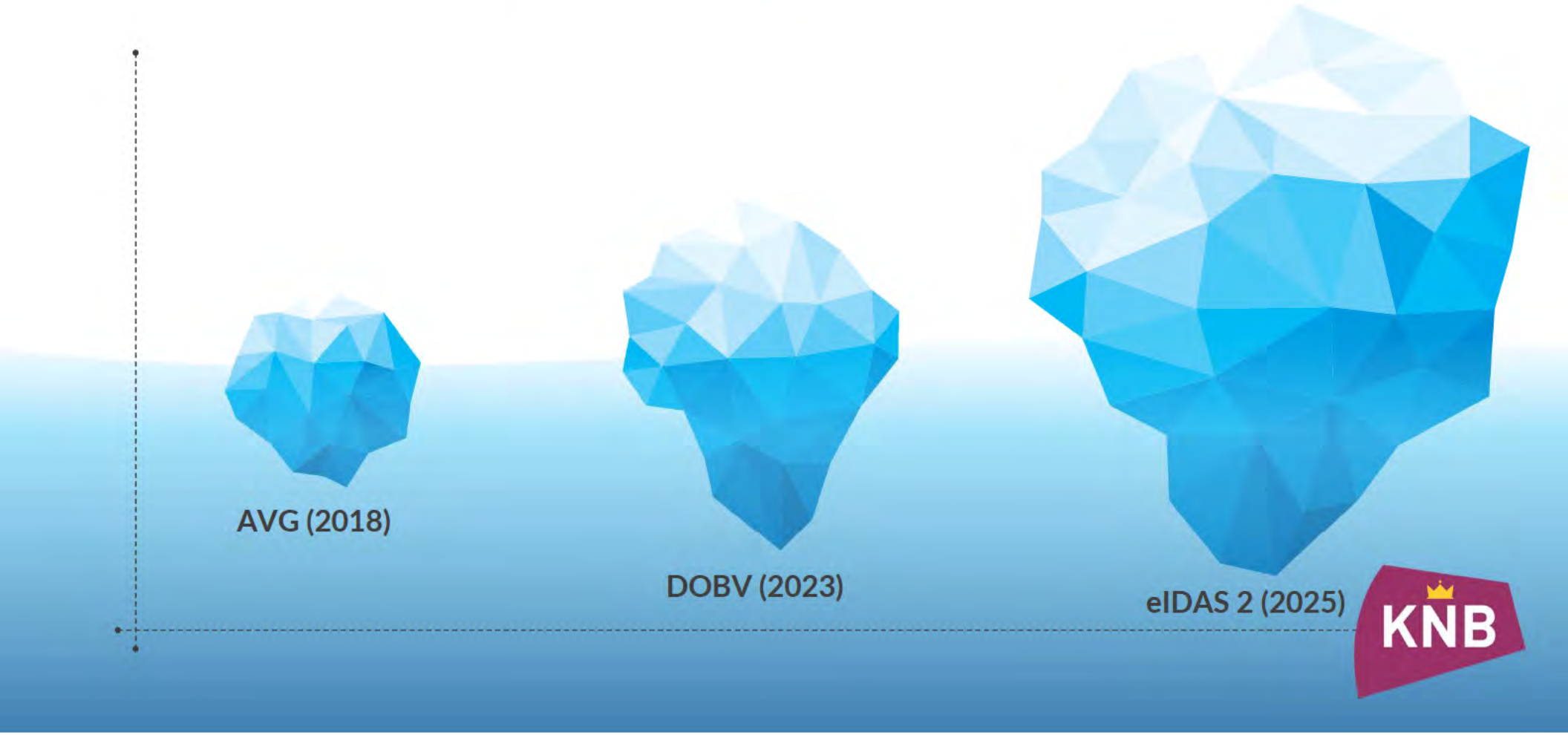

eIDAS

electronic IDentification And trust Services for electronic transactions

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

“

Telephonum habeo, ergo sum.

René Descartes

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

“

I have a smartphone, therefore I am.

René Descartes

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

EIDAS 1TIMELINE

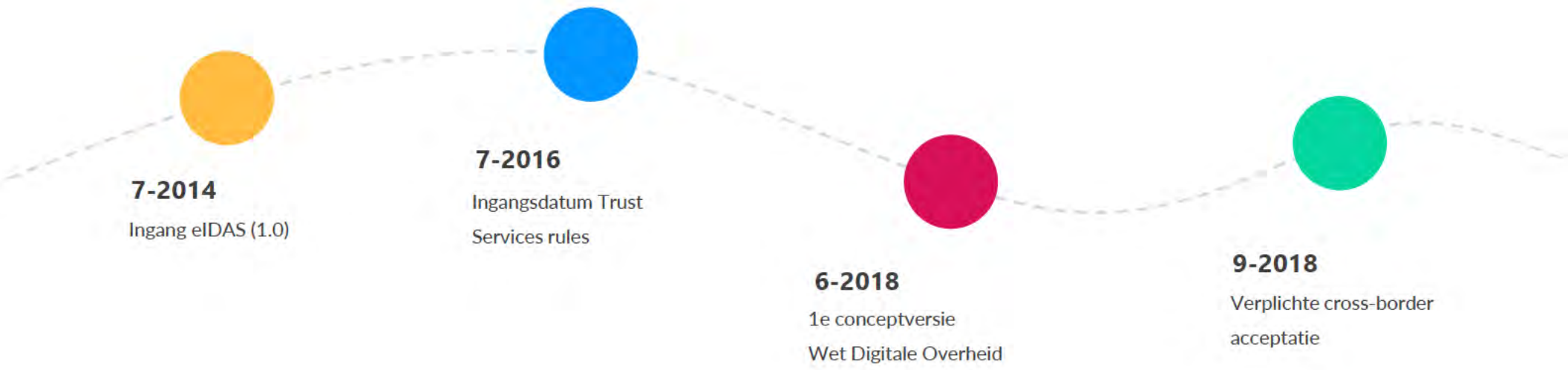

7-2014

Ingang eIDAS (1.0)

7-2016

Ingangsdatum Trust Services rules

6-2018

1e conceptversie Wet Digitale Overheid

9-2018

Verplichte cross-border acceptatie

EIDAS 2 MANDATORY ACCEPTANCE

KNB

WALLET OVERVIEW

EIDAS 2WALLET

'European Digital Identity Wallet' is a product and service that allows the user to store **identity data, credentials and attributes** linked to her/his identity, to provide them to relying parties on request and to use them for authentication, **online and offline**, for a service in accordance with Article 6a; and **to create qualified electronic signatures and seals**;

- Keuze per lidstaat: zelf ontwikkelen, uitbesteden of marktwerking
- 'Voorbeeldwallet' NL, daarnaast marktwerking
- Certificering en plaatsing op Trust Service List.

EIDAS 2ATTRIBUTES

‘attribute’ is a feature, characteristic or quality of a natural or legal person or of an entity, in electronic form;

‘electronic attestation of attributes’ means an attestation in electronic form that allows the authentication of attributes;

‘authentic source’ is a repository or system, held under the responsibility of a public sector body or private entity, that contains attributes about a natural or legal person and is considered to be the primary source of that information or recognised as authentic in national law;

EIDAS TIMELINE REVISITED

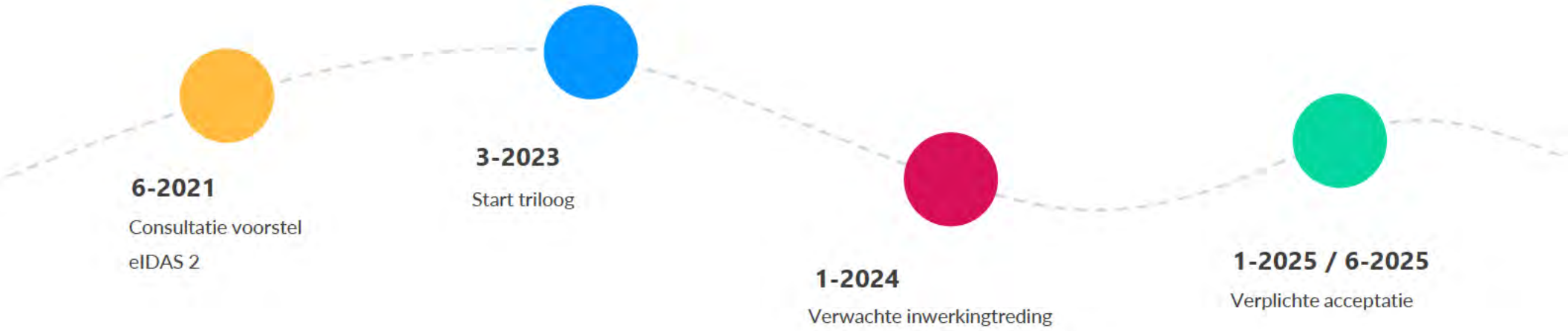

ID CURRENT

KNB

ID FUTURE

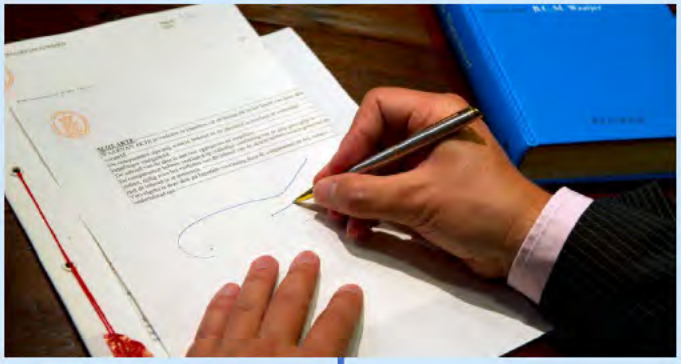

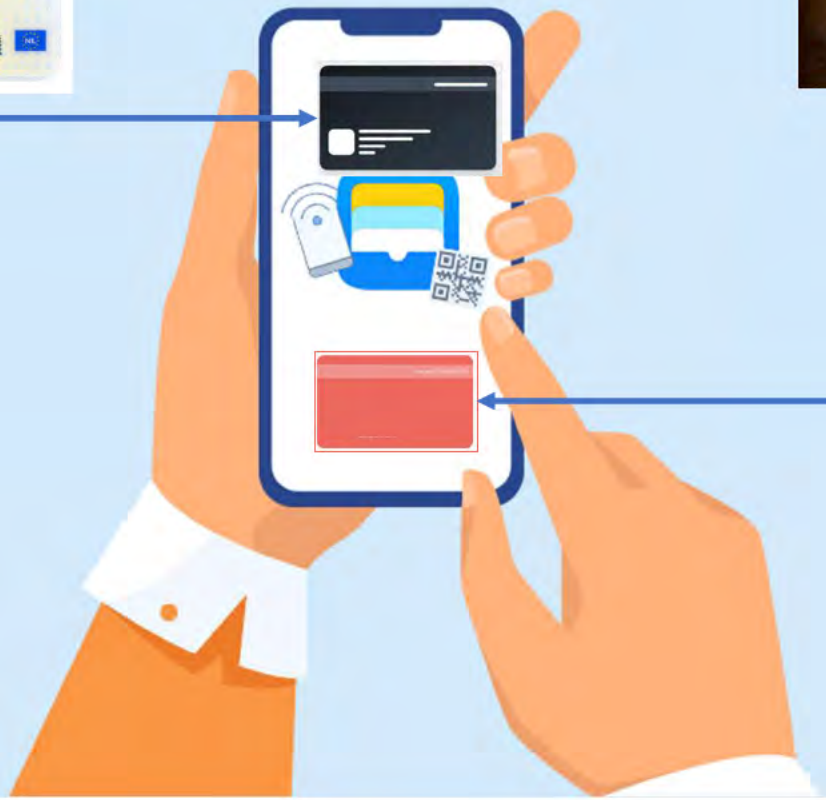

KNB

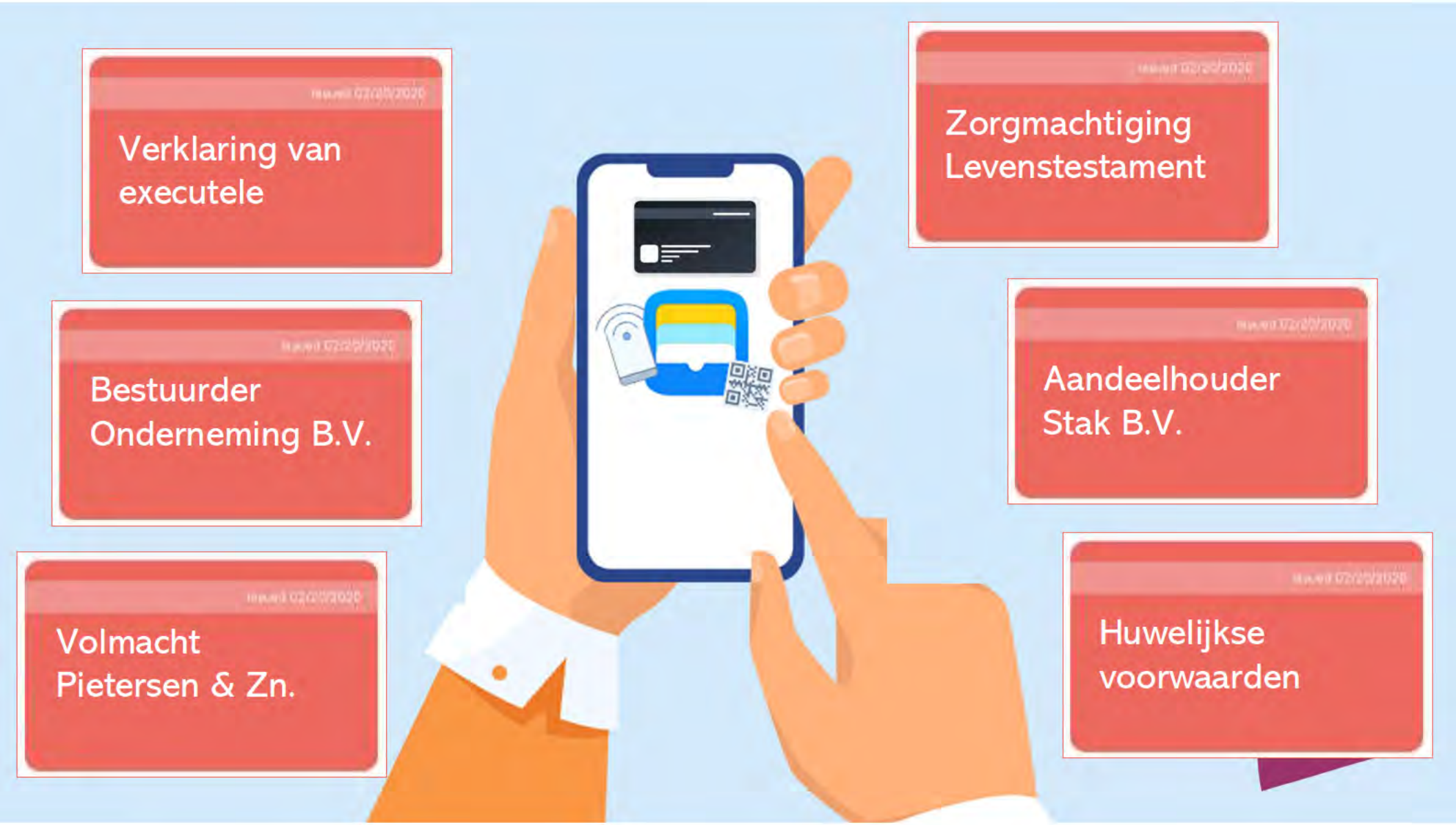
Verklaring van executele
Zorgmachtiging Levenstestament
Bestuurder Onderneming B.V.
Aandeelhouder Stak B.V.
Volmacht Pietersen & Zn.
Huwelijkse voorwaarden

EIDAS LOBBY RESULT

"(...) with regards to electronic identification for public services with very high security identification requirements, Member States should be allowed to enable notaries and other professionals entrusted with special powers in the public interest to rely on additional remote identity controls, set out in accordance with the principle of proportionality through national legislation."

Parliament adoption text eIDAS 2

Lighthouse

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Feiten & Cijfers

Afwikkeling Nalatenschap in NL

Overlijdens per jaar

170.000

Betrokken organisaties

20-30

Duur van afwikkeling

1 Jaar

Reeds bestaande losstaande initiatieven

10+

LIGHTHOUSE

Feiten & Cijfers

Nalatenschappen in NL

50%

Heeft een testament

25%

Heeft schulden (excl. hypotheek)

35%

Heeft een eigen woning

98%

Heeft een bank en/of spaarrekening

LIGHTHOUSE

DEELNEMERS

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

ING

DELA

NN

hetnotarieel

AEGON

WAAROM?

Welk probleem gaan we oplossen?

- **Zeer klantonvriendelijk proces**

  Het afwikkelen van een nalatenschap is een complex en minutieus proces, terwijl nabestaande eigenlijk bezig zijn met het verwerken van hun verlies

- **Zeer inefficiënt**

  Het huidige proces is zeer inefficiënt doordat informatie uit de aangeleverde documenten vaak handmatig wordt overgenomen in de systemen.

- **Potentieel onveilig en niet compliant**

  Organisaties ontvangen meer gegevens dan ze nodig/recht op hebben en waar van de actualiteit niet verifieerbaar van is.

HUIDIGE SITUATIE

Van het kastje naar de muur

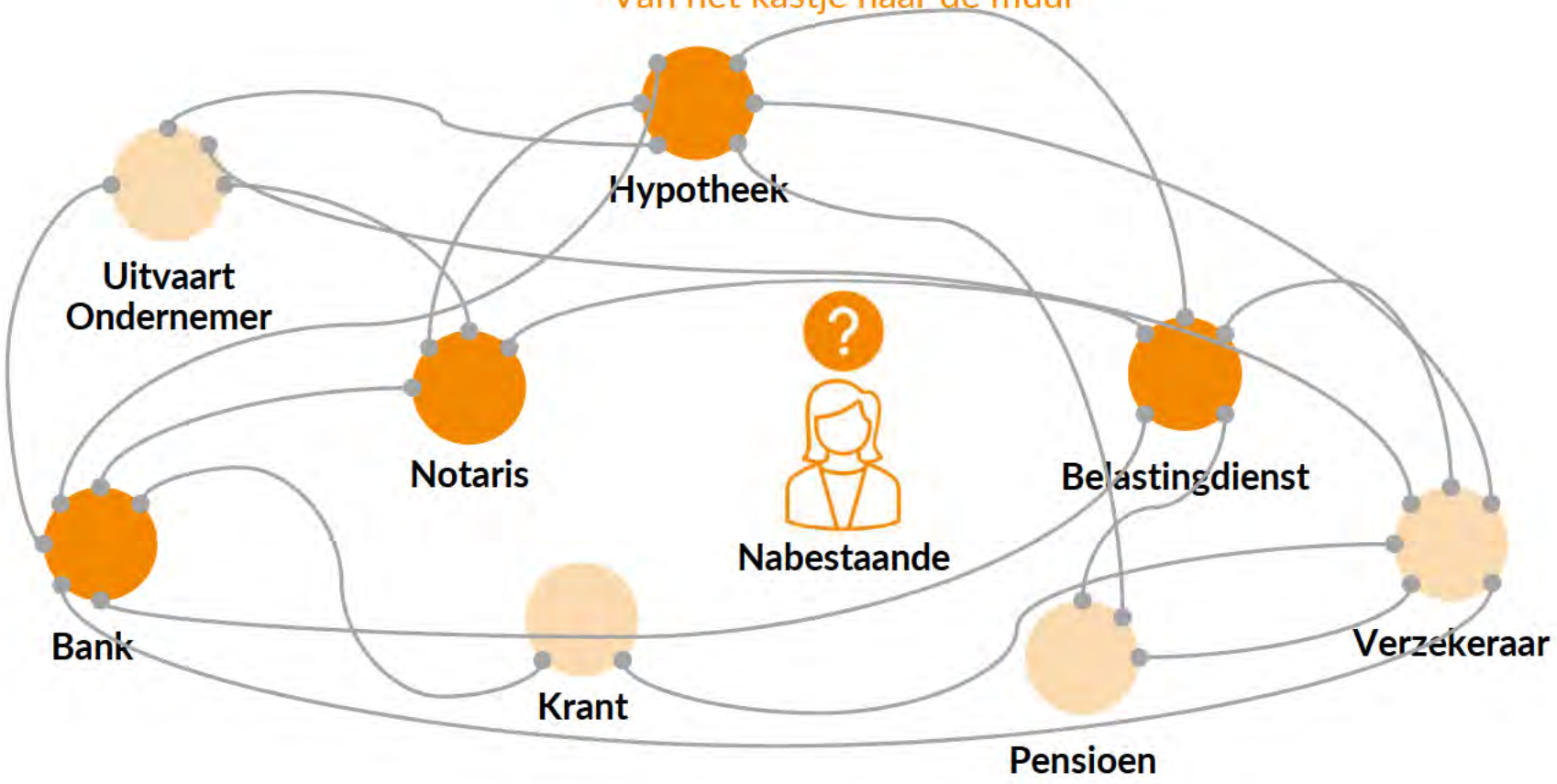

BENODIGDE INGREDIËNTEN

Sleutel: Gevalideerde en gestructureerde authentieke brondata

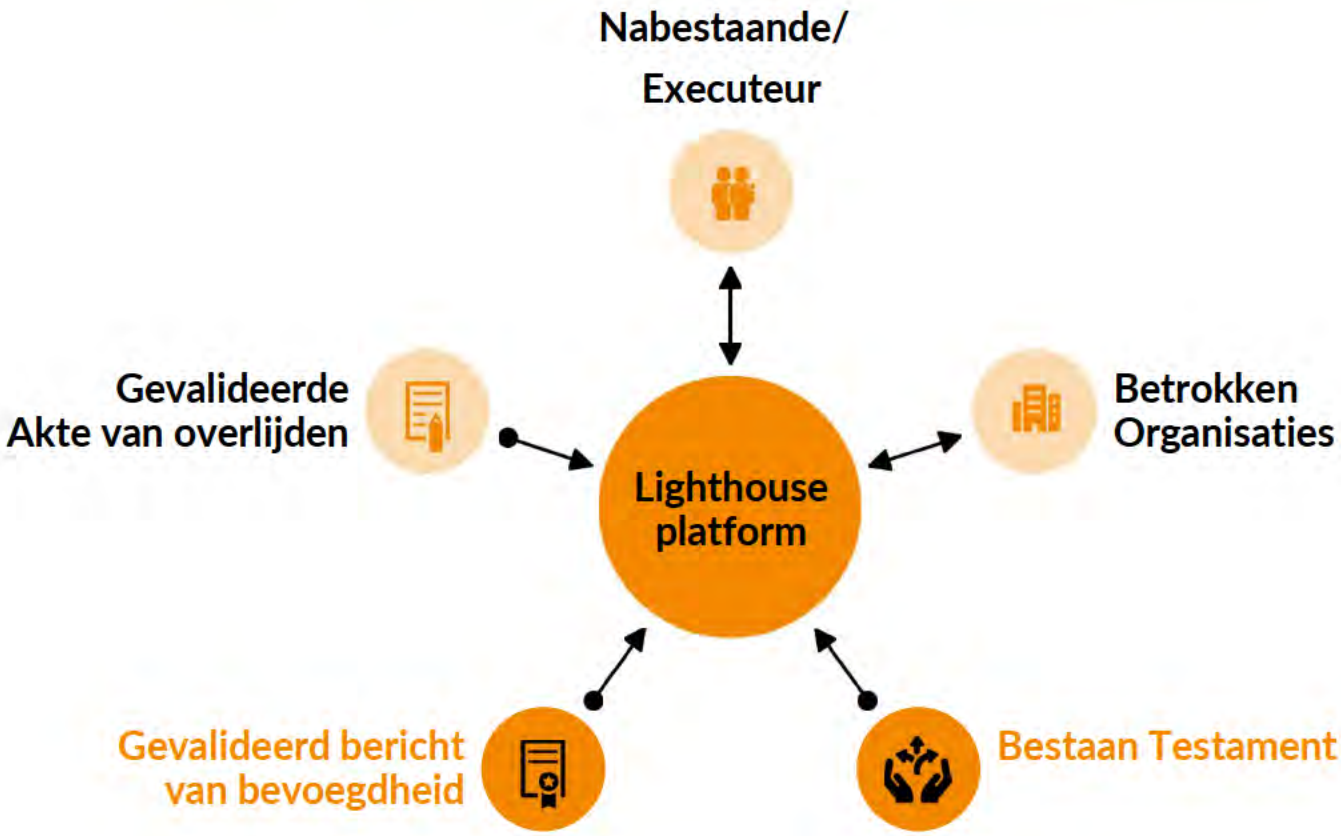

LIGHTHOUSE

Eerste impressie

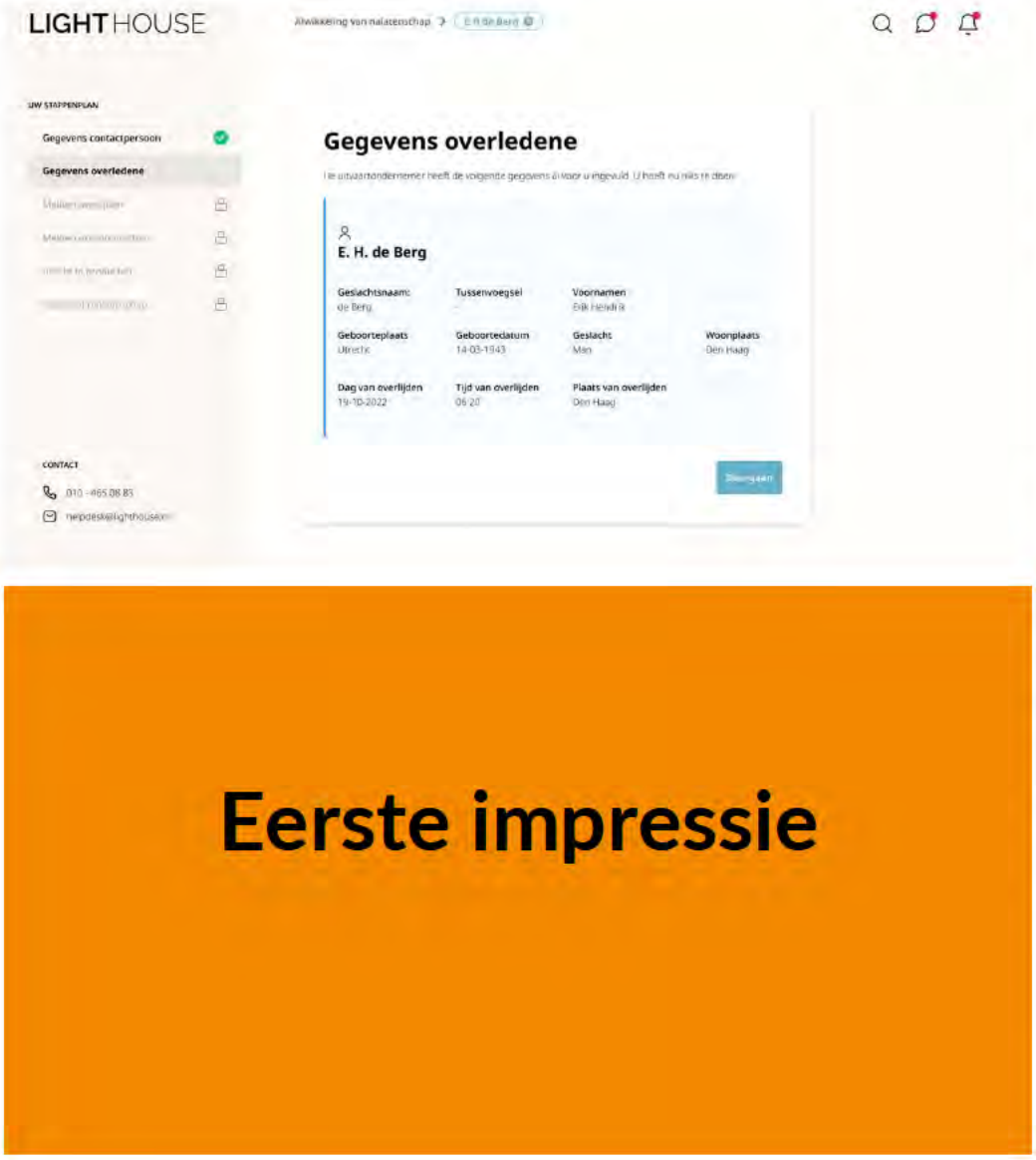

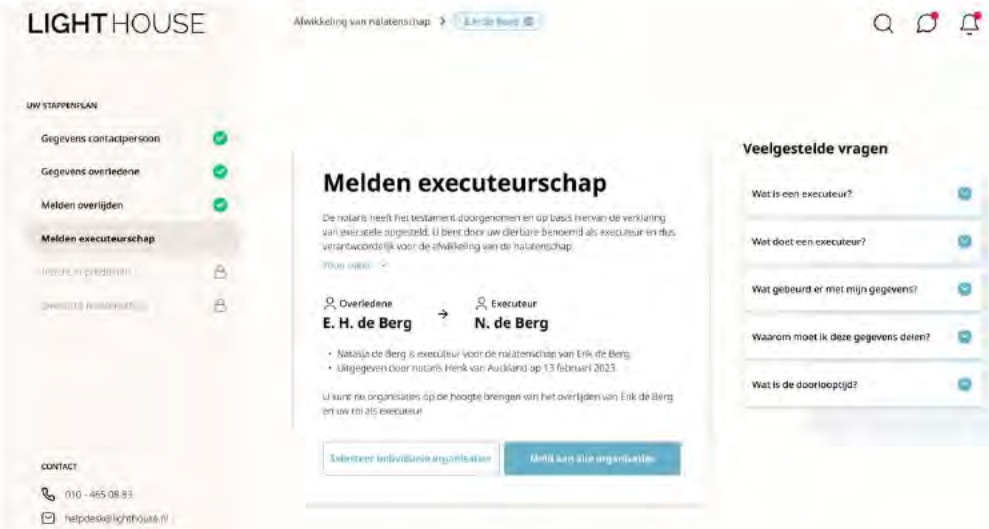

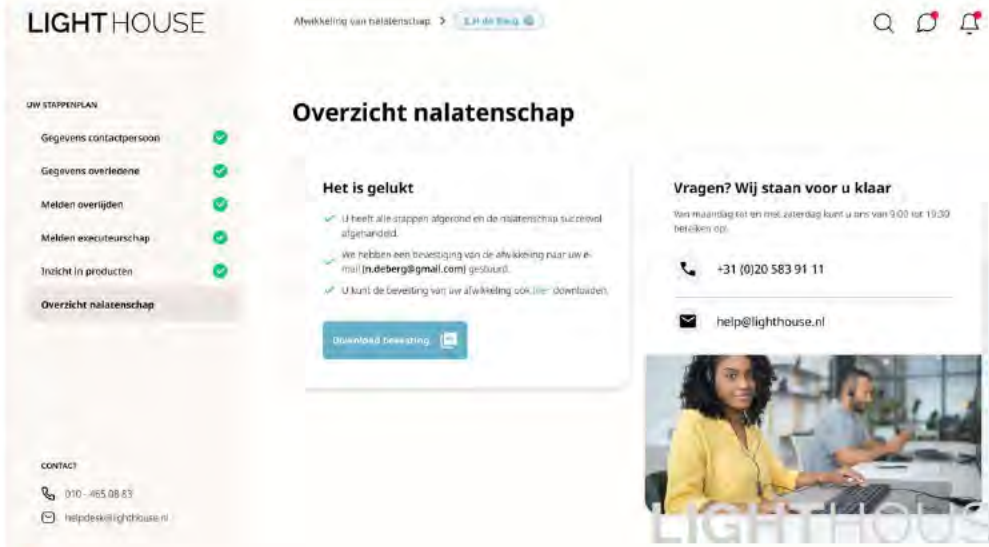

Mogelijkheden

LightHouse & eIDAS 2.0

Eén middel, overal te gebruiken

Inloggen

Verplichting voor partners

Acceptatie

Gevalideerde data deling

Ervaring

Gevalideerde gegevens ontvangen, opslaan en delen

Wallet

OndernemingsPaspoort demonstratie

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Stappenplan: app downloaden

(U kunt enkel aan deze demonstratie deelnemen met een iPhone met internetverbinding)

1. Per tafel kiest u één deelnemer aan deze demonstratie uit.
2. U download de app ‘Trinsic’
3. Open de app

(Wacht op verdere instructies)

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

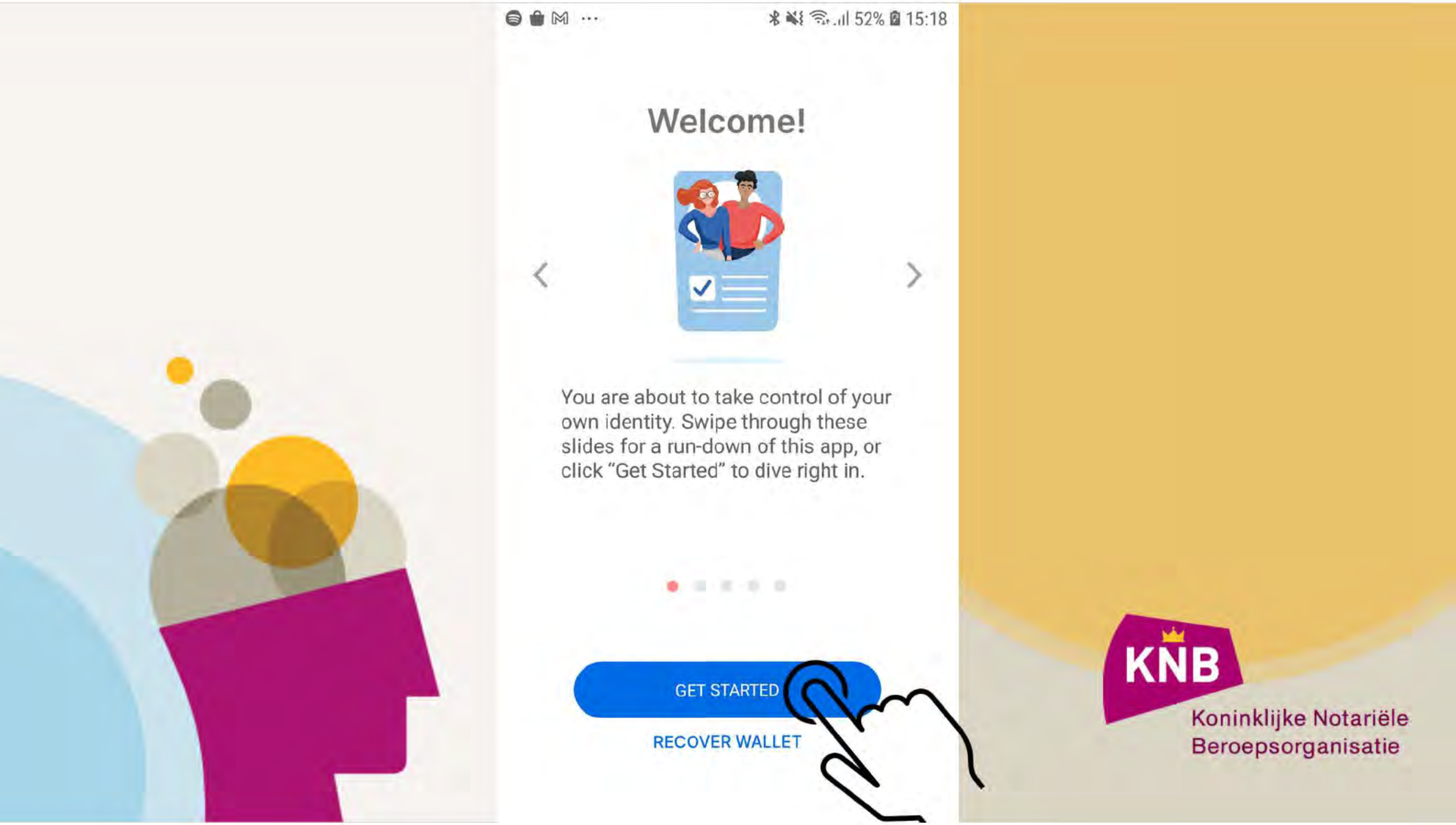
52% 15:18
Welcome!
You are about to take control of your own identity. Swipe through these slides for a run-down of this app, or click "Get Started" to dive right in.
GET STARTED
RECOVER WALLET
KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

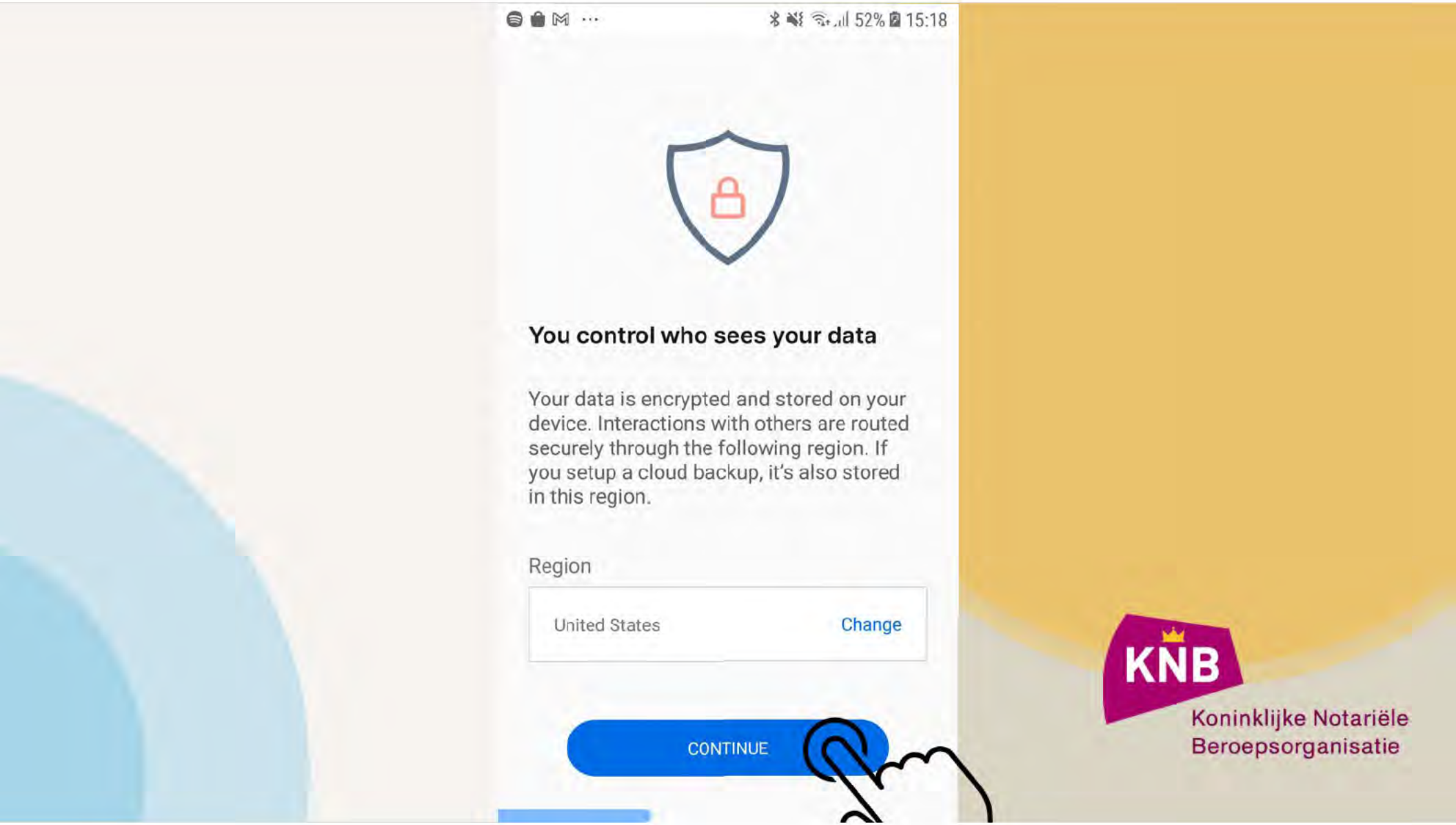
52% 15:18
You control who sees your data
Your data is encrypted and stored on your device. Interactions with others are routed securely through the following region. If you setup a cloud backup, it's also stored in this region.
Region
United States
Change
CONTINUE
KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

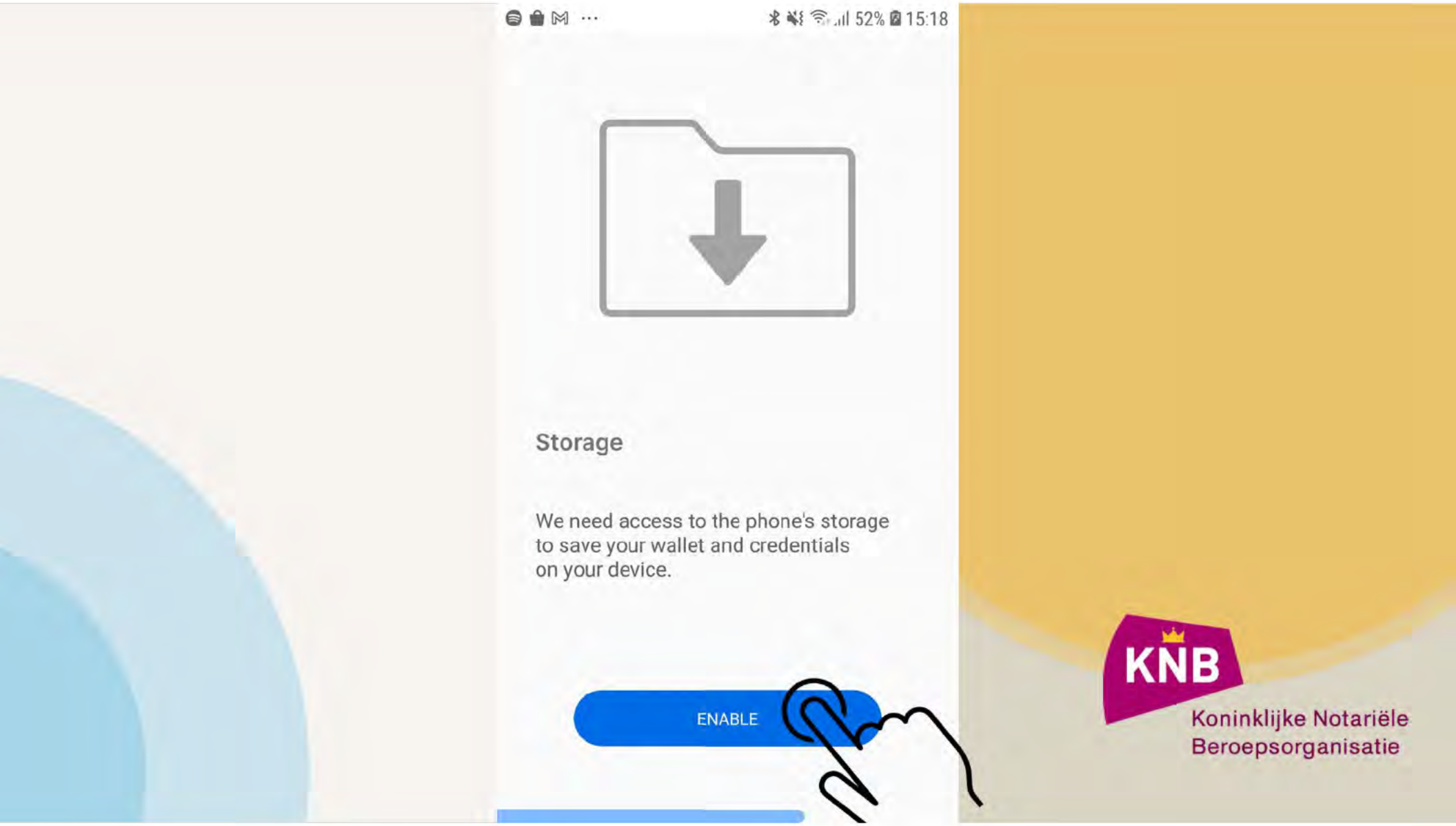
52% 15:18
Storage
We need access to the phone's storage to save your wallet and credentials on your device.
ENABLE
KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

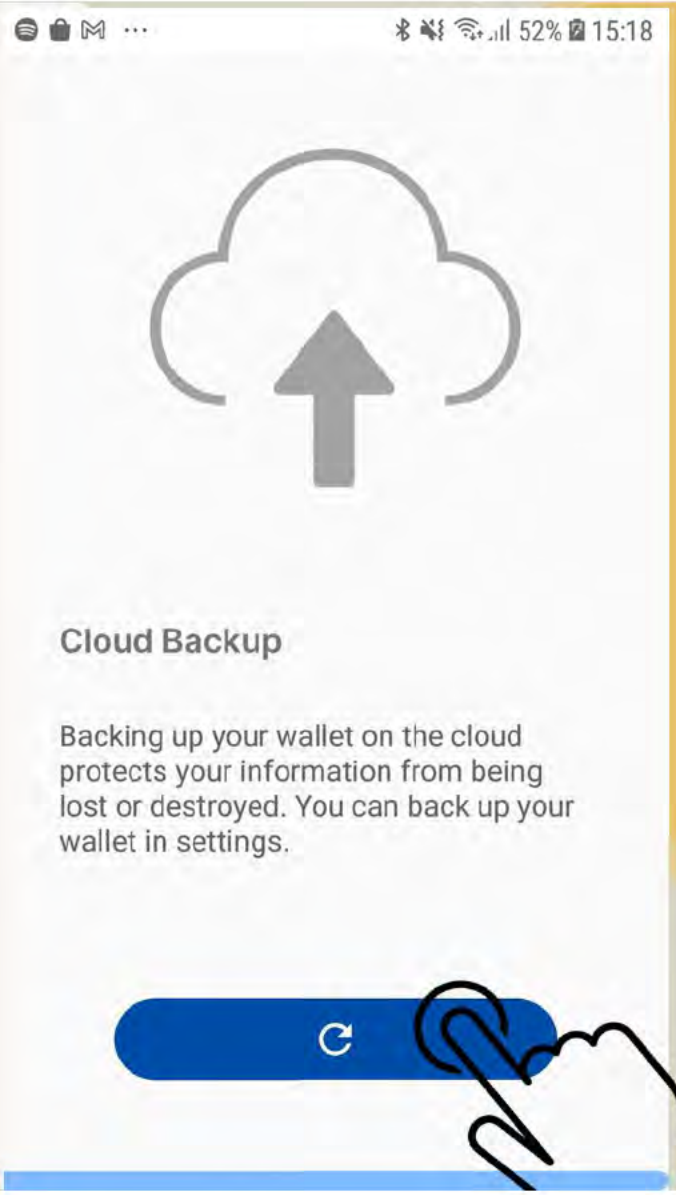

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

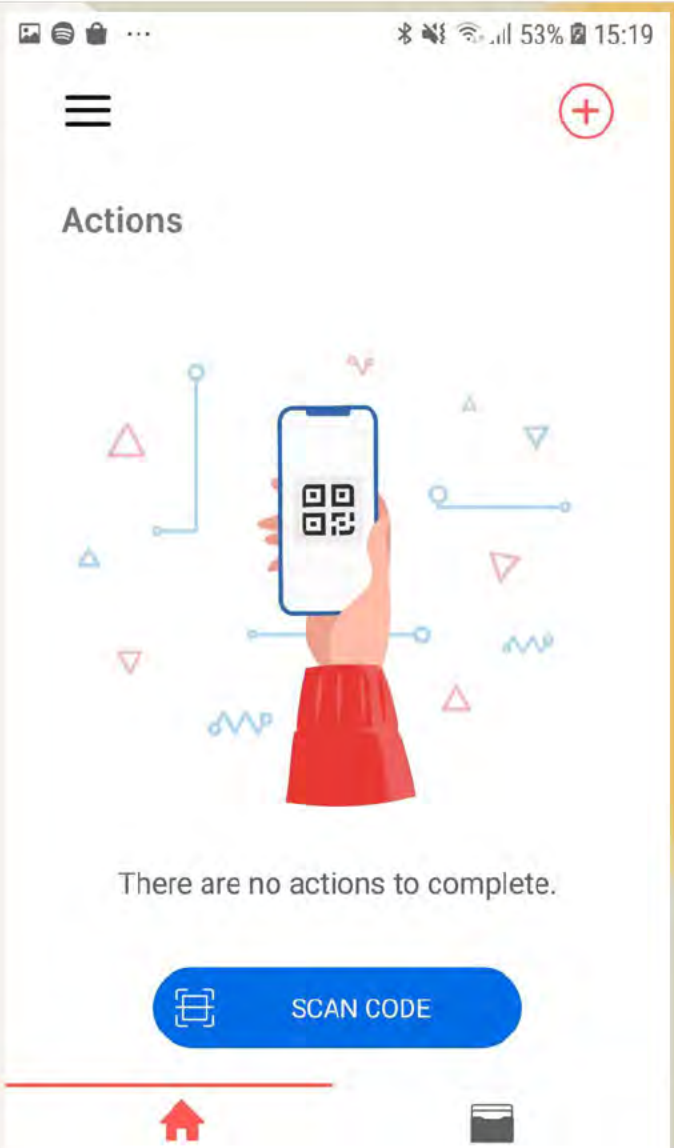

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

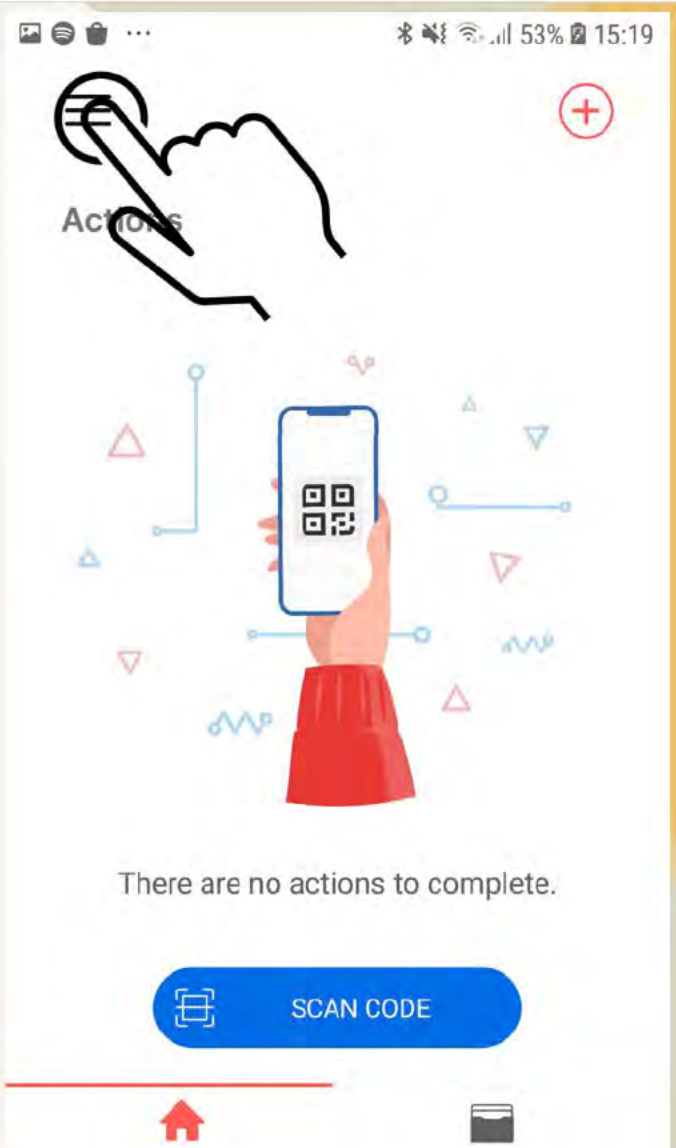

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

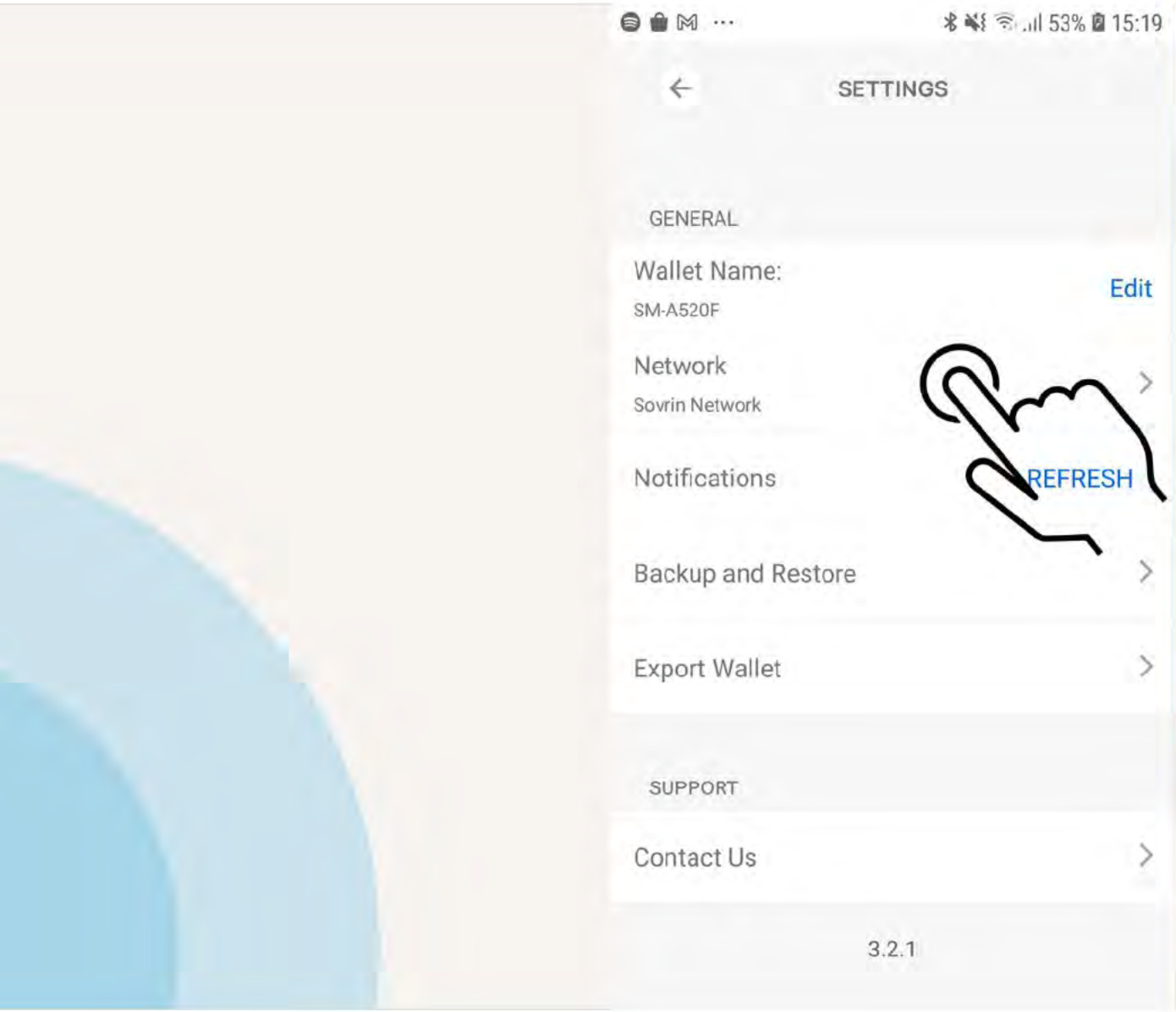

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

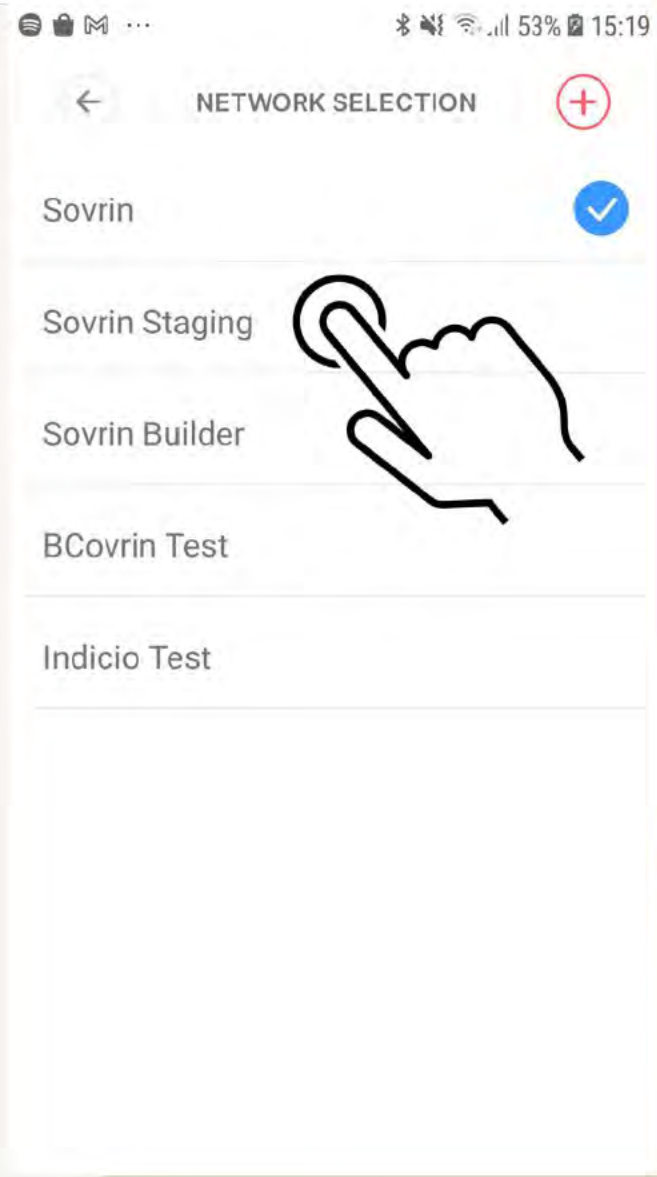

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

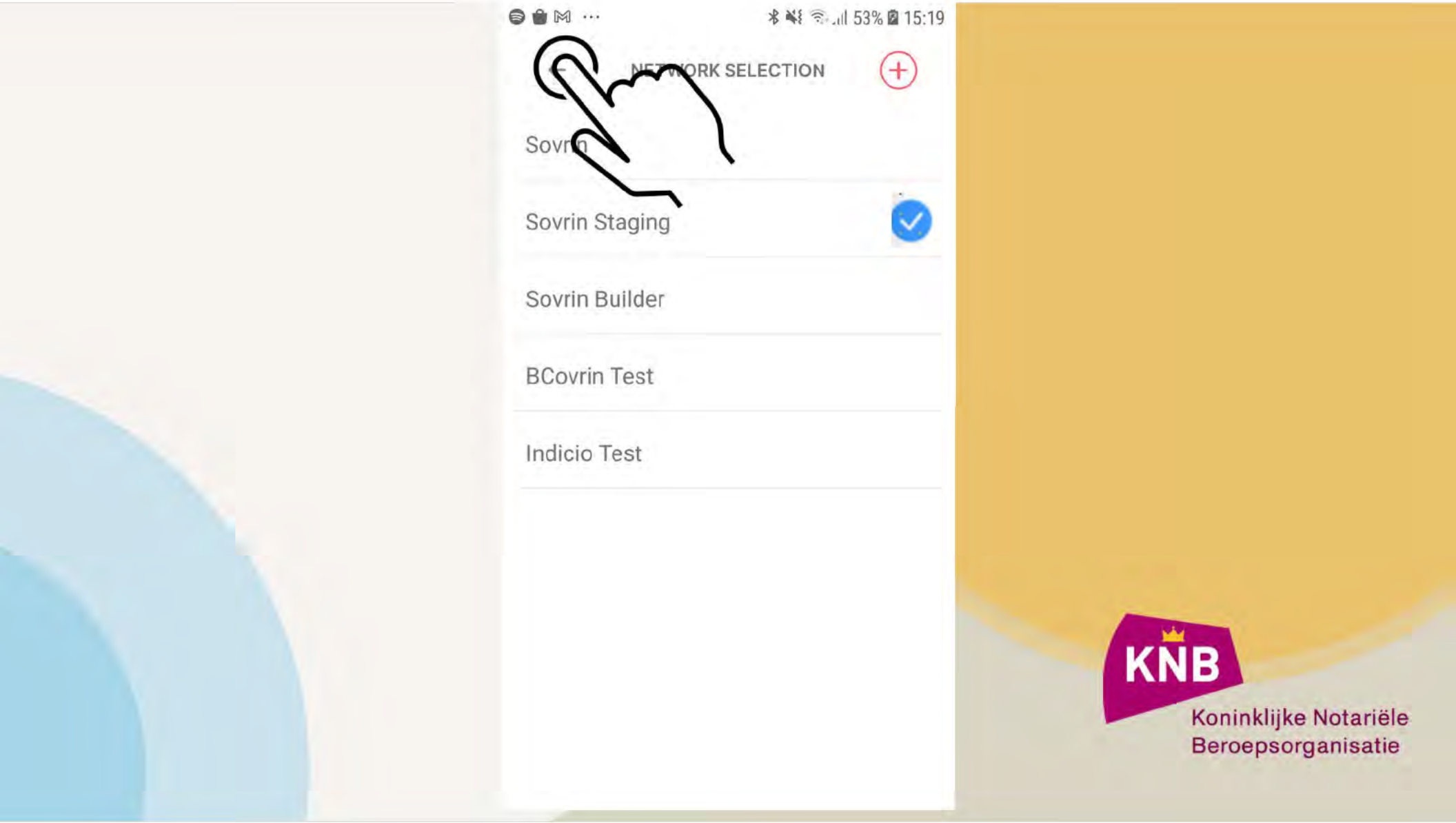

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

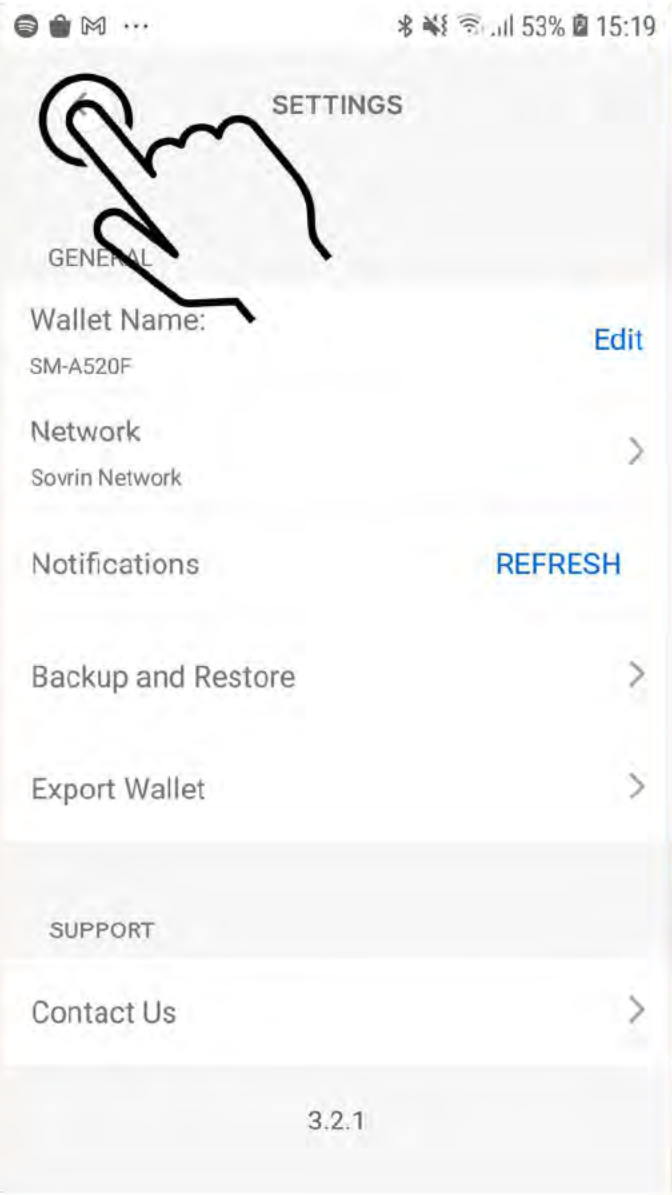

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

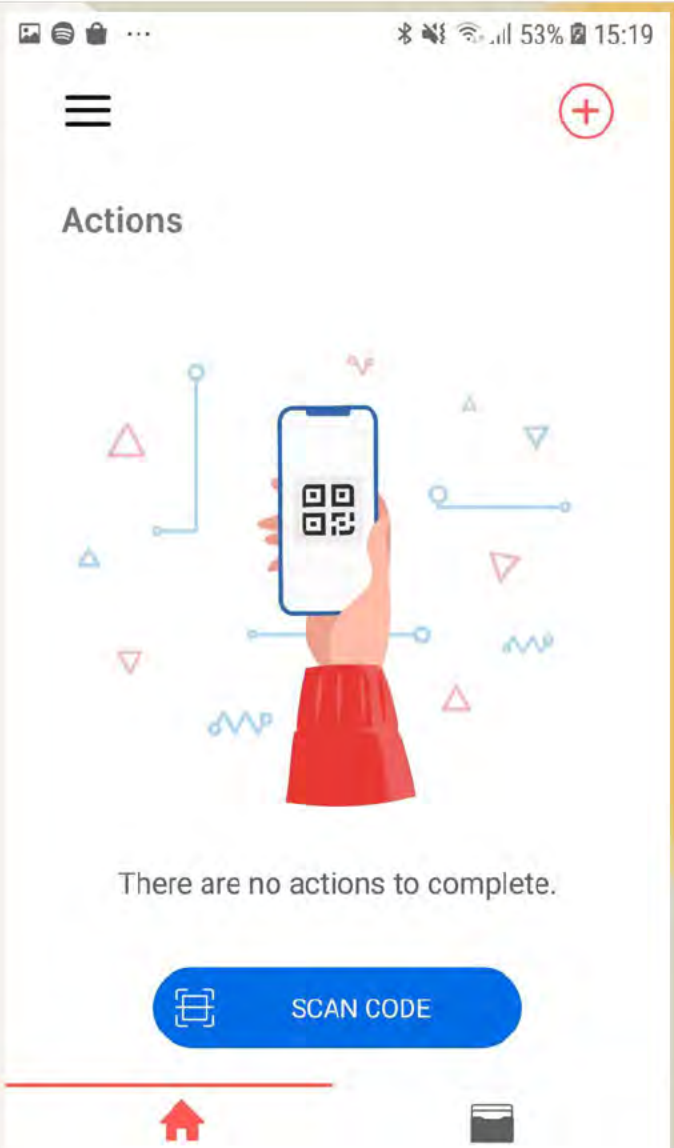

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Aan de slag: u heeft een B.V.

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

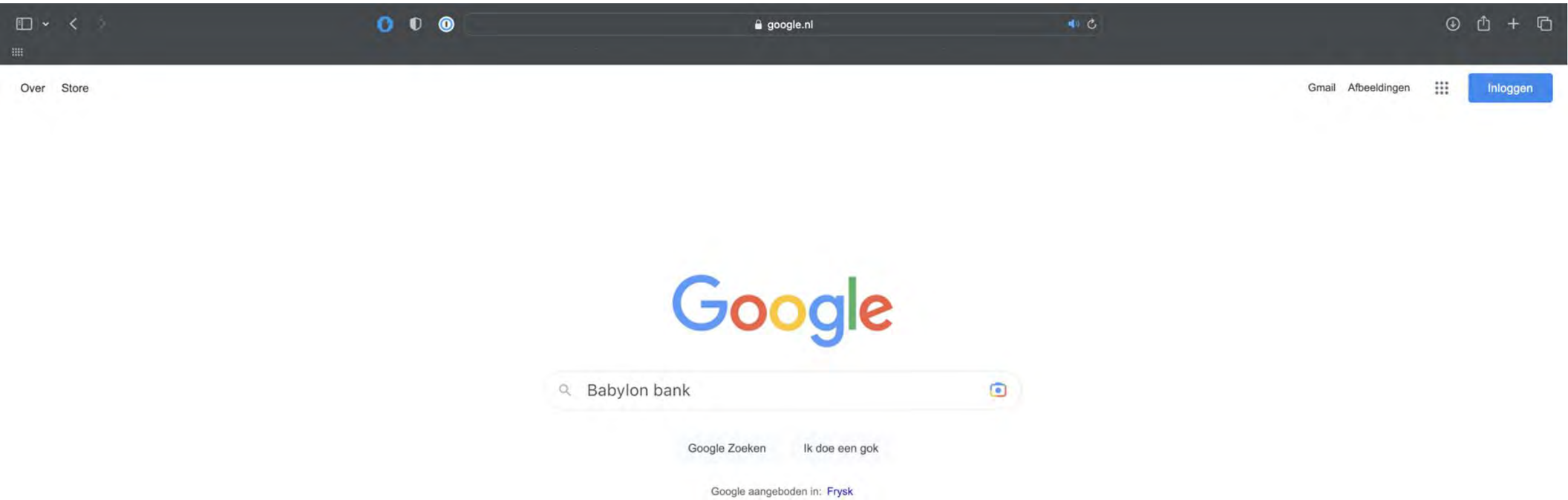
google.nl
Over
Store
Gmail
Afbeeldingen
Inloggen
Google
Babylon bank
Google Zoeken
Ik doe een gok
Google aangeboden in: Frysk

google.nl

Babylon Bank
DIGITAL FINANCE

Over Zakelijk Contact Help

Jouw BANK Digitaal

Vraag nu snel en digitaal
een zakelijke rekening aan
voor jouw onderneming

AANVRAGEN

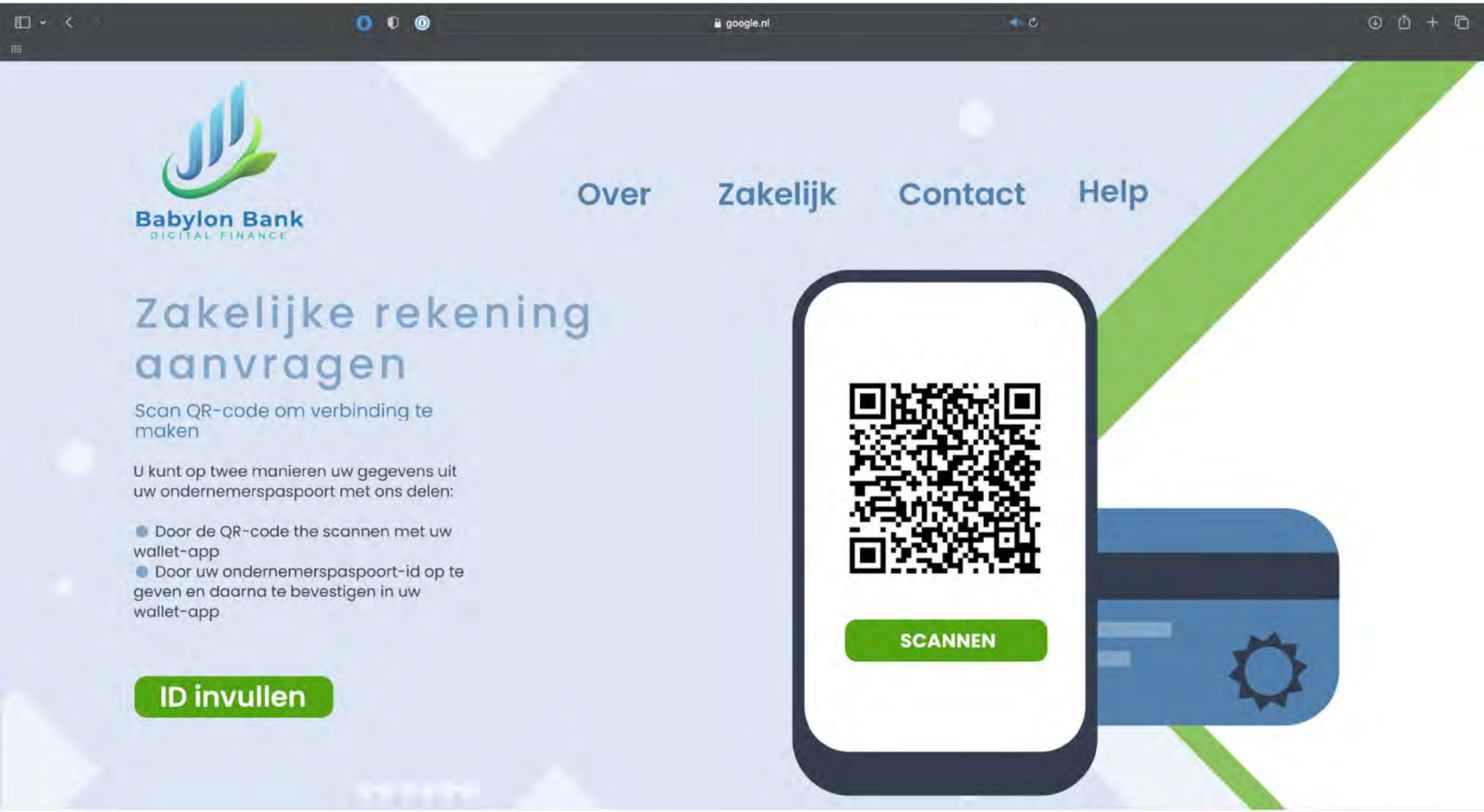
google.nl
Babylon Bank
DIGITAL FINANCE
Over
Zakelijk
Contact
Help
Zakelijke rekening aanvragen
Scan QR-code om verbinding te maken
U kunt op twee manieren uw gegevens uit uw ondernemerspaspoort met ons delen:
Door de QR-code the scannen met uw wallet-app
Door uw ondernemerspaspoort-id op te geven en daarna te bevestigen in uw wallet-app
ID invullen
SCANNEN

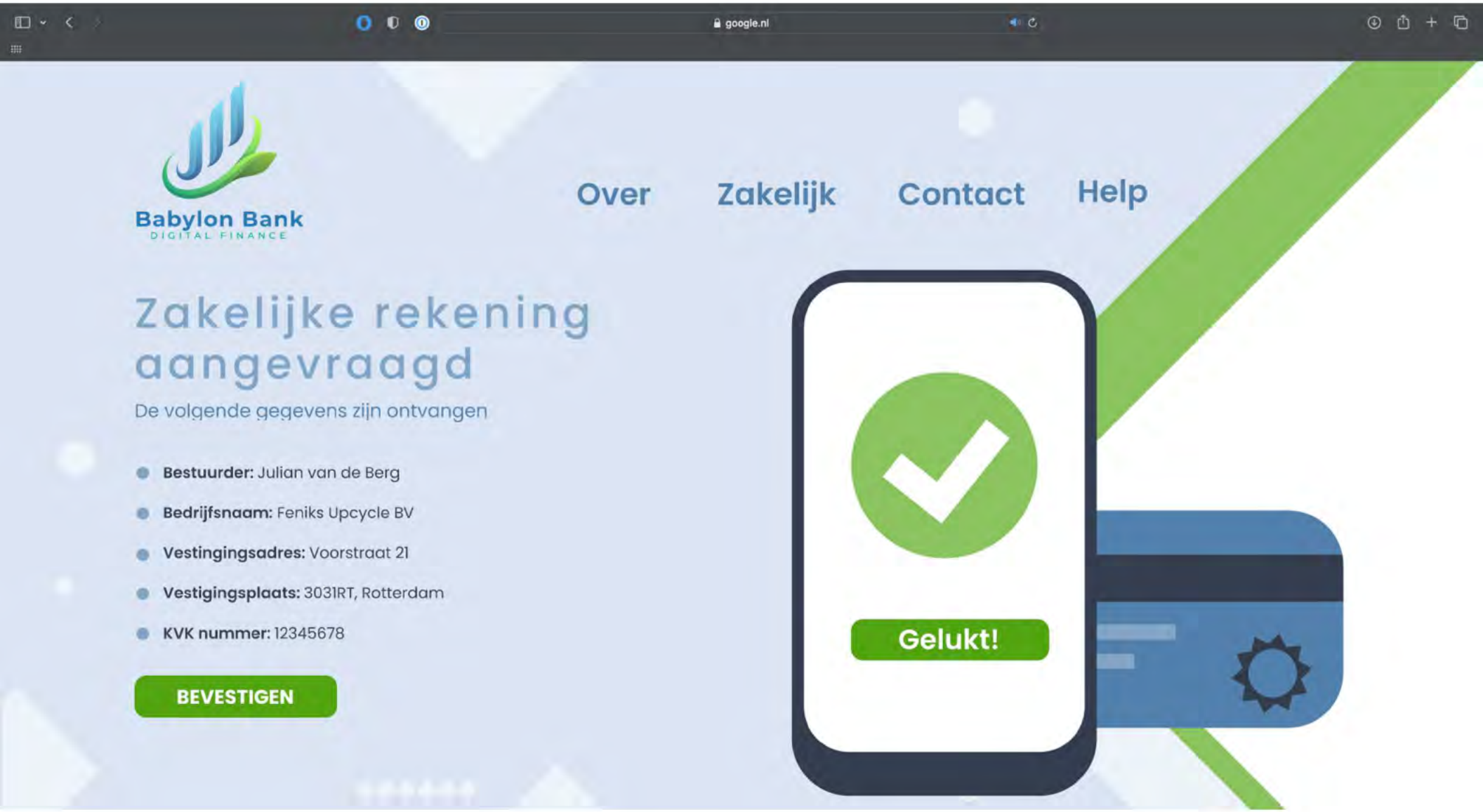
google.nl
Babylon Bank
DIGITAL FINANCE
Over
Zakelijk
Contact
Help
Zakelijke rekening aangevraagd
De volgende gegevens zijn ontvangen
Bestuurder: Julian van de Berg
Bedrijfsnaam: Feniks Upcycle BV
Vestingingsadres: Voorstraat 21
Vestigingsplaats: 3031RT, Rotterdam
KVK nummer: 12345678
BEVESTIGEN
Gelukt!

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

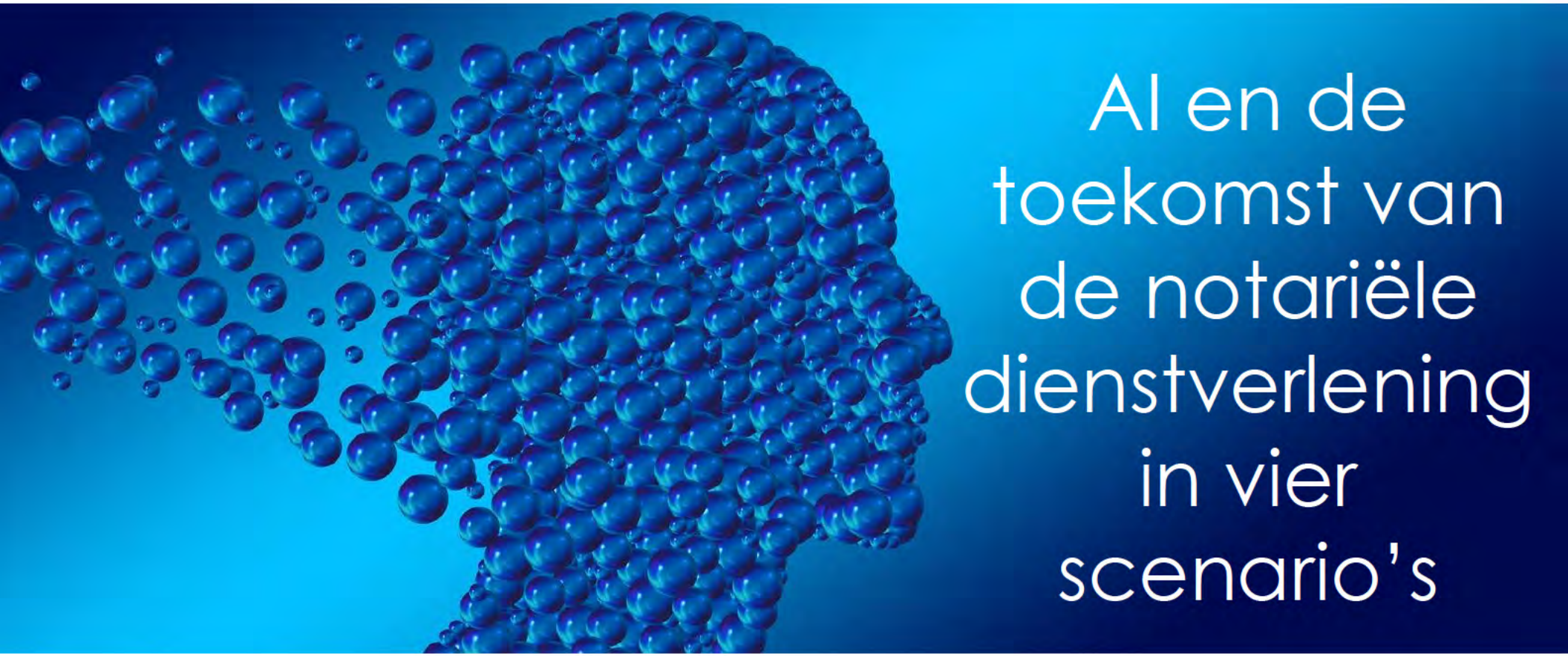

AI en de toekomst van de notariële dienstverlening in vier scenario's

Willem Peter de Ridder

Futures Studies

12 juni 2023

Dr. Willem Peter de Ridder

Directeur Futures Studies

- Toekomstverkenning en strategieconsultancy
- Masterclasses en workshops (in-company)
- Executive education
- Lezingen
- Commissaris

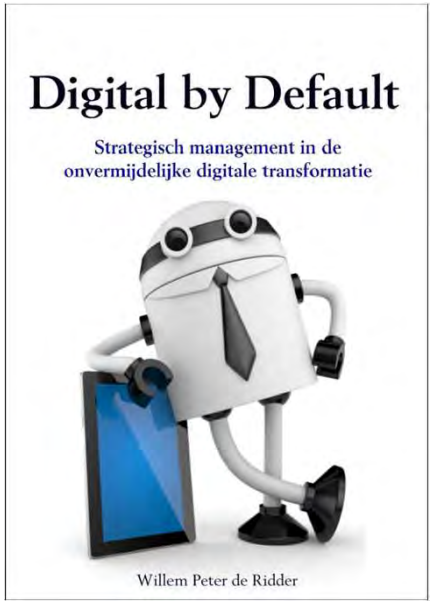

E-mail: [redacted]

Website: www.futuresstudies.nl

LinkedIn: www.linkedin.com/in/wpderidder

Telefoon: [redacted]

Agenda

1. Blik in de toekomst: digitaal darwinisme
2. Nieuwe businessmodellen en nieuwe risico's
3. Vier scenario's voor de notariële dienstverlening
4. Tot slot

Strategie maak je van later naar nu

www.pixabay.com

Colofon

- Dit document is samengesteld ter gelegenheid van de presentatie van dr. Willem Peter de Ridder voor de KNB op 12 juni 2023.
- Niet bestemd voor publicatie.

Futures Studies

Contact

E-mail:

[redacted]

Website:

www.futuresstudies.nl

LinkedIn:

www.linkedin.com/in/wpderidder

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

Stelling 1

De toekomst van het notariaat ligt in het digitaliseren van de dienstverlening.

Welke strategieën kunnen kleine en grote kantoren toepassen om te digitaliseren zonder het persoonlijke aspect van hun dienstverlening te verliezen?

Stelling 12

Het implementeren van geavanceerde AI-technologieën zal de klantervaring in notariskantoren revolutionair veranderen

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Stelling 13

De transformatie van notariskantoren naar een volledig digitale werkomgeving is onvermijdelijk en noodzakelijk

KNB
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

Smaakt dit naar meer?

Wij zoeken regelmatig notarissen en notarieel medewerkers om mee te klankborden rondom onze innovaties. Momenteel zoeken wij nog input bij:

- **Legal Fit: “Bent u nog juridisch helemaal fit?”**
- **Confusion Detection: kan AI u ondersteunen bij videogesprekken om signalen waar te nemen die u mist?**
- **Inzicht in Protocollen: heeft u of gaat u een protocol overnemen? Wat wilt u allemaal weten over het protocol?**

Smaakt dit naar meer?

12 september: maak kennis en experimenteer met AI.

- **Kan een notariële chatbot vragen van cliënten beter en/of sneller beantwoorden dan u of uw medewerkers?**
- **Hoe snel hebben criminelen uw stem gekloond om telefonisch transacties te autoriseren?**
- **Hoe kunnen we ons in een videogesprek voordoen als iemand anders?**

Beleef dit en meer op 12 september!

Programma

13.30 - 13.45 uur	Inloop & ontvangst
13.45 - 14.15 uur	Introductie in het innovatieportfolio KNB door Bernadette Verberne (Manager Innovatie KNB)
14.15 - 15.30 uur	“Lighthouse” en Demonstratie “Ondernemingspaspoort” door Leon Roseleur (Programmamanager KNB)
15.30 - 15.45 uur	Pauze
15.45 - 16.30 uur	Keynote “Disruptie en businessmodellen: de toekomst van notariële dienstverlening” door dr. Willem Peter de Ridder
16.30 - 17.00 uur	Paneldiscussie
17.00 - 17.15 uur	Afsluiting
17.15 - 18.00 uur	Napraten met hapje en drankje

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Datum :27 september 2023
Agendapunt :7.a.
Onderwerp : Modernisering Wna
Van : Ingeborg Braun en Thijs Flokstra

Status : ☒ ter informatie ☐ ter bespreking ☐ ter beslissing

Voorstel
Het informeren van de ledenraad omtrent de stand van zaken in het project modernisering Wna.

Toelichting
In het kader van dit project hebben gesprekken plaatsgevonden met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het is duidelijk dat het ministerie welwillend wil meedenken over aanpassingen van de Wna, maar dat er gelijktijdig een groot aantal andere prioriteiten zijn. Dit maakt dat het een constant proces is om aandacht te houden bij het ministerie voor de voor het notariaat noodzakelijke wijziging van de wet. Hierbij wil het ministerie graag een duidelijke toelichting hoe de gewenste wijzigingen passen binnen Europese en Nederlandse beleidslijnen. Dit is geen sinecure, nu in Europa vooral wordt voorgesorteerd op de Europese Verkiezingen van 2024 en er vrijwel geen nieuwe beleidslijnen worden uitgezet. Wat Nederland betreft geldt dat de belangrijkste potentiële beleidslijn – die van Toegang tot het recht – nog in ontwikkeling is. Hiervoor loopt op dit moment een onderzoek bij het WODC. Uiteraard brengt de KNB de wensen rond modernisering van de Wna ook hier uitgebreid onder de aandacht. Daarnaast geldt dat met de Tweede Kamer verkiezingen in zicht, dit onderwerp politiek gezien op dit moment geen prioriteit heeft.

Dit lastige politieke speelveld maakt gelukkig niet dat wij niet verder kunnen met onze gedachtevorming over de modernisering van de Wna. Op basis van alle eerdere documenten over dit onderwerp alsmede de vele discussies en verschillende input, is het mogelijk om aan de hand van een aantal uitgangspunten een wijzigingsvoorstel te formuleren van de huidige tekst van de wet. Het lijkt op het eerste gezicht simpel, maar elke wijziging geeft ook weer aanleiding tot een volgende etc., etc. Het bestuur is voornemens om de eerste twee titels van de wet met wijzigingen en gemaakte keuzes te bespreken met een klankbordgroep. Zo kan daar waar nodig nog bijgestuurd worden. De klankbordgroep wordt zoveel mogelijk samengesteld uit een brede geleding van het notariaat en de (notariële) wetenschap.

Uitgangspunten zijn op dit moment dat door het notariaat ervaren belemmeringen zoveel mogelijk moeten worden opgelost, de toegang tot de notaris wordt verbeterd en het beroep (nog) aantrekkelijker wordt. Daar waar mogelijk wordt de wet versimpeld en kunnen detailregelingen overgebracht worden naar verordeningen en reglementen om zo ook tijdig in te kunnen spelen op veranderende (maatschappelijke) ontwikkelingen. Al deze aanpassingen vinden plaats onder de voorwaarde dat de kernwaarden van het notariaat behouden en goed beschermd blijven.

De uit dit proces voortvloeiende substantiële wijzigingen in de Wna zullen aan de ledenraad worden voorgelegd, voordat deze aan het ministerie worden gesuggereerd.

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 27 september 2023
Agendapunt : 7.c.
Onderwerp : Stand van zaken DOBV en digitaal passeren programma
Van : Bestuur KNB

Status : X ter informatie ☐ ter bespreking ☐ ter beslissing

Inleiding

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van DOBV en het digitaal passeren programma.

Wetsvoorstel DOBV

Op 21 april 2022 is het wetsvoorstel 'Wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet op het notarisambt in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2019/1151 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale instrumenten en processen in het kader van het vennootschapsrecht (PbEU 2019, L 186)' (Kamerstukken 36085, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/resultaten?q=(c.product-area==%22officielepublicaties%22)and((w.publicatienaam==%22Kamerstuk%22)and(w.dossiernummer==%2236085%22))&zv=&col=Kamerstuk) ingediend bij de Tweede Kamer.

Op 1 juni 2023 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen. Op 27 juni 2023 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel aangenomen.

De wet DOBV is op 7 augustus 2023 gepubliceerd in het Staatsblad (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-277.html). De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Verordening en reglement

Algemeen

In de wet DOBV staat dat een aantal zaken bij verordening nader (moeten) worden geregeld. Het betreft onderwerpen die niet bij wet in detail geregeld kunnen of moeten worden. Zo is het verstandig om de te gebruiken documentstandaard van de elektronische akte niet in de wet maar in een verordening te regelen aangezien de aangewezen documentstandaard op enig moment niet meer actueel is of om andere redenen moet wijzigen. Hetzelfde geldt voor de te gebruiken elektronische handtekening. Dan is snel kunnen handelen gewenst. De wetgever is hier in meegegaan. De door de wetgever aangewezen onderwerpen zijn door het bestuur en het bureau uitgewerkt in een conceptverordening en een hierop gebaseerd conceptreglement.

De te regelen zaken zijn op hoofdlijnen in een verordening geregeld met nadere regeling in een reglement. Op deze wijze is maximale flexibiliteit en wendbaarheid georganiseerd vanwege constante technische ontwikkelingen of issues waar we op in moeten kunnen spelen teneinde te allen tijde een veilige, leesbare, rechtszekere digitale akte te kunnen waarborgen. Bijvoorbeeld bij andere eisen aan de internationaal geaccepteerde documentstandaard of beveiligingsissues.

Verordening

In de ledenraadsvergadering van 18 mei 2022 heeft de ledenraad het door het bestuur vastgestelde concept van de Verordening elektronische notariële akte en het door het bestuur vastgestelde concept van het Reglement elektronische notariële akte besproken en ermee ingestemd om het concept van de Verordening elektronische notariële akte en het concept van het Reglement elektronische notariële akte ter kennis te brengen van de leden van elke ring als bedoeld in artikel 90 Wna.

Op 31 mei 2022 heeft het bestuur het concept van de Verordening elektronische notariële akte en het concept van het Reglement elektronische notariële akte aan de leden gestuurd om hen conform artikel 90 Wna de gelegenheid te bieden hierop inhoudelijk te reageren.

In de wet DOBV is opgenomen dat de KNB een aantal zaken door middel van een verordening (nader) moet regelen. De verordening geeft invulling aan deze verplichting. Het bestuur heeft er voor gekozen om in de verordening bevoegdheden toe te kennen aan het bestuur. Op die manier kan een aantal zaken nader worden geregeld in een reglement. Zo is het notariaat flexibel en wendbaar. En dat is nodig vanwege de constante technische ontwikkelingen en issues waar het notariaat op in moet kunnen spelen. Te allen tijde moet een veilige, leesbare en rechtszekere digitale akte kunnen worden gewaarborgd.

Het bestuur vond het belangrijk dat de ledenraad en de leden een volledig beeld krijgen van de regelgeving die werd voorgesteld. Daarom heeft het bestuur ook het conceptreglement voorgelegd aan de ledenraad en de leden. In de verordening is bepaald dat de ledenraad wordt geraadpleegd over het reglement.

In de ledenraadsvergadering van 21 september 2022 heeft de ledenraad de Verordening elektronische notariële akte vastgesteld. Deze verordening is vervolgens getekend door de voorzitter van de ledenraad en voor goedkeuring voorgelegd aan de Minister voor Rechtsbescherming.

De Minister voor Rechtsbescherming heeft zijn goedkeuring aan de verordening verleend bij besluit van 26 januari 2023.

De verordening treedt in werking met ingang van de datum waarop de wet DOBV in werking treedt.

De verordening is op 14 februari 2023 in de Staatscourant gepubliceerd (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-4863.html).

Reglement

Een binnen de KNB nog te nemen stap met betrekking tot regelgeving inzake DOBV was de vaststelling door het bestuur van het Reglement elektronische notariële akte.

In verband met de ongewisse inwerkingtredingsdatum van de wet DOBV en hiermee van de Verordening elektronische notariële akte en het Reglement elektronische notariële akte, heeft het bureau de inwerkingtredingsbepaling van het reglement (artikel 7) gewijzigd en hierbij aansluiting gezocht bij de inwerkingtreding van de verordening. Verder is het reglement ongewijzigd ten opzichte van het conceptreglement dat het bestuur eerder heeft vastgesteld en met de ledenraad en de leden heeft gedeeld.

In de bestuursvergadering van 5 juli 2023 heeft het bestuur het Reglement elektronische notariële akte vastgesteld.

Het reglement treedt in werking met ingang van de datum waarop de wet DOBV in werking treedt.

Het reglement is op 6 juli 2023 op NotarisNet gepubliceerd (https://notarisnet.notaris.nl/nieuwsberichten/reglement-en-aktemodel-voor-digitaal-oprichten-bv).

Model

In artikel 2:175a lid 2 BW nieuw wordt bepaald dat voor de digitale oprichting van een BV gebruik kan worden gemaakt van een modelakte van oprichting als bedoeld in artikel 53c Wna nieuw. In artikel 53c lid 1 Wna nieuw wordt bepaald dat het bestuur van de KNB een model aanwijst in ten minste een officiële taal van de Europese Unie die zoveel mogelijk grensoverschrijdende gebruikers grotendeels begrijpen. In de toelichting bij het wetsvoorstel staat dat dit in Nederland het Engels zal zijn. Het model moet op grond van artikel 53c lid 2 Wna nieuw ter beschikking worden gesteld door middel van een openbaar toegankelijk door de KNB beheerd informatieportaal. Het model zal worden gepubliceerd op notaris.nl. Aanwijzing door het bestuur van de KNB is bij de wetgever bepleit en verkregen om de actualiteit van het model te kunnen waarborgen.

Op verzoek van de KNB is een model in het Nederlands opgesteld door de klankbordgroep digitale oprichting BV die de KNB heeft ingesteld. Deze klankbordgroep bestaat uit in het ondernemingsrecht gespecialiseerde (kandidaat-)notarissen van verschillende soorten kantoren en is ingesteld om te waarborgen dat het proces van digitale oprichting van BV's goed aansluit op de wensen van het notariaat en op het werkproces van de notaris. De statuten in de modelakte zijn enerzijds grotendeels vast en anderzijds voldoende flexibel om in meerdere situaties te kunnen worden gebruikt. De Vereniging Ondernemingsrechtspecialisten Notariaat (VON) is betrokken bij de totstandkoming van het model via een vertegenwoordiging in de klankbordgroep. De basis voor het model in het Nederlands is afkomstig van Sdu. Sdu heeft zorg gedragen voor vertaling hiervan in het Engels en zal zorg dragen voor het beheer van het model. Als wijziging van het model nodig of gewenst is, dan zal het gewijzigde model aan het bestuur worden voorgelegd voor aanwijzing als bedoeld in artikel 53c lid 1 Wna nieuw.

In de bestuursvergadering van 5 juli 2023 heeft het bestuur het model DOBV in het Engels en het Nederlands vastgesteld en aangewezen als bedoeld in artikel 53c lid 1 Wna nieuw met ingang van de datum waarop de wet DOBV in werking treedt.

Het model is op 6 juli 2023 op NotarisNet gepubliceerd (https://notarisnet.notaris.nl/nieuwsberichten/reglement-en-aktemodel-voor-digitaal-oprichten-bv).

Het digitaal passeren programma

Eind augustus 2021 is de KNB direct na de oplevering van het project DOBV gestart met het programma Digitaal Passeren. Een programma dat gestructureerd in tijd en kwaliteit de verdere uitrol van de digitale akte over alle rechtsgebieden binnen het notariaat gaat verzorgen. Technisch gezien is de KNB inmiddels vanuit het fundament van DOBV al aardig wat stappen klaar aan het zetten. Inmiddels zijn de gesprekken rondom wetgeving met het ministerie van Justitie en Veiligheid ook in een concretere fase gekomen.

Voor DOBV zijn alle Notariële Softwareleveranciers (NSL's) op tijd gecertificeerd. In het kader van communicatie en informatie naar de beroepsgroep heeft de KNB de komende periode diverse cursussen en trainingen staan. 21 september jl. was de eerst geplande na de zomer voor 200 leden. Op het jaarcongres zijn er twee break-out sessies rondom DOBV gepland voor telkens 150 deelnemers. Beide zitten vol. In januari en februari 2024 gaan er in 5 regio's bijeenkomsten komen

rondom dit onderwerp voor leden én medewerkers in het notariaat met een totale capaciteit van 1.000 deelnemers. Uiteraard komen er online in verschillende vormen ook diverse communicatiemomenten.

In oktober komt er, vooruitlopend op de inwerkingtredingsdatum van DOBV, een zogenaamde proefmodus beschikbaar voor alle kantoren. Deze zal worden aangeboden door de NSL's. Hiermee is elk kantoor in staat om vanuit de kantoorsoftware een digitaal passeermoment voor DOBV op te starten, uit te voeren en af te sluiten. Precies zoals het straks in de praktijk ook gaat werken, maar dan als test. Hiermee worden uiteraard niet echt akten gepasseerd, maar voor de rest werkt het wel identiek. Op deze wijze is het notariaat in staat om alvast ervaring op te doen en bijvoorbeeld ook vanuit de klant het proces te bekijken.

In het najaar lanceert de KNB tevens een nieuwe dienst: Digitale Cliënt Identificatie. Een online dienst die koppelt met de NSL's waarmee kantoren in staat gesteld worden om op afstand digitaal een identificatie te ontvangen. Een dienst ter vervanging van de ontvangst van het kopie identiteitsbewijs. De notaris bepaalt zelf of de digitale identificatie voldoende is of dat nog een identificatie in persoon nodig is. De digitale identificatie staat los van de keuze om legalisatie van een handtekening te vragen.

Opleidingen

Op verschillende momenten en manieren wordt aandacht besteed aan de opleiding en instructie van het gebruik van de ontwikkelde passeerapplicatie. Op 21 september vond een bijeenkomst plaats waar een introductie wordt gegeven op de werkwijze rond de passeerapplicatie. Hetzelfde wordt nog eens gedaan tijdens het KNB congres op 6 oktober. Op 2 november vindt het jubileumcongres van de NRS plaats dat ook toegankelijk is voor niet NRS leden. Ook hier zal onder meer uitleg gegeven worden door de KNB over passeerapplicatie. In januari en februari organiseert de KNB voor zowel leden als medewerkers van kantoren een vijftal bijeenkomsten op verschillende plekken in Nederland. Voorts hebben de softwareleveranciers aangegeven ook nog voorlichting te geven aan hun klanten over (digitale) veranderingen waarbij DOBV een grote rol zal hebben. Tenslotte stellen wij de proefmodus open voor de gehele beroepsgroep, dit is als het ware een online voorlichting. Er zijn dit najaar en in de loop van 2024 dus meerdere momenten en manieren voor het notariaat om kennis te maken met de passeerapplicatie.

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 27 september 2023
Agendapunt : 8.a.
Onderwerp : Poortwachterstoeslag
Van : Annerie Ploumen, Ed Engelen en Isabelle Cox

Status : ☐ ter informatie ✠ ter bespreking ✠ ter beslissing

Voorstel

Bespreken van en instemmen met de bestendiging van de KNB-beleidslijn om generieke externe ontwikkelingen die effect hebben op het gehele notariaat en die zijn gerelateerd aan de poortwachtersrol te financieren vanuit de poortwachterstoeslag.

Toelichting

Bij de rondvraag in de algemene ledenvergadering van 20 juni 2023 werd het KNB-bestuur gevraagd waarom bepaalde ontwikkelingen, zoals de digitale oprichting van een bv (DOBV), worden gefinancierd vanuit de poortwachterstoeslag en niet vanuit de door de ALV vastgestelde bijdragen.

In de ledenraad van 22 mei 2019 is het vraagstuk van de poortwachtersrol van het notariaat uitgebreid aan de orde gekomen (zie bijlage A). De ledenraad heeft in die vergadering besloten om de tarieven voor BRP- en VIS recherches te verhogen om middelen voor versterking van de poortwachtersrol beschikbaar te maken.

Sindsdien is bij een flink aantal poortwachtersvraagstukken voortgang geboekt en is een status update en vooruitblik gewenst.

In de periode 2019 – heden zijn de volgende activiteiten ontplooid:

- Realisatie van de infrastructuur voor de poortwachtersfunctie (PWF-diensten);
- Realisatie van de regelgeving en infrastructuur voor de digitale oprichting van een BV (DOBV);
- Verdere ontwikkeling Notaris-ID.

Vooruitblik

Ontwikkelingen vanuit Europa: eIDAS 2.0

In juni 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel voor de herziening van de eIDAS-verordening gepubliceerd. eIDAS staat voor ‘Electronic Identities And Trust Services’. Met eIDAS hebben de Europese lidstaten afspraken gemaakt om dezelfde begrippen, betrouwbaarheidsniveaus en onderlinge digitale infrastructuur te gebruiken. Een onderdeel van de verordening is het grensoverschrijdend gebruik van Europees erkende inlogmiddelen. Dit kan alleen met een betrouwbare online identiteitscheck aan de voordeur.

De herziening introduceert een Digital Identity Wallet als nieuwe Trust Service (naast eID, eSignature, eSeal enzovoorts) en voorziet in de zogenaamde credentials die daarin geplaatst worden door autoriteiten. Credentials hebben een juridische status gelijk aan een papieren afschrift, uittreksel of verklaring. Deze credentials betreffen onder andere de machtigingen en hoedanigheden die een persoon heeft. Overheden worden verplicht gesteld dergelijke wallets en credentials te accepteren. De termijn waarbij dit gerealiseerd moet zijn is 2025.

Overige ontwikkelingen
In samenwerking met MKB-Nederland en een aantal andere poortwachters heeft de KNB een onderzoek laten doen naar de mogelijkheden van efficiency en effectiviteits-verbeteringen in het poortwachtersdomein. Dit rapport komt begin oktober voor publicatie beschikbaar. In dit kader wordt over de wallet het volgende opgemerkt: Poortwachters kunnen zelf al verschillende (voorbereidende) stappen zetten wat betreft het gebruik van digitale identiteiten en authenticatiemiddelen door:

1. Gebruik te (gaan) maken van digitale authenticatiemiddelen (eID-middelen) met eIDAS-niveau ‘substantieel’ of ‘hoog’ binnen de huidige juridische kaders van de Wwft/Sw. In afwachting van vaststelling door de overheid (zie aanbeveling 1 bij de overheid hierna) kunnen beroepsorganisaties en brancheverenigingen hun achterban al ondersteunen door voor hen te beoordelen welke aanbieders van authenticatiemiddelen aan de vereiste betrouwbaarheidsniveaus voldoen. Een externe partij kan een zogenaamde vendor-selectie voorbereiden, op basis van de kennis en ervaring met de technologische mogelijkheden en relevante randvoorwaarden die zij inbrengen bij het opstellen van deze lijst.
2. Aan de hand van de gedeelde KYC-taxonomie (know your customer) te bepalen voor welke datapunten en brondocumenten het wenselijk is om in de wallet gekoppeld te worden aan digitale identiteiten, en door deze wensen te delen met de overheid. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat alleen die gegevens in de wallet worden opgenomen die afkomstig zijn van een betrouwbare en onafhankelijke bron.
3. De mogelijkheden voor aansluiting bij, of de ontwikkeling van, (een) centraal afsprakenstelsel vanuit de poortwachters ten behoeve van de naleving van de Wwft/Sw te verkennen. Centrale afsprakenstelsels reguleren de (digitale) uitwisseling van persoonsgegevens, onder meer ten aanzien van governance, rollen en verantwoordelijkheden van deelnemende partijen, verleende diensten, technische specificaties, veiligheidseisen (o.a. cybersecurity), privacy en juridische aspecten. Het is aan te bevelen dat daarbij andere stakeholders zoals vertrouwensdienstverleners, softwareleveranciers maar ook de overheid worden betrokken. Het perspectief van de klant (natuurlijke personen en rechtspersonen) is eveneens relevant om mee te nemen; aan de hand van klantreizen kan worden bepaald waar het gebruik van digitale identiteiten en zaken uit de wallet de meeste waarde toevoegt.

Conclusie
De diverse ontwikkelingen sinds 2019 en de aankomende ontwikkelingen over eIDAS maken een samenhangende digitale strategie voor de poortwachtersfunctie van het notariaat noodzakelijk. Die strategie krijgt steeds concreter vorm, naar verwachting kan de ledenraad inhoudelijk hierover worden geïnformeerd in de ledenraad van november 2023.

Bovengenoemde activiteiten die samenhangen met de poortwachtersverplichtingen van het notariaat worden via onder andere Europese regelgeving aan het notariaat opgelegd. Reden waarom het bestuur van mening is dat deze kunnen worden gefinancierd uit de poortwachterstoeslag. Indertijd is gekozen voor de term poortwachterstoeslag. Continuering van deze toeslag voor de komende jaren wordt noodzakelijk geacht om de ontwikkelde digitale strategie te realiseren en daarmee te voldoen aan de aan het notariaat toegekende verplichtingen als poortwachter.

Bijlage A (ledenraad 22 mei 2019)
behorende bij notitie Poortwachterstoeslag 27 september

Datum : *22 mei 2019*
Agendapunt : *n.v.t.*
Onderwerp : *Poortwachtersrol en NotarisID*
Van : *Nick van Buitenen, Bart Versteeg*

Status : ☐ ter informatie ☒ ter bespreking ☒ ter beslissing

Vragen aan de ledenraad

1. Ziet de ledenraad een rol voor de KNB weggelegd bij het ter beschikking stellen of organiseren van faciliteiten en instrumenten om de notariële poortwachtersrol te ondersteunen?[1]
2. Kan de ledenraad instemmen met het verplicht gebruik door notariskantoren van een WID-scanner ten behoeve van fraudepreventie in het kader van de poortwachtersrol van de notaris, zoals reeds in de notitie voor de ledenraadsvergadering van 19 september 2018 werd genoemd?
3. Vindt de ledenraad dat de KNB notariskantoren financieel tegemoet moet komen bij (verplicht) gebruik van een WID-scanner?
4. Kan de ledenraad zich er in vinden dat het bestuur de tarieven voor BRP- en VIS-recherches verhoogt teneinde middelen voor versterking van de poortwachtersrol beschikbaar te maken?
5. Kan de ledenraad zich vinden in de doorontwikkeling van het businessplan NotarisID dat als bijlage 1 bij deze notitie is gevoegd?
6. Kan de ledenraad instemmen met het rondsturen van de voorgestelde conceptverordening voor het gebruik van WID-scanners aan de leden ten einde via de ringen het commentaar van de leden te vernemen?

Toelichting

In een wereld die in toenemende mate digitaliseert, zal ook het notariaat haar rol opnieuw moeten bepalen en haar positie moeten innemen en zekerstellen. Digitaal rechtsverkeer vereist een sterkere poortwachtersrol en – uiteraard – de ontwikkeling van de digitale akte en ontwikkeling van mogelijkheden voor digitaal (rechtsgeldig) ondertekenen door betrokken partijen.

Bijgaand ontvangt u het businessplan voor de realisatie van de versterking van de poortwachtersrol van de notaris en NotarisID. Het businessplan is geschreven vanuit de organisatie die deze diensten zal ontwikkelen en exploiteren en die nog (door de KNB) opgericht dient te worden.

Het businessplan is een logische consequentie van de visie zoals die is beschreven in Notaris 2.0. Deze visie staat voor eigentijdse rechtszekerheid en rechtsbescherming, voor gebundelde innovatiekracht van het notariaat en voor een versterkte maatschappelijke positie van de notariële functie. Notaris 2.0 moet het notariaat in staat stellen adequaat

[1] Vanuit de achterban komen bij de KNB regelmatig signalen dat er sterke behoefte is aan ondersteuning bij het vervullen van de poortwachtersrol

mee te bewegen met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en antwoorden te vinden op de kansen en bedreigingen.

Digitaal rechtsverkeer vraagt om versterking poortwachtersrol

Het meewerken door de notaris aan het voorkomen van fraude en misbruik geeft concrete invulling aan diens poortwachtersrol. Dat versterkt de maatschappelijke positie van de notaris en zijn bestaansrecht.

Op basis van een eerdere notitie[2] is in de ledenraad het onderwerp “De rol van de notaris bij fraudepreventie” uitgebreid besproken. Enkele relevante passages over de poortwachtersrol in deze notitie:

> *Uit hoofde van zijn publieke functie rust op de notaris een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Van de notaris mag worden verwacht dat hij een goed functionerend rechtsverkeer waarborgt en inbreuken hierop zoveel mogelijk voorkomt. De notaris heeft exclusieve wettelijke bevoegdheden in het rechtsverkeer waarbij bepaalde verantwoordelijkheden horen. Waar het gaat om de voorkoming van fraude, mag van de notaris worden verwacht dat hij alert is en een integere en – binnen de grenzen van zijn geheimhoudingsplicht – actieve beroepshouding aanneemt.*
>
> *De notaris kan en moet een rol – veelal aangeduid als poortwachtersrol – spelen bij de voorkoming van fraude en hiermee invulling geven aan zijn maatschappelijke rol en relevantie.*
>
> *Deze (poortwachters)rol van de notaris is preventief en controlerend van aard, gericht op de voorkoming van fraude. Als de notaris kan voorkomen dat personen met verkeerde bedoelingen toegang krijgen tot het rechtsverkeer op de wijze die zij zich hadden voorgenomen, dan zal hij dat ook moeten voorkomen.*
>
> *De notaris is op grond van voor hem geldende wetgeving verplicht een uitvoerig cliëntonderzoek te doen.*[3]
>
> *De KNB benadrukt het maatschappelijk belang van een gedegen cliëntonderzoek waarbij voorhanden zijnde bronnen worden geraadpleegd. De thans beschikbare bronnen zijn hiervoor echter niet altijd voldoende. De KNB spant zich er daarom voor in dat notarissen de beschikking krijgen over meer middelen om dit onderzoek altijd goed te kunnen doen.*

Als poortwachter heeft de notaris derhalve een stevige rol in het voorkomen van fraude, waaronder witwassen. Identificatie maakt deel uit van die poortwachtersrol. De maatschappij mag van het notariaat verwachten dat het deze rol op de best mogelijke manier invult. De overheid dringt daar zelfs op aan. Het feit dat met het blote oog een vervalsing niet meer van echt kan worden onderscheiden, pleit voor verplichtstelling van een WID-scanner.

Adequate ondersteuning van de notaris is daarbij wenselijk. De KNB ondersteunt de notariële beroepsgroep zoveel mogelijk bij deze rol en bevordert op verschillende wijzen het fraudebewustzijn van het notariaat. De inzet van de KNB bij fraudepreventie is blijkens de notitie “Vervolgstappen fraudepreventie” voor de ledenraadsvergadering van

---

[2] LR 15 november 2017

[3] Artikel 39 Wna en hoofdstuk 2 Wwft.

19 september 2018 drieledig. Naast bevordering van het fraudebewustzijn van het notariaat zoekt de KNB samenwerking met Belastingdienst, BFT en andere (overheids)partijen bij fraudepreventie en zet de KNB zich in voor meer middelen voor de notaris voor fraudepreventie.

Betrouwbare identificatie is noodzakelijk voor vervullen poortwachtersrol

De ledenraadsnotitie van september 2018 noemt als vervolgstap het uitwerken van het idee om in het hele notariaat een WID-scanner te gaan gebruiken. In een artikel in Notariaat Magazine van februari 2013 verweet de KvK het notariaat geen WID-scanners te gebruiken. Volgens de KvK zou het gebruik ervan veel fraude kunnen voorkomen.

Op grond van de Wet op het notarisambt en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme moet de notaris zijn cliënten identificeren en hun identiteit verifiëren met behulp van een geldig en origineel identiteitsbewijs. De hoeveelheid verschillende identiteitsbewijzen waarmee de notaris te maken heeft en de (toenemende) complexiteit van de echtheidskenmerken hiervan zorgen ervoor dat het handmatig controleren van documenten lastig is en tijd kost. Daarnaast zijn bepaalde echtheidskenmerken niet met het blote oog te controleren. Het is ook niet realistisch dat de notaris de echtheidskenmerken (her)kent van de identiteitsdocumenten uit verschillende landen. Dit toont de noodzaak van het gebruik van WID-scanners aan.

Fraude met identiteitsbewijzen veroorzaakt aanzienlijke schade bij burgers, overheid en het bedrijfsleven. Wanneer een identiteit wordt gestolen of misbruikt is het persoonlijk leed niet te overzien. Nu het gebruik van WID-scanners een goede oplossing vormt om fraude tegen te gaan, grijpt het notariaat deze kans aan om sneller en veiliger de controle van alle identiteitsbewijzen uit te voeren.

De KNB ziet mogelijkheden het gebruik van WID-scanners te faciliteren. In bijgaand businessplan is rekening gehouden met de centrale inkoop en notariaat brede uitrol van WID-scanners, inclusief de infrastructuur en het beheer ervan. Dit resulteert in een aanpak waarbij elk kantoor de identificatie op uniforme wijze uitvoert. Dat kan dus alleen gerealiseerd worden als het gebruik van een WID-scanner verplicht wordt gesteld.

Zonder een dergelijke verplichting ontstaat een situatie dat kwaadwillenden altijd op zoek zullen gaan naar kantoren met “minder sterke” vorm van identificatie.

Juridische grondslag voor het verplichten van gebruik WID-scanners

Of er een (wettelijke) basis is om het gebruik van WID-scanners door kantoren te verplichten is onderwerp van onderzoek geweest.

De KNB gaat er vanuit dat voor het verplicht stellen van het gebruik van de WID-scanners een wijziging van de Verordening beroeps- en gedragsregels 2011 moet worden doorgevoerd.

Een concepttekst voor deze wijziging is als bijlage toegevoegd.

Aanvullende dienstverlening poortwachtersrol

Poortwachter zijn kan worden ervaren als een last en als iets waarop je kunt worden afgerekend, maar het kan ook positief, als een kans, worden gezien. Poortwachter zijn

wordt steeds belangrijker, waardevoller. De mogelijkheden om te frauderen/wit te wassen worden door technologische en digitaliseringsontwikkelingen steeds groter en internationaler. Dat brengt een steeds belangrijkere rol voor de hoeders van het financiële systeem, waaronder notarissen, mee. Dat is ook het geval bij de banken. Financieel directeur Clifford Abrahams van ABN Amro zei laatst in het FD: “De banken die de poortwachtersfunctie op orde hebben zullen vooruitkomen; de andere banken niet.” Met een notariaat dat zijn poortwachtersrol in het rechtsverkeer op orde heeft, zet je de notaris neer als waardevolle en onmisbare partij bij de aanpak van fraude, witwassen, ondermijning e.d. Dit zou als een unique selling point van het notariaat gepresenteerd kunnen worden.

Naast de ondersteuning van de notaris in het vervullen van de poortwachtersrol wordt door de KNB uitgezocht in hoeverre diensten voor aanvullende recherches centraal (tegen lagere kosten) gefaciliteerd kunnen worden. Te denken valt aan diensten als aangeboden door bijvoorbeeld Handelzeker, World-Check, Regulatory Lab en ComplyNow. De KNB wil faciliteren bij de totstandkoming van een collectieve inkoop van deze diensten, waarvan de kosten door het kantoor worden gedragen.

In aanvulling op het gebruik van in de markt verkrijgbare analyses zou ook bekeken kunnen of het mogelijk is risicoprofielen van cliënten vast te stellen met behulp van de datamanagement tooling waar de KNB sinds vorig jaar ervaring mee opdoet[4].

Voorts is de KNB in gesprek met de toezichthouder voor het notariaat en opsporings- en handhavingsdiensten om te bezien of ook andere middelen beschikbaar kunnen komen. De KNB denkt hierbij aan onder meer overleg met of het delen van informatie door deze en andere overheidsdiensten. Ook wordt gedacht aan het delen van informatie tussen notarissen. Wettelijke belemmeringen voor het delen van informatie dienen – met respect voor rechtsbeginselen als privacy – te worden opgeheven. Bijvoorbeeld door een wettelijk kader te creëren waarbinnen het delen van informatie mogelijk is.

De versterking van de poortwachtersrol (namelijk het verplicht gebruik van WID-scanners) leidt tot een hogere mate van zekerheid over de persoon die een NotarisID aanvraagt. In combinatie met de face-to-face controle zal het de aantrekkelijkheid ervan verder versterken. Een NotarisID is tevens de toegang tot de digitale poorten van onlinedienstverlening, niet alleen binnen het notariaat maar vooral ook daarbuiten. Zo bezien kan NotarisID worden gezien als logisch verlengstuk van de poortwachtersrol.

NotarisID is deel van de digitale poort naar online dienstverlening

Een actueel en sprekend voorbeeld dat de noodzaak van een sterke poortwachtersrol in het digitale domein illustreert is het Europese richtlijnvoorstel digitalisering oprichting van BV’s. Een rol voor de notaris bij de voorgestelde online oprichting van BV’s is niet vanzelfsprekend. Het wordt aan de individuele lidstaten overgelaten of zij, al dan niet gelet op hun bestaande tradities in het ondernemingsrecht, de notaris hierbij een rol geven. Het richtlijnvoorstel is gestoeld op en geeft uiting aan de gedachte dat voor (onafhankelijk, onpartijdig en deskundig) advies en rechtszekerheid en rechtsbescherming bij oprichting van een BV niet per se een notaris nodig is. Bij één onderwerp wordt de notaris wel vermeld in het richtlijnvoorstel: fraude en misbruik. “To that effect Member States should be able to require the involvement of notaries or lawyers in any part of the online procedures.” Gebruik maken van NotarisID in de

[4] De KNB is in 2017 gestart met de ontwikkeling van oriëntatiepunten voor het tuchtrecht. Met behulp van datamanagement zijn tuchtuitspraken van het Hof van de afgelopen jaren geanalyseerd. Een vergelijkbare aanpak bij de klachtenbehandeling en claims bij verzekeringen moet ook de beroepsgroep zelf een handvat bieden om klachten voor te zijn of daar adequaat mee om te gaan.

onlinedienstverlening die rondom de digitale BV zal ontstaan draagt bij aan reductie van de frauderisico's en draagt aldus bij aan de digitale rechtszekerheid.

Het bestuur voorziet dat de digitalisering binnen het notariaat een grote vlucht neemt. In de toekomst zal de cliënt een grotere en directere betrokkenheid hebben bij de digitale totstandkoming van een akte en wikkelt de notaris deze desgewenst online met hem af. Er zijn kantoren en/of samenwerkingsverbanden waar dit nu al geheel of gedeeltelijk wordt aangeboden. De KNB streeft naar een volledig digitale akte, dat wil zeggen: dat de akte in plaats van op papier als digitaal document wordt ondertekend (of dat al dan niet ten kantore van de notaris dient te geschieden dient te worden onderzocht). Wat ons betreft met het door de KNB ontwikkelde NotarisID, althans met een digitale identiteit die voldoet aan de hoogste graad van beveiliging zoals bedoeld in de eIDAS-regelgeving[5]. Alleen dan weet de notaris zeker dat de cliënt is wie die zegt dat hij/zij is. Met minder zouden overheid en notariaat geen genoegen moeten nemen voor wat betreft de ondertekening van notariële akten.

In de loop van 2018 hebben zich meerdere partijen gemeld met serieuze interesse in NotarisID, ook als dat niveau "substantieel" heeft. Het zou dan (ook buiten het notariaat) als eID-middel kunnen worden ingezet bij digitale identificatie en ook als middel om (andere dan notariële akten) digitaal te ondertekenen. Het vertrouwen dat het notariaat biedt kan ook worden benut in een privacy ecosysteem, waarin betrouwbare identificatie, gebruik van veilige persoonsgebonden kluizen, digitaal ondertekenen en onweerlegbaar vastleggen van gemaakte afspraken samenkomen. NotarisID biedt transacties die binnen dit ecosysteem plaatsvinden een robuust en betrouwbaar middel voor digitale identificatie en ondertekening.

Kosten versterking poortwachtersrol koppelen aan recherchekosten

Als hierboven beschreven zijn de poortwachtersrol en betrouwbare identificatie onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit uitgangspunt biedt de mogelijkheid een vorm van financiering toe te passen waarmee niet alleen de inzet van scanners en aanverwante diensten, maar ook een substantieel deel van de nog noodzakelijke investering in NotarisID kan worden bekostigd.

De KNB zal, zoals eerder gezegd, de nog op te richten organisatie voor de inrichting en exploitatie van NotarisID vragen tevens invulling te geven aan de uitrol van deze WID-scanners en de inrichting van een centraal aan te sturen beheersapparaat daarvoor. De KNB is voornemens hiervoor een overeenkomst aan te gaan met de nog op te richten organisatie voor de duur van tenminste 5 jaren. Deze faciliteit wordt kosteloos aan kantoren ter beschikking gesteld, uitgaande van 1 scanner per vestiging.

Onderdeel van die aan te gane overeenkomst is dat de KNB voor de poortwachtersdiensten een vergoeding van € 600K per maand zal betalen aan de nog op te richten organisatie, waarin is inbegrepen de investering voor de inrichting en exploitatie van NotarisID.

De KNB zal de kosten die het hiervoor maakt aan de notariskantoren in rekening brengen. Dat zal gebeuren door een verhoging van de tarieven voor BRP en VIS.

[5] Voor meer informatie de eIDAS-regelgeving wordt verwezen naar hoofdstuk 13.1 van het Businessplan NotarisID v1.0

Ter referentie:

Aantal akten 2018	: 1.688.000
Aantal VIS-bevragingen	: 4.035.000
Aantal BRP-bevragingen	: 5.481.000

Afgeleid van deze aantallen en rekening houdend met de mogelijkheid dat deze aantallen in de loop der tijd af kunnen nemen, worden de nieuwe tarieven voor BRP en VIS – indicatief - respectievelijk € 1,10 (was € 0,20) en € 1,33 (was € 0,33). De KNB zal deze tarieven jaarlijks herijken.
Het staat de kantoren vrij om deze kosten wel/niet bij de cliënt in rekening te brengen.

Het onderstaande schema geeft de opzet van de vergoeding van de poortwachtersdiensten weer.

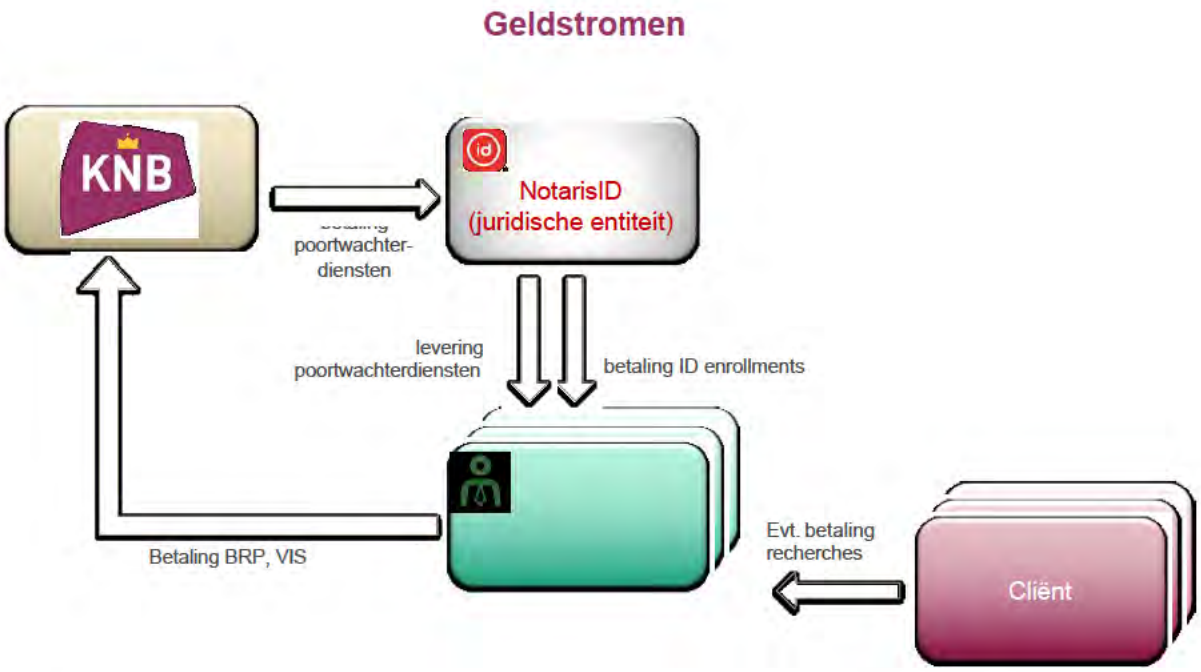

Concluderend
De maatschappij mag van de notaris verwachten dat hij alert, integer en actief is waar het gaat om de voorkoming van fraude. Deze maatschappelijke (poortwachters)rol vloeit voort uit de publieke functie van de notaris in het rechtsverkeer. Invulling hiervan vraagt veel van de beroepsgroep, reden om naar wegen te zoeken om de notaris hierbij te ondersteunen. De in deze notitie aangedragen maatregelen laten zien dat het notariaat zijn verantwoordelijkheid neemt en actief meebouwt aan een veilig rechtsverkeer, zowel in fysieke als de digitale wereld.

Het verplicht stellen van het gebruik van WID-scanners en het beschikbaar stellen van apparatuur en benodigde centrale infrastructuur verstevigt de poortwachtersrol.
Doorvoeren van een tariefsverhoging op de BRP- en VIS-recherches, die naar keuze aan cliënten kan worden doorbelast, lijkt een legitieme vorm van financiering.
NotarisID versterkt de poortwachtersrol van de notaris in het digitale domein en is daarmee van eminent belang voor de positie van het notariaat in het digitaal rechtsverkeer.

De ontwikkeling van een digitale akte vraagt identificatie en ondertekening op het hoogste (beveiligings)niveau. De realisatie van NotarisID maakt dit mogelijk. Ook biedt dat product mogelijkheden om nieuwe online vertrouwensdiensten te ontwikkelen waarmee het notariaat haar maatschappelijke positie kan verstevigen.

In het businessplan wordt ingegaan op wat er nodig is om NotarisID productierijp te maken, hoe exploitatie vormgegeven dient te worden, hoe risico's gemitigeerd kunnen worden en welke financieringsmogelijkheden hiervoor gevonden zijn.

Samenvatting

1. De KNB wil de poortwachtersrol van de notaris ten behoeve van fraudepreventie versterken. Hierbij is hoogkwalitatieve cliëntidentificatie en identiteitsverificatie waarbij gebruik wordt gemaakt van een WID-scanner van groot belang. De hoeveelheid verschillende identiteitsbewijzen waarmee de notaris te maken heeft en de (toenemende) complexiteit van de echtheidskenmerken hiervan maken het gebruik van WID-scanners ter voorkoming van (identiteits)fraude noodzakelijk.
2. In het kader van de poortwachtersrol van de notaris en ten behoeve van fraudepreventie moeten alle notariskantoren verplicht gebruik maken van eenzelfde door de KNB ter beschikking gestelde WID-scanner.
3. Daarnaast wil de KNB NotarisID in de markt zetten. Ook hierbij is hoogkwalitatieve cliëntidentificatie en identiteitsverificatie waarbij gebruik wordt gemaakt van een WID-scanner van groot belang.
4. Dezelfde WID-scanner kan t.z.t. door notariskantoren worden gebruikt voor de uitgifte van NotarisID's.
5. De kosten van de versterking van de poortwachtersrol en het opzetten van NotarisID worden gefinancierd d.m.v. een opslag op het bestaande BRP-tarief en het bestaande VIS-tarief dat de KNB de notariskantoren ter zake van BRP- en VIS-raadplegingen in rekening brengt.

Bijlagen

Businessplan
Concept aanpassing verordening

Richtinggevend advies herziening governance Voorzieningsfonds

Van: Commissie herinrichting SVF

Aan: Ledenaad van de KNB

Datum: 13 september 2023

Betreft: Richtinggevend advies over de herziening van de governance van de Stichting Voorzieningsfonds van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie ("**SVF**")

Inleiding

Hieronder treft u eerst het richtinggevend advies aan over de te vernieuwen governance van het SVF (I). Daarna gaan we in op het vervolg (II) en de onderliggende vragen die wij ons gesteld hebben (III). We sluiten af met een historisch overzicht van het SVF (IV).

I. Het richtinggevend advies:

Het huidige SVF-bestuur wordt gevormd uit een substraat van het KNB- bestuur en is *de facto* een personele unie. Wij adviseren om het SVF-bestuur te bemensen met een overtal met KNB-leden die geen deel uitmaken van het KNB-bestuur. Het bestuur bestaat uit drie of vijf personen. Daarmee wordt de governance van het SVF teruggebracht naar het KNB-ledensubstraat. Te denken is aan tenminste één lid (of ingeval er vijf personen in het bestuur komen, twee leden) uit de leden van de Ledenraad, één lid uit het KNB-bestuur en één lid (of ingeval er vijf personen in het bestuur komen, twee leden) die geen deel uitmaakt van deze twee gremia, maar wel KNB-lid is (geen aangeslotene).

Het SVF-bestuur dient een collectief te zijn waarin alle geledingen binnen het notariaat zich kunnen 'herkennen'.

SVF-bestuursleden worden telkens benoemd, geschorst en ontslagen door de Ledenraad. Het lid dat uit het KNB-bestuur dient te worden benoemd, wordt benoemd, geschorst en ontslagen door de Ledenraad op bindende voordracht van het KNB-bestuur.

De zittingsduur van een SVF-bestuurder is idealiter drie jaar, met één keer de mogelijkheid tot herbenoeming. SVF-bestuurders die niet langer deel uitmaken van ofwel de Ledenraad ofwel het KNB-bestuur zitten hun termijn uit. Het rooster van aftreden dient ruimte te bieden voor een dakpanstructuur.

In een raad van toezicht/commissarissen wordt niet voorzien, gezien de verantwoorde samenstelling van het SVF-bestuur.

De regels omtrent samenstelling en specifieke kwaliteiten van SVF-bestuurders wordt vastgelegd in een Bestuursreglement, dat de voorafgaande goedkeuring behoeft van de Ledenraad én van het KNB-bestuur.

De wijze waarop het vermogen van het SVF wordt belegd wordt vastgelegd in een Beleggingsreglement, dat de voorafgaande goedkeuring behoeft van de Ledenraad én van het KNB-bestuur.

De procedure tot aanwending van het vermogen van het SVF in het belang van het notariaat wordt vastgelegd in een Aanwendingsstatuut, dat de voorafgaande goedkeuring behoeft van de Ledenraad én van het KNB-bestuur.

Wijziging of aanvulling van een reglement behoeft eveneens voorafgaande goedkeuring van de Ledenraad én het KNB-bestuur.

De naam van het SVF wordt gewijzigd in "Stichting Connie Bletz, ter bevordering van het notariaat"[1] Het huidige boekjaar loopt door tot ommekomst van het einde van 2024, aangezien het boekjaar van het SVF in het vervolg het kalanderjaar zal zijn.

II. Het vervolg na instemming Ledenraad

Als de Ledenraad kan instemming met richting zoals hierboven aangeduid, zal het SVF-bestuur concepten doen opstellen van de benodigde statutenwijziging en de drie vermelde reglementen zodanig dat deze in de november 2023 aan de Ledenraad kunnen worden voorgelegd. Na instemming met deze documenten door zowel de Ledenraad als de KNB, zal het huidige bestuur van het SVF drie (nieuwe) bestuurders voor het SVF voordragen die aan het profiel voldoen en die in de eerste ledenraadsvergadering van 2024 benoemd kunnen worden.

III. De onderliggende vraagstelling

Bij dit richtinggevend advies hebben wij ons de navolgende vragen gesteld.

Behoort het vermogen van het SVF leden van de KNB of dient het voor de eigen activiteiten van de KNB in stand gehouden te worden?

De gerechtigdheid tot het vermogen van het SVF is aan de KNB-leden. Het is destijds met een helder doel bijeengebracht, maar met de oprichting van het Kwaliteitsfonds is een deel van de oorspronkelijke invulling van het doel van SVF obsoleet geworden. Er is nu in zekere zin een 'vrijval' van vermogen.

Het doel is overigens vrij breed in de statuten omschreven:

a. *het zorgen voor de eer en het aanzien van het notarisambt zoals vermeld in artikel 61 van de Wet op het notarisambt, onverminderd de verplichting van de KNB tot uitvoering van de in dit artikel 61 aan haar opgedragen taak;*
b. *in het algemeen belang het aanzien van het notarisambt hoog te houden door te bevorderen dat het vertrouwen, dat het publiek in het notarisambt pleegt te stellen, wordt gehonoreerd;*
c. *het verlenen van bijstand aan notarissen.*

De administratieve ondersteuning van het SVF is goed geborgd bij de KNB.

[1] Mevrouw Connie Bletz (1898-1947) was de eerst benoemde vrouwelijke notaris in Nederland.

Aan wie komt de governance van het SVF toe?

Omdat de wezenlijke beweegreden van destijds om het SVF op te richten (*in de basis een garantiefonds voor gelaedeerde notariële cliënten immers*) is komen te ontvallen, is de samenstelling van het huidige SVF-bestuur, de personele unie met enkele bestuursleden van de KNB, óók aan vernieuwing toe. Het is aannemelijk om de zeggenschap over dit vermogen te leggen bij degenen die het grotendeels bijeenbrachten en aan wie het nu toekomt.

Om een juiste representatie van de leden en te borgen, dient het primaat van benoeming, schorsing en ontslag van het bestuur, net zoals dat het KNB-bestuur zelf het geval is, bij de Ledenraad te liggen.

Bestuurders dienen afkomstig te zijn uit de gelederen van de KNB en van onbesproken gedrag te zijn. Bestuurders worden benoemd door de Ledenraad voor een periode van drie jaar met de mogelijkheid tot één herbenoeming.

Er komt een Bestuursreglement waarin in ieder geval de bevoegdheden en het handelen van de bestuurders worden vastgelegd:

- functieomschrijving;
- rooster van aftreden;
- vergaderorde en frequentie;
- nadere invulling van de besluitvormingsprocedure;
- rechten en plichten verbonden aan het bestuurslidmaatschap;
- procedure inzake investeringen die buiten de door de Ledenraad van jaar tot jaar vastgestelde begroting vallen;
- jaarlijkse financiële verantwoording aan de Ledenraad;
- jaarlijkse zelf-evaluatie van het SVF-bestuur; en
- alle andere zaken die van tijd tot tijd van belang zijn om het SVF te laten functioneren als bedoeld in de statuten en zoals die mochten voortvloeien uit van toepassing zijnde wet-, of regelgeving.

Hoe moet worden omgegaan met de beleggingen van het SVF-vermogen?

Er komt een Beleggingsreglement waarin in ieder geval een richtsnoer wordt opgenomen over het diligente beleggen van het SVF-vermogen.

Hoe moet worden omgegaan met de aanwending van het SVF-vermogen?

Het SVF-vermogen zal niet meer op de oorspronkelijk bedoelde wijze aangewend worden; daartoe dient nu immers het Kwaliteitsfonds.

Wij hebben ons (nog) niet bekommerd over de specifieke aanwending van het SVF-vermogen, maar we zijn wel van mening dat dit vermogen in de toekomst zodanig aangewend moet worden dat het ten goede komt aan het notariaat in de breedste zin van het woord. Er is geen reden om het SVF-vermogen oneindig in stand te houden komt. Over een redelijke afbouw-periode dient gesproken te worden.

Er komt een Aanwendingsstatuut waarin in ieder geval vastgelegd wordt:

- dat er een jaarlijks plafond van vrije besteding komt voor het SVF-bestuur (*bijvoorbeeld jaarlijks 10% van het aanvangsvermogen*), onverminderd de gehoudenheid om een jaarlijkse begroting te laten goedkeuren door de Ledenraad én de KNB;

- hoe het telkens resterende vermogen aangewend zal worden (*bijvoorbeeld educatie; future-pro(o)f, communicatie; publieksacties, toegang tot het recht; public relations; etc.);*
- de procedure die gevolgd dient te worden voor aanvragen door KNB leden bij het SVF-bestuur inzake aanvragen omtrent hoe het vermogen aan te wenden;
- de procedure die gevolgd dient te worden bij hogere-, of lagere aanwending van het jaarlijks begrote bedrag; en
- nadere (financiële) regelingen die nuttig of noodzakelijk mochten blijken voor het goed functioneren van het SVF.

Is toestemming van de Minister van Financiën voor de statutenwijziging nodig?

Uit de laatste statutenwijziging blijkt niet van toestemming van de Minister. Ook déze keer is er naar ons inzien geen toestemming vereist, aangezien de hierboven vermelde zeer brede doelstelling niet “principieel” wordt gewijzigd.

IV. De historie

In de ledenraad van 2 februari 2022 is samengevat het navolgende bepaald:

“Het Voorzieningsfonds is bijeengebracht in de tijd van Slis-Stroom excessen waarna het min of meer functioneerde als reservefonds voor uitval van notariskantoren. Die functie is overgenomen door het Kwaliteitsfonds: van notarissen, voor notarissen en voor het notariaat. Een wijziging van de doelomschrijving in de statuten van de stichting Voorzieningsfonds moet worden voorgelegd aan J&V. De Commissie van Advies heeft gevraagd de governance aan te passen. Hierin staat nu dat het bestuur moet bestaan uit drie KNB-bestuursleden.

Een deel van het vermogen is belegd in een langlopende, hoogrentende lening, een ander deel kan liquide worden gemaakt.

De Ledenraad wordt gevraagd om enkele ledenraadsleden aan te wijzen om de transitie naar een nieuwe governance mogelijk te maken door met het SVF-bestuur te denken over de governance en het vermogen. De oproep is nadrukkelijk niet bedoeld voor kandidaatstelling in het bestuur van de stichting. Een bijkomend voordeel om het breder uit te zetten is dat het KNB-bestuur minder vanuit het oogpunt van mededingingsrecht en staatssteun wordt beoordeeld. De heer Van Rhee, mevrouw Van Kampen en mevrouw Verbaan stellen zich beschikbaar. Zij zullen het voorstel van de stichting ontvangen. Tevens wordt de Commissie van Advies betrokken.”[2]

Gezien de toetreding van mevr. Van Kampen tot de Commissie van Advies van de Ledenraad is met de voorgestelde delegatie dhr. Van Rhee, mevr. Van Kampen en mevr. Verbaan voldaan aan bovenstaande aanwijzing van de vergadering van de Ledenraad van 2 februari 2022. Van de zijde van het bestuur van het Voorzieningsfonds zal het voltallige bestuur (mevr. Ploumen, dhr. Flokstra, dhr. Engelen) deelnemen alsmede ook voormalig secretaris van het Voorzieningsfonds, dhr. Barkey Wolf.

Ontstaansgeschiedenis Voorzieningsfonds[3]

In het collectieve geheugen van het notariaat in Nederland is het Voorzieningsfonds onlosmakelijk verbonden met de zogenaamde “Slis-Stroom-affaire” (eind jaren ’70/ begin

[2] Ledenraad 2 februari 2022, (vastgestelde) notulen van de vergadering, Utrecht 2022.
[3] De bron van deze paragraaf is in zijn geheel afkomstig van ‘Inventaris van het archief van de (Koninklijke) Broederschap van Notarissen in Nederland, 1843-1974’ dat als bewaarplaats is overgebracht naar het Nationaal Archief (NL-HaNA) in 1981. De inventaris heeft als toegangsnummer 2.19.043 en inventarisnummer 83.

jaren ‘80). De ontstaansgeschiedenis van *Stichting Voorzieningsfonds van de Broederschap der Notarissen in Nederland* dateert echter uit de jaren vijftig van de twintigste eeuw. In 1957 vond in het arrondissement Amsterdam een dusdanige misstand[4]plaats in het notariaat dat de toenmalige voorzitter van de notariële broederschap, mr. G.J.H. Kuijk, het noodzakelijk vond om naar Belgische voorbeeld (*La Securité Nationale,* 1954) een voorziening te treffen om zogeheten *déconfitures* binnen het notariaat op te vangen[5]. Dit fonds zal ter dekking van dergelijke *déconfitures* moeten voorkomen dat een ‘aanval op het notariaat’ zou kunnen afgewend (….) om in een strafzaak persoonsgegevens van het notariaat te openbaren en om het ‘publiek zoveel mogelijk te beschermen tegen de nadelige gevolgen van *déconfitures*’[6]. Een bijvangst inzake het opzetten van een dergelijk fonds was het afwenden van te verwachten overheidsmaatregelen teneinde het veiligstellen van het publieke vertrouwen van het notariaat en daarmee samenhangend de rechtszekerheid in Nederland.

Binnen de broederschap ging de “Commissie Déconfitures” over in de “Commissie Waarborgfonds om vervolgens plaats te maken voor de Commissie Herverzekering Voorzieningsfonds”. Tussen 1957 en 1961 werd vergaderd door commissieleden van de Broederschap. Een inschatting werd gemaakt via de ringvoorzitters hoeveel déconfitures hadden plaatsgevonden in de laatste jaren[7] Dit was een intensieve exercitie aangezien het hoofdbestuur van de Broederschap herhaaldelijk de desbetreffende ringvoorzitters opriep een minder rooskleurig beeld te schetsen inzake misstanden in hun ring. Dit teneinde te bepalen hoe groot de bijdragen van de notarisleden dienden te zijn teneinde een realistisch vermogen achter de hand te hebben voor uitkeringen[8].

De Ring Amsterdam van het Nederlandse Notariaat ging in 1959 reeds over tot een eigen waarborgfonds te grondvesten verenigd in: *Stichting Notarieel Voorzieningsfonds Ring Amsterdam*: ‘Doel der stichting is het aanzien van het notariaat – *ingezonderheid* het arrondissement Amsterdam – hoog te houden en daarvan het algemeen belang te dienen.’

Niet veel later volgt ook de landelijke Broederschap. Op de ALV van 14 september 1960 werd een ‘(…) fonds in het leven geroepen waaruit gedupeerde klanten bij notariële déconfitures geheel of gedeeltelijk zouden kunnen worden schadeloosgesteld’. Zo geschiedde. Bij akte van 7 maart 1961 werd de *Stichting Voorzieningsfonds van de Broederschap der Notarissen in Nederland* opgericht. De insteek van de Broederschap was om aanvankelijk zo min mogelijk ruchtbaarheid te geven aan de oprichting. Dit voor het geval het fonds bij voorkomende *déconfitures* nog niet afdekkend was gevuld en derhalve niet c.q. gedeeltelijk zou kunnen uitkeren. Via de minister van Financiën is de stichting tevens op verzoek bij oprichting in 1961 aangemerkt als rechtspersoon ‘(…) in plaats bij erfstelling,

---

[4] Het notariaat benoemden misstanden in het notariaat als *déconfitures.*

[5] De commissie *déconfitures* werd door de typiste van voorzitter G.J.H. Kuijk per abuis weergegeven als *confitures.* Notaris Kuijk verontschuldigde met een handgeschreven annotatie voor zijn medewerker. In de brief had notaris Kuijk namelijk een correctie aangebracht en tevens vermeld dat het de typiste deze verschrijving niet was aan te rekenen, omdat zij alleen dacht aan *confiture*s gezien de periode van de feestdagen waarin zij de brief had opgetikt (31 december 1957). De brief was overigens gericht aan de opvolgende voorzitter van de Broederschap, mr. H.W. Schraagen, en de algemeen secretaris van de broederschap, mr. E.Y. Libourel. Zij zullen het idee van notaris Kuijk voortzetten in de Commissie Waarborgfonds.

[6] Ibidem.

[7] In 1928 heeft een ‘Commissie van onderzoek inzake het notariaat’ via 56 inspecteurs der registratie door middel van uitgezette ‘Enquêtes in déconfitures’ onderzocht in hoeverre misstanden hadden plaatsgevonden in het notariaat aan het begin van de twintigste eeuw.

[8] De inzet van het nieuw op te richten Voorzieningsfonds was om jaarlijks f 40.000, - op te halen onder de leden van de Broederschap teneinde een voldoende buffer op te bouwen om uiteindelijk uit te keren indien noodzakelijk. De Broederschap had hiervoor vijf inkomenscategorieën uitgevaardigd met gedifferentieerde bijdragen (tot f 15.000,- inkomen jaarlijks f 10,- bijdrage/ tot f 30.000,- /f 25,-/ tot 40.000,-/ f50.000,-/f 75,- en boven f 50.000,- een jaarlijkse bijdrage van f 100,- per jaar.

legaat of erfstelling te bevoordelen[9]'. De 'doelomschrijving van het fonds legt in eerst instantie de nadruk op het hooghouden van het aanzien van het notariaat, door te bewaken dat het vertrouwen, hetwelk het publiek in het notariaat pleegt te stellen, wordt gehonoreerd'.[10]

Alles overziend kan worden gesteld dat het fonds drie doelen diende bij oprichting in 1961 en de decennia erna in de twintigste eeuw, namelijk:

1. aanzien van het notariaat hoog te houden;
2. mitigerende maatregelen te treffen in minnelijke schikking; en
3. aanvullende overheidsmaatregelen af kunnen wenden.

Het fonds heeft sinds de oprichting bij akte in 1961 vijf statutenwijzigingen gekend, namelijk in: 1974[11], 1988[12], 1991[13], 1997[14] en 2000[15]. De facto komen alle statutenwijzigingen voort uit (structuur-)wijzigingen van de Broederschap c.q. de rechtsopvolgende beroepsorganisatie.

Zoals voorgaand gesteld in de notulen van de ledenraad van 2 februari 2022 is de oorspronkelijke functionaliteit van het Voorzieningsfonds overgenomen door het Kwaliteitsfonds: van notarissen, voor notarissen en voor het notariaat. Anno 2024 heeft het Voorzieningsfonds (koersresultaten daargelaten) een vermogen van ongeveer 10 miljoen euro (inclusief leningen op Nobilex).

Teneinde oorspronkelijke doelstelling van het fonds in de akte coherent te maken met de praktische gang[16] van zaken dienen een aantal zaken in ogenschouw te worden genomen hiervoor zijn de onderstaande stukken in chronologische volgorde van belang om in te brengen in deze gedachtebepaling.

Chronologie van de aanloop naar

1. In Ledenraad van 15 september 2021 is een notitie ingebracht inzake de koers van het Voorzieningsfonds;
2. Het KNB-bestuur heeft begin januari 2022 een (interne) notitie opgesteld ter verdere gedachtenvorming;
3. In de Ledenraad van 2 februari 2022 heeft het bestuur met de Ledenraad gesproken over de herinrichting van de governance van het Voorzieningsfonds;
4. Constituerend beraad inzake tijdpad, doelstelling en opvolging van de *werkgroep herziening governance Voorzieningsfonds* op 21 september 2022 en vervolgens enkele malen daarna, voor de laatste keer op 4 september 2023.

[9] Brief van voorzitter Broederschap, K. Abma, inzake notarissen als 'vertrouwensmannen van het publiek' te waarborgen door het oprichten van het Voorzieningsfonds, d.d. 21 juni 1960 in: 'Inventaris van het archief van de (Koninklijke) Broederschap van Notarissen in Nederland, 1843-1974', NL-HaNA) 1981.
[10] H.H. Nauta, 'Nota van de heer mr. H.H. Nauta, notaris te Rotterdam betreffende de bespreking in de Commissie Herverzekering Voorzieningsfonds', in: Inventaris van het archief van de (Koninklijke) Broederschap van Notarissen in Nederland, 1843-1974', NL-HaNA) 1981
[11] In 1974 vond de samenvoeging plaats van de broederschappen van notarissen en kandidaat-notarissen.
[12] In 1988 vond een structuurwijzing plaats van de Broederschap en daarmee ook van haar statuten en daarmee tevens van het Voorzieningsfonds.
[13] In 1991 vond nogmaals een statutenwijziging plaats van de Broederschap inzake de doorwerking van de doorgevoerde structuurwijziging in 1987/1988 in haar statuten en daarmee ook van het Voorzieningsfonds.
[14] In 1997 veranderde de tenaamstelling van de Broederschap van Koninklijke Notariële Broederschap naar Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
[15] In 2000 veranderde de KNB van verenigingsvorm naar orde van notarissen.
[16] Hierbij kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan materiële aspecten zoals het boekjaar in de akte (1 oktober tot en met 30 september) gelijk te trekken met de huidige gang van zaken (boekjaar gelijk aan kalenderjaar zoals ook bij jaarrekeningen KNB en Kwaliteitsfonds).

Ten slotte

Het spreekt voor zich dat wij dit richtinggevend advies graag in de ledenraadsvergadering toelichten, al was het maar omdat wij ons realiseren dat dit ‘spaarpotje’ van-, en voor het notariaat een zorgvuldige behandeling verdient, die op brede consensus binnen het notariaat kan rekenen.

Barbara van Kampen (Commissie van Advies)
Diane Verbaan (Commissie van Advies)
Arief van Rhee (oud-Ledenraadslid)
Aart Barkey Wolf (oud-notaris)

Den Haag, 13 september 2023

Notulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, gehouden in Media Plaza te Utrecht op dinsdag 19 juni 2023, aanvang 09:11 uur.

Aanwezig:

- namens de ring Amsterdam:	de heer mr. Guido Tjadens en de heer mr. Mike Rib
- namens de ring Den Haag:	mevrouw mr. Nienke Hekkema en mevrouw mr. Ranjita Soekhoe
- namens de ring Gelderland:	mevrouw mr. Jane de Vries en mevrouw mr. Monique Wijnhoven
- namens de ring Limburg:	de heer mr. Bart Versteeg en de heer mr. Raymond Voncken
- namens de ring Midden-Nederland:	de heer mr. Jasper Nobel en mevrouw mr. Barbara Voslamber
- namens de ring Noord-Holland:	de heer mr. Marcel ten Brinke
- namens de ring Noord-Nederland:	de heer mr. Mark Jan Bolt en de heer mr. Cor van Dijk
- namens de ring Oost-Brabant:	mevrouw mr. Barbara van Kampen en de heer mr. Michel Kuijpers
- namens de ring Overijssel:	mevrouw mr. Margreet Procee-Geelhoed en mevrouw mr. Diane Verbaan
- namens de ring Rotterdam:	de heer mr. Lucas Louwerier en de heer mr. Gijsbert van Wingerden
- namens de ring Zeeland/West-Brabant:	mevrouw mr. Anthonine Arts-Zetteler en mevrouw mr. Monique Rombouts

Voorts zijn aanwezig:
- mevrouw mr. Joyce Leemrijse, gemandateerd voorzitter van de ledenraad (hierna te noemen: voorzitter);
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Hans Kuijpers, mevrouw Margo Verhees;
- secretaris ledenraad: mevrouw drs. Jimke Roos;
- toehoorders: de heer Sebastiaan de Graaf (BMW Voor Elkaar, tot en met agendapunt 8a);
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 09:11 uur en doet de volgende mededelingen:
- Lucas Louwerier vervangt Jolande van Loon, Christ-Jan van Haperen wordt vervangen door Nienke Hekkema, Ranjita Soekhoe vervangt Miranda Heemskerk, Sylvia Kolk is afwezig, Anthonine Arts woont de ledenraad voor de laatste keer bij, Barbara Voslamber vervangt Trabelsi Nadir (opvolger van Koen van den Berg). Diane Verbaan komt later.
- Als toehoorders zijn aanwezig Sebastiaan de Graaf (externe vertrouwenspersoon) en van het bureau: Margo Verhees en Hans Kuijpers.
- Het MT en het bestuur wonen de vergadering niet bij.

2. Vaststellen agenda

De governance Voorzieningsfonds wordt in de volgende ledenraad besproken nadat het bestuur van de stichting met de werkgroep is bijeengekomen. Agendapunt 7. Mededelingen bestuur, komt te vervallen.

CONCEPT

3. Inventarisatie rondvraag
2023.06.20 Binnengekomen rondvragen LR-voor vergadering (laatste versie).docx

De notitie met de beantwoording van de vragen wordt verstuurd met het verslag.

4. Beslispunten
4a. Benoeming leden CvA
2023.06.20 Agendapunt 4.a. Samenstelling Commissie van Advies.docx

Voor de benoeming van de nieuwe leden van de CvA verzoekt de voorzitter de kandidaten, Cor van Dijk, Diane Verbaan en Monique Wijnhoven, de vergadering tijdelijk te verlaten. Naast deze drie kandidaten had ook Monique Rombouts zich kandidaat gesteld voor de CvA, maar omdat zij deel uitmaakt van de vacaturecommissie en Jolande van Loon tijdelijk niet beschikbaar is voor de vacaturecommissie, heeft zij zich teruggetrokken.

Guido Tjadens en Monique Rombouts hebben goede gesprekken met de kandidaten gevoerd en hen allen geschikt bevonden.
Monique Wijnhoven heeft aangegeven dat met name de Wna-onderwerpen haar zeer aanspreken. Na een gesprek met de voorzitter en secretaris van de ledenraad, heeft de vacaturecommissie Monique Wijnhoven voorgesteld als aangewezen vertegenwoordiger van de ledenraad deel te nemen aan de werkgroep herziening Wna. Monique Wijnhoven is enthousiast over dit voorstel en trok zich terug als kandidaat voor de CvA.

De vacaturecommissie adviseert de ledenraad positief om Diane Verbaan per 20 juni 2023, als opvolger van Jacqueline Trouw, en Cor van Dijk per 1 september 2023, als opvolger van Jolande van Loon, te benoemen als lid van de CvA. Beide kandidaten gaven aan minder geïnteresseerd te zijn in financiële onderwerpen en IT. De ledenraad stemt unaniem in met de voorgestelde benoemingen voor de CvA en de benoeming van Monique Wijnhoven in het portefeuilleoverleg Wna (**BESLUIT**). Na terugkeer van Cor van Dijk, Diane Verbaan en Monique Wijnhoven in de vergadering stelt de voorzitter hen op de hoogte van het besluit van de ledenraad. De ledenraad feliciteert de drie leden.

5. Ingekomen stukken
2023.06.20 Agendapunt 5 - 2023-0529 aan KNB, B en LR, Woo-verz..doc
23060110 - Beslissing op uw verzoek op grond van de Wet open overheid_getekend.pdf

De stukken worden voor kennisgeving aangenomen. Er zijn geen vragen.

6. Mededelingen Commissie van Advies (CvA)
Conceptverslag CvA d.d. 6 juni 2023.
2023-06-06 Conceptverslag Commissie_van_Advies_6_juni_2023-voor LR.docx

Er heeft een korte vergadering plaatsgevonden waarin een aantal besloten onderwerpen is besproken. Over het verslag zijn geen vragen.

7. Mededelingen bestuur
Dit agendapunt is vervallen.

8. Bespreekpunten
8a. Het regionaal beleggen van de rol van Vertrouwenspersoon (presentatie)

Sebastiaan de Graaf, gecertificeerd extern vertrouwenspersoon, geeft een presentatie “Het werk van de extern vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit” en stelt zich voor.

CONCEPT

Bij een veilige werkomgeving speelt enerzijds macht een rol, anderzijds de afhankelijkheid van mensen om hun baan en inkomen te behouden. Altijd is de context bepalend of er al dan niet sprake is van ongewenst gedrag. Het juridisch kader vormt de Arbowet die werkgevers verplicht om beleid te voeren dat erop is gericht psychosociale arbeidsbelasting (PSA) zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Daartoe behoort een sociaalveilig werkklimaat (veilige werkomgeving). In het PSA-beleid passen klachtenprocedures, een gedragscode, voorlichting aan werknemers, het benoemen van een interne of externe vertrouwenspersoon, een periodiek tevredenheidsonderzoek voor medewerkers en verdiepende onderzoeken naar werkdruk.
Vijf vormen van ongewenst gedrag worden onderscheiden: intimidatie, pesten of treiteren, agressie of verbaal of fysiek geweld, discriminatie op enigerlei wijze en seksueel grens-overschrijdend gedrag. De vertrouwenspersoon moet onderzoeken en duiden in hoeverre daarvan sprake is.
Ook integriteitskwesties zoals fraude, exorbitante cadeaus, witwassen, diefstal kunnen worden gemeld aan de vertrouwenspersoon. Ook als men getuige is van grensoverschrijdend gedrag kan een vertrouwenspersoon worden geraadpleegd.

Een vertrouwenspersoon biedt een luisterend oor in een gesprek dat 100% vertrouwelijk is. Er is geen verantwoording verplicht aan de opdrachtgever. Vaak is er behoefte aan onderzoek om het ongewenste gedrag te laten stoppen. Het uitgangspunt is om een situatie, indien mogelijk, te de-escaleren. Als er wel geëscaleerd moet worden, moet de vertrouwenspersoon de sociale kaart van de opdrachtgever kennen. In alle gevallen, ook als er aangifte moet worden gedaan, wordt de melder ondersteund door de vertrouwenspersoon waarbij wordt uitgegaan van de behoefte van de melder. Indien mogelijk is de vertrouwenspersoon niet zichtbaar voor de veronderstelde dader.

Als er geen sprake was van een intentie en het ongewenst gedrag niet de bedoeling was kan de kwestie in een gesprek vaak worden opgelost en kan worden besproken hoe een goede werksituatie kan ontstaan. Helaas zijn er ook zaken die escalerend worden opgelost. Bij collega's op hetzelfde niveau is dat gemakkelijker dan wanneer er een leidinggevende bij is betrokken.

Relationele en financiële problemen vallen buiten het werkterrein van een vertrouwenspersoon. Dit geldt ook voor taakgerichte conflicten die niet gepaard gaan met grensoverschrijdend gedrag. Echter is er vaak vanuit de machtspositie sprake van intimiderend gedrag waarmee een grijs gebied ontstaat. De vertrouwenspersoon gaat niet over de inhoud van het conflict maar staat de melder bij voor de wijze waarop bijvoorbeeld een boodschap is gebracht.

De vertrouwenspersoon profileert zich, brengt een jaarrapportage uit over het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag en de aard daarvan. De jaarrapportage wordt ook gebruikt om advies te geven als er veel meldingen uit één hoek komen of een oorzaak hebben die kan worden geduid. Het staat de vertrouwenspersoon vrij om ongevraagd advies te geven aan de opdrachtgever, HR of het management/de directie.

Naar aanleiding van het jaarverslag van BMW Voor Elkaar is geconcludeerd dat het wenselijk is meer informatie te verstrekken over het bestaan van de vertrouwenspersoon. In de afgelopen jaren hebben zich in het notariaat slechts twee/drie situaties voorgedaan. Uitgaande van een beroepsgroep van 10.000 mensen is het opvallend dat de branche zo veilig lijkt. Er is een grote kans dat dit betekent dat situaties niet worden gemeld. In de casuïstiek is nu geen rode lijn te ontdekken.

De vertrouwenspersoon gaat altijd uit van de ervaring van de melder (ongeacht of de melding wel of niet waar is) en doet niet aan hoor en wederhoor.

CONCEPT

Er zijn zes vertrouwenspersonen in Nederland die telefonisch en via whatsapp of e-mail bereikbaar zijn. Voor hun gegevens wordt verwezen naar NotarisNet. Doorgaans wordt binnen 24 uur gereageerd.

De kosten zijn voor rekening van de KNB.

Er kunnen trainingen voor kantoren worden georganiseerd. Aangezien de KNB bij BMW Voor Elkaar is aangesloten is er een groot netwerk beschikbaar om de informatie te brengen. Het onderwerp is dermate belangrijk dat de ringen breder moeten worden geïnformeerd. Het is niet onwaarschijnlijk dat mensen zich, gezien het kleine aantal meldingen, niet durven te melden. Ook notarissen die op ongepaste wijze door een medewerker worden benaderd, kunnen een melding doen bij een vertrouwenspersoon.

De voorzitter bedankt Sebastiaan de Graaf voor zijn uitleg.

Sebastiaan de Graaf verlaat de vergadering.

8b. Samenstelling vacaturecommissie

De voorzitter roept de ledenraadsleden op zich beschikbaar te stellen voor de vacature-commissie. Als niemand zich bij de secretaris van de ledenraad meldt zal de ring Den Haag in de volgende ledenraadsvergadering worden aangewezen.

8c. Best practices ringvergaderingen

Best practices.xlsx

De van de ringen ontvangen commentaren zijn gebundeld in een Excel-sheet dat op 19 juni 2023 is rondgestuurd. Dit document wordt aangevuld met de resultaten van het gesprek in de ledenraad. Er is een aantal suggesties gedaan. Tevens worden de leden verzocht hun ervaringen met sprekers door te geven.

Onderwerpen die onder andere zijn besproken zijn:

- Lage opkomst
- Interactie stukken ledenraad en discussies op gang krijgen:
- collegialiteit vs concurrentie

Het onderwerp werving van nieuwe bestuursleden voor de ringen wordt in de volgende vergadering besproken (**actie: JR**).

9. Verslag vorige vergadering d.d. 17 mei 2023

9a. Open verslagen

20230517 LR conceptnotulen-voor LR.docx
2023.05.17 Binnengekomen rondvragen LR-beantwoord.docx
20230517 LR actiepunten-voor LR.docx
2023.05.17 Verslag Pensioenpresentatie-met notulen-open.pdf
20230517 LR conceptnotulen-voor LR met TC.docx

De notulen worden zonder opmerkingen en ongewijzigd vastgesteld.

9b. (Vertrouwelijk) Besloten verslagen

20230517 LR conceptnotulen besloten-voor LR.docx
2023.05.17 Agendapunt 8.a. BESLOTEN Pensioenpresentatie-met notulen.pdf
20230517 LR conceptnotulen besloten-voor LR met TC.docx

De notulen worden zonder opmerkingen en ongewijzigd vastgesteld.

CONCEPT

10. Rondvraag

De binnengekomen vraag over erfrecht wordt schriftelijk beantwoord. Dit zal worden verspreid bij het verslag van de vergadering.

11. Inventarisatie agendapunten volgende vergadering

- vacaturecommissie: afscheid Miranda Heemskerk en Jolande van Loon, werven nieuwe bestuursleden, governance Voorzieningsfonds.
- vergaderdata 2024: 7 februari, 22 mei, 3 juli, 25 september en 20 november.

De volgende vergadering van 27 september wordt gehouden in Hotel Van der Valk te Utrecht.

12. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 10.39 uur.

Dit verslag is nog niet vastgesteld.

CONCEPT

Ledenraadsvergadering
d.d. 27-9-2023

ACTIEPUNTEN (naar aanleiding van ledenraadsvergaderingen)

Datum vergadering	Agendapunt	Onderwerp	Bestuur/ ledenraad	Bureau	Status
17-05-2023	4a	Opstellen stappenplan procedure benoemingen Kamer voor het Notariaat		Secretaris ledenraad	september/november 2023 Eerste concept is gereed en ligt nu bij een aantal ringen ter aanvulling en controle.
17-05-2023	4b1	Agenderen voor ledenraadsvergadering september of november: nieuwe afspraken SKN-reserve en KNB-weerstandvermogen		Secretaris ledenraad	Financiële commissie bereidt dit voor. Agenda november 2023
17-05-2023	7g	Onderwerpen ethiekpunten op Notarisnet plaatsen		Secretaris bestuur	z.s.m.
17-05-2023	9b	Concrete informatie opvragen bij ringlid voor softwarematige ondersteuning door de KNB om te voldoen aan de poortwachtersverplichting; andere ringen zullen navraag doen bij leden over behoefte ondersteuning	Ringvoorzitter Limburg/ ringvoorzitters		juni 2023
17-05-2023	10	Afzegging BFT-spreker in bestuurlijk overleg met BFT bespreken	Bestuur		juni 2023
17-05-2023	10	Mogelijkheid inzien documenten op documentniveau iBabs		Secretaris ledenraad	juni 2023. Hier is naar gekeken, maar er wordt gezocht naar een efficiëntere werkwijze. Wordt Q4 2023.
20-06-2023	8c	Agenderen voor ledenraad 27 september: Best practices/werving van nieuwe bestuursleden voor de ringen		Secretaris ledenraad	Dit wordt samengevoegd met andere ringbestuurvraagstukken en opgepakt in Q4 2023